

SUPORT DE CURS

- **INTRODUCTION TO INTERCULTURAL EDUCATION (INTRODUCERE ÎN EDUCAȚIA INTERCULTURALĂ)**
- **INCLUSIVE EDUCATION FOR MIGRANTS & REFUGEES (EDUCAȚIE INCLUZIVĂ PENTRU MIGRANȚI ȘI REFUGIAȚI)**

2023

MULTICULTURALISM ȘI DIVERSITATE ÎN CONTEXT EDUCAȚIONAL
Școala Gimnazială "Al. I. CUZA", Brăila

Numele proiectului Erasmus+ “*Multiculturalism și diversitate în context educațional*”

Ațiunea cheie 1 Nr de referință: 2022 – 1 - RO01 - KA122- SCH-000072084

Coordonator proiect: prof. Daniela PETRE

Beneficiar: Școala Gimnazială “Alexandru Ioan Cuza”, BRĂILA

Membrii echipei de implementare:

- **Prof. Adriana ALBUȘOIU**
- **Prof. Simona BARBU**
- **Prof. Lenuța BORCAN**
- **Prof. Violeta DOROBĂȚ**
- **Prof. Mirela GROZEA**
- **Prof. Florentina NEGOIȚĂ**
- **Prof. Andreea PĂTRAȘCU**
- **Prof. Daniela PETRE**

Acest suport de curs este rezultatul proiectului **Erasmus+ “*Multiculturalism și diversitate în context educațional*”**, inițiat și implementat de Școala Gimnazială “Alexandru Ioan Cuza”, Brăila, în perioada septembrie 2022 - august 2023.

Este un produs educațional elaborat de către o echipă de cadre didactice care au participat la stagiile de formare din cadrul proiectului.

MULTICULTURALISM ȘI DIVERSITATE ÎN CONTEXT EDUCAȚIONAL
Școala Gimnazială "Al. I. CUZA", Brăila

CUPRINS

INTRODUCERE

MODULUL I INTRODUCERE ÎN EDUCAȚIA INTERCULTURALĂ

Cap.1 DESCOPERIREA RASISMULUI ȘI XENOFOBIEI ÎN ȘCOLI

- 1.1. Ce este rasismul și de ce se numește așa
- 1.2. Psiho- sociologia atitudinilor rasiste și rădăcinile acestora
- 1.3. Identificare, identități, identitate personal
- 1.4. Mecanismele mentale care duc la materializarea rasismului
- 1.5. Impactul rasismului și xenofobiei din afara mediilor școlare

Cap.2 PREVENIREA SI CRESTEREA NIVELULUI DE CONSTIENTIZARE IN ȘCOLI PRIN EDUCAȚIE INTERCULTURALĂ

- 2.1. Școala ca spațiu de conviețuire incluzivă și participativă
 - 2.1.1. Educație interculturală pentru prevenirea rasismului și xenofobiei
 - 2.1.2. Revizuirea curriculum- ului dintr- o perspectivă interculturală
 - 2.1.3. Recunoașterea și promovarea multilingvismului prin multialfabetizare

Cap.3 PROFESORUL CA SI ACTOR CHEIE IN PREVENIREA FENOMENULUI DE RASISM SI XENOFOBIE

- 3.1. Dezvoltarea competenței interculturale a profesorilor
 - 3.1.1. Atribuțiile profesorului în prevenirea rasismului și xenofobiei
 - 3.1.2. Documentele de planificare a școlii din perspectivă interculturală și antirasistă
- 3.2 Creșterea gradului de conștientizare a elevilor cu privire la rasism, xenofobie și intoleranță asociată la școală
 - 3.2.1 Instrumente și activități de ridicare a nivelului de conștientizare la elevi

Cap.4 CONSECINȚELE URII SI DISCRIMINĂRII

- 4.1. Impactul discriminării asupra victimelor
- 4.2. Impactul incidentelor de ură asupra victimelor
 - 4.2.1. Efectele incidentelor de ură asupra victimelor tinere

MULTICULTURALISM ȘI DIVERSITATE ÎN CONTEXT EDUCAȚIONAL
Școala Gimnazială "Al. I. CUZA", Brăila

MODULUL II EDUCAȚIE INCLUZIVĂ PENTRU MIGRANȚI ȘI REFUGIAȚI

Cap. 1 MIGRAȚIA – FRONTIERE ȘI PUNȚI

- 1.1. Migrația umană
- 1.2. Nevoile migranților/refugiaților nou sosiți
- 1.3. Diversitate și incluziune
- 1.4. Identitate personală /vs/ identitate socială
- 1.5. Valori personale
- 1.6. Stereotipurile, prejudecățile și discriminarea
- 1.7. Etnocentrismul, xenofobia, rasismul

Cap. 2 DIVERSITATEA ESTE UN FAPT, INCLUZIUNEA ESTE O ALEGERE

- 2.1. De la societatea multiculturală la societatea interculturală
- 2.2. Atitudinea de deschidere
- 2.3. Importanța sentimentului de apartenență
- 2.4. Inteligența emoțională
- 2.5. Dezvoltarea socială și stima de sine

Cap. 3 BARIERE LINGVISTICE ȘI CULTURALE

- 3.1. Comunicarea
- 3.2. Diferențele culturale în limbajul corpului
- 3.3. Mâncarea și cultura
- 3.4. Concepția timpului

Cap. 4 STRATEGII DIDACTICE APLICATE LA CLASELE CU ELEVII MIGRANȚI/REFUGIAȚI

- 4.1. Cum predăm refugiaților?
- 4.2. Exerciții de prezentare și integrare în grup
- 4.3. Strategii de predare
 - 4.3.1. Învățarea colaborativă
 - 4.3.2. Învățarea bazată pe proiecte
 - 4.3.3. Metoda celor 5 chei

MULTICULTURALISM ȘI DIVERSITATE ÎN CONTEXT EDUCAȚIONAL

Școala Gimnazială "Al. I. CUZA", Brăila

- 4.3.4. Metoda dezbaterii
- 4.3.5. „Advocacy” sau susținerea publică
- 4.3.6. Strategii de predare elevilor care au dificultăți în citire
- 4.3.7. Strategii pentru înțelegerea textelor
- 4.4 Metodologia învățării active
 - 4.4.1. Instrument pentru învățarea activă - „*Jurnal de învățare*”
 - 4.4.2. Instrument pentru învățarea activă - „*Pălăriile gânditoare*”
 - 4.4.3. Instrument pentru învățarea activă - „*Punctul cel mai neclar*”
 - 4.4.4. Instrument pentru învățarea activă - *Strategia „ora de geniu”*
 - 4.4.5. Instrument pentru învățarea activă - „*Clasa inversată*”
 - 4.4.6. Instrument pentru învățarea activă - „*Învățare distanțată/la intervale de timp*”
 - 4.4.6. Instrument pentru învățarea activă - „*Învățare distanțată/la intervale de timp*”
 - 4.4.7. Instrument pentru învățarea activă - „*Curba uitării*”
 - 4.4.8. Instrument pentru învățarea activă - „*Învățarea bazată pe anchetă*”
- 4.5. Strategii de feedback
 - 4.5.1. Oferirea feedbackului cu modelul G.R.O.W
 - 4.5.2. Oferirea feedbackului cu modelul I.D.E.A
 - 4.5.3. Oferirea feedbackului cu modelul S.B.I
 - 4.5.4. Oferirea feedbackului cu modelul H.E.A.R.
 - 4.5.5. Oferirea feedbackului cu modelul „sandwich”**

Cap. 5 CREAREA UNEI ȘCOLI INCLUZIVE

- 5.1. Educația formală și non-formală pentru migranți
- 5.2. Școala incluzivă
- 5.3. Integrarea migranților nou sosiți în școală
- 5.4. Plan de dezvoltare pentru sprijinul familiilor
- 5.5. Plan de intervenție personalizată și individualizată

ANEXE

ANEXA 1. Glosar de termeni și concepte

ANEXA 2. Reguli și regulamente

BIBLIOGRAFIE & WEBOGRAFIE

MULTICULTURALISM ȘI DIVERSITATE ÎN CONTEXT EDUCAȚIONAL
Școala Gimnazială "Al. I. CUZA", Brăila

INTRODUCERE

Acest suport de curs este rezultatul participării unui grup de profesori de la Școala Gimnazială "Alexandru Ioan Cuza", Brăila la cursuri de formare realizate în cadrul proiectului European Erasmus+ "MULTICULTURALISM ȘI DIVERSITATE ÎN CONTEXT EDUCAȚIONAL". Au avut loc două mobilități de tip training:

1. Stagiul de formare în Spania, Valencia cu tema "INTRODUCTION TO INTERCULTURAL EDUCATION";
2. Stagiul de formare în Grecia, Piraeus cu tema "INCLUSIVE EDUCATION FOR MIGRANTS AND REFUGEES".

Obiectivele acestor stagii de formare au fost: analizarea complexității societății contemporane în ceea ce privește diversitatea culturală, a schimbărilor și a oportunităților acestei societăți; împărtășirea cunoștințelor despre diferențele sociale și a metodelor adoptate de către societate pentru a gestiona situația diversității culturale; promovarea educației interculturale ca instrument de incluziune socială și pentru a preveni și combate discriminarea, xenofobia, etnocentrismul, rasismul; promovarea metodelor educaționale non-formale și implementarea acestora în educația interculturală; dezvoltarea competențelor de comunicare interculturală, acceptarea și respectarea diversității; prezentarea unor instrumente de predare-învățare-evaluare care pot fi folosite în clasele multiculturale, cu elevi migranți și/sau refugiați.

Se știe că la vârsta școlară se începe interacționarea cu alți oameni care sunt diferiți și ceea ce este predat în școli este crucial pentru comportamentul viitor al elevilor. Acesta este momentul în care tinerii învață să aprecieze diversitatea ca o oportunitate de învățare și îmbogățire, mai degrabă decât ca un obstacol. Cele două module ale acestui suport de curs descriu motivele din spatele xenofobiei, rasismului și altor forme conexe de intoleranță. Ambele ofera cadrul conceptual al acestor fenomene și prezintă legislația relevantă. De asemenea, se ocupă de strategiile de prevenire și de conștientizare în școli, efectele pe care le au aceste incidente și cea mai bună abordare pentru a lua măsuri cu efect pe termen lung.

MULTICULTURALISM ȘI DIVERSITATE ÎN CONTEXT EDUCAȚIONAL
Școala Gimnazială "Al. I. CUZA", Brăila

Suport de curs

Modulul I

INTRODUCTION TO INTERCULTURAL EDUCATION

INTRODUCERE ÎN

EDUCAȚIA INTERCULTURALĂ

Acțiunea cheie 1

Nr de referință: 2022 – 1 - RO01 - KA122- SCH-000072084

MULTICULTURALISM ȘI DIVERSITATE ÎN CONTEXT EDUCAȚIONAL
Școala Gimnazială "Al. I. CUZA", Brăila

Cap 1. Descoperirea rasismului și xenofobiei în școli

Cadrul conceptual

Când vorbim despre rasism, xenofobie și alte forme de intoleranță, nu este necesar să evidențiem în ce măsură diferitele forme de intoleranță se opun conviețuirii umane de bază. Articolul 2 din Declarația Universală a Drepturilor Omului (1948) a Națiunilor Unite îl exprima ca atare referindu-se la toate drepturile de bază, inclusiv la educație: „Orice persoană are acces la toate drepturile și libertățile enunțate în prezenta declarație, fără deosebire de orice fel, cum ar fi rasă, culoare, sex, limbă, religie, opinie politică sau de altă natură, origine națională sau socială, proprietate, naștere sau alt statut. ”.

Cu toate acestea, există limitări semnificative dacă ne ghidăm doar după această declarație a inumanității care cuprinde toate discriminările, mai ales atunci când dorim să detectăm și să prevenim incidența discriminării în domeniul educației sau al oricărui altul. Acest lucru se datorează faptului că declarația respectivă, din moment ce a fost realizată de Adunarea Generală a Națiunilor Unite și la momentul aprobării ei, a fost redactată într-un limbaj juridic și moral care nu specifică modul în care diferitele tipuri de discriminare apar în școli. Declarația se concentrează pe condamnarea a ceea ce este intolerabil, dar nu încearcă să arunce nicio lumină asupra proceselor care dau naștere la comportamente discriminatorii sau asupra formelor pe care le iau aceste comportamente.

Când vrem să privim mai îndeaproape faptele, apare o altă dificultate: toate amestecurile și inexactitățile pe care le-am permis atunci când vorbim despre rasism și xenofobie în conversațiile noastre zilnice. Asta pentru că atât în sursele oficiale, cât și în conversațiile de zi cu zi, folosim cuvântul rasism știind că nu există rase. La fel, folosim cuvântul xenofobie știind că nu există fobie față de străini (fobie= teamă patologică de ceva, precum claustrofobia), ci mai degrabă opusul (ostilitate, respingere sau ură activă față de străini). În conversațiile obișnuite, acest lucru nu contează, pentru că știm cu toții despre ce vorbim. Totuși, acest lucru este important atunci când încercăm să detectăm sau să prevenim incidența rasismului și xenofobiei, deoarece ambele au cauze diferite și au nevoie de remedii diferite; rasismul se datorează dinamicii de grup și xenofobiei dinamicii personalității.

Cel mai bun mod de a evita neînțelegerile este folosirea conceptelor și termenilor de psihologie socială, care este domeniul de studiu căruia îi aparțin rasismul și xenofobia, deoarece sunt atitudini. Psihologia socială ne reamintește că atitudinile, în temei ai înclinației persistente de a gândi și acționa în anumite moduri, nu pot fi deloc conștiente sau chiar pot deveni inconștiente. Deocamdată, este necesar să clarificăm ce este rasismul în termeni psihologici, în ce măsură ne afectează și de ce cuvântul este folosit în timp ce se insistă pe ideea că rasa umană nu are diferite rase.

MULTICULTURALISM ȘI DIVERSITATE ÎN CONTEXT EDUCAȚIONAL **Școala Gimnazială "Al. I. CUZA", Brăila**

1.1. Ce este rasismul și de ce se numește așa

În termeni psihosociale, rasismul reprezintă atitudini negative față de oameni, grupuri și valori, asimilate inconștient prin grupul familial și supuse ulterior raționalității fiecărui individ în funcție de evoluția lor. Baza acelei atitudini, care îi determină pe indivizi sau grupuri care se consideră superiori într-o anumită privință – să înjosească și să dăuneze altor persoane sau grupuri care nu le împărtășesc stilul de viață, ideile sau religia, nu sunt întotdeauna conștiente sau premeditate.

Este de remarcat faptul că grupurile afectate de rasism includ indivizi care își critică rasial propriul grup, cum ar fi unii tineri marocani din Spania care se distanțează în mod disprețuitor de concetățenii lor, care mențin tradițiile culturale ale țării lor de origine.

Rasismul poate fi studiat din mai multe perspective, cu condiția să fie luați în considerare factorii evolutivi și sociali. Atunci când vine vorba de a pune bazele unei intervenții în școli, abordarea psihosocială este, fără îndoială, de preferat, deoarece permite interpretarea cât mai directă a observațiilor și practicilor vieții de zi cu zi.

1.2. Psiho- sociologia atitudinilor rasiste și rădăcinile acestora

De obicei, au existat procese inconștiente implicate atunci când apar rasism sau abuzuri xenofobe în orice domeniu, inclusiv în școli. Ele nu sunt inconștiente în sensul atribuit de Freud, adică legate de orice tip de represiune; sunt doar inconștiente pentru că conștiința nu este conștientă de ele, iar acest lucru are legătură cu modelarea cunoștințelor noastre sociale.

Cu toate acestea, doar plantăm sămânța, deoarece oamenii nu sunt ca maimuțele care trăiesc în grupuri fixe, expulzând sau eventual ucigând maimuțele din alte grupuri care încearcă să se amestece cu ele. Puterea simbolică pe care o avem noi, oamenii, ne permite să fim în mai multe grupuri fără a ne închide doar într-unul singur.

Acest lucru se întâmplă în special în „grupurile de activitate”, ale căror conexiuni interne, în ceea ce privește personalul didactic, evoluează către lumea relațională dincolo de dihotomia „noi/ ei”, scăpând-o de forța afectivă care ar avea ca rezultat un caracter rasist sau xenofob și favorizând în schimb, deși necuvenit, pe cele percepute ca aparținând „noastre”.

Într-adevăr, cunoștințele sociale ale nou-născuților sunt inexistente; trăiesc scufundați în senzațiile corpului lor. Treptat, însă, încep să-și deosebească mama de toți ceilalți și foarte repede diferențiază membrii imediatului lor: familie de ceilalți: se simt încrezători cu primii și rezistă sau plâng dacă sunt așezați în brațele cuiva necunoscut. Cu toate acestea, nu există nicio conștientizare a progresului în selecția acelor persoane cu care ne place să relaționăm.

Prin urmare, în conformitate cu psihologia evoluționistă, vine un moment în care indivizii încep să diferențieze acei oameni din lumea apropiată, confortabilă, familială de zi cu zi, de lumea neașteptată și potențial periculoasă. Așa suntem când începem să întâlnim alți copii

MULTICULTURALISM ȘI DIVERSITATE ÎN CONTEXT EDUCAȚIONAL **Școala Gimnazială "Al. I. CUZA", Brăila**

asemănători nouă și în curând, la etapa preșcolară, începem să ne unim mai mult cu anumite persoane decât cu altele, dând naștere la înțelegerea emoțională a diferenței dintre „noi ei”. „Noi” reprezintă întotdeauna relațiile noastre strânse, calde și de încredere, „ei” reprezintă insecuritatea, granița în lumea încrederii noastre.

Acest „înțeles voalat al cuvintelor „noi/ ei vor fi prezenți atunci când suntem la școală și va sta la baza declanșării atitudinilor de precauție și distanță între diferitele grupuri naționale, clasele Cor și între profesori și elevi. Dacă această dinamică a „noi/ ei” nu este contrabalansată de experiențele unui „noi” care include toți elevii din fiecare an sau chiar întreaga școală, astfel de atitudini duc la separarea continuă a „ei” față de „noi”, plantând sămânța atitudinilor de separare emoțională a diferitelor grupuri.

Lucrurile sunt diferite între elevi și eleve și vor depinde în principal de stima lor de sine atunci când fac parte din diferitele „grupuri de sarcini” (inclusiv sport sau timp liber) care sunt create și desfășurate în mod continuu în școli. Cei care ajung excluși din astfel de grupuri vor continua să fie prinși în magia afectivă negativă a „noi/ ei” pe care au dobândit-o în etapa preșcolară.

Pe scurt, dezvoltarea socială nu crește izolat. Învățăm să acceptăm relațiile cu incertitudine și strâns legat de „noi”, sau cu curiozitate și așteptări bune. Fiecare dintre mediile individului poate aproba sau dezaproba dacă copilul va acționa într- un mod retras sau într-un mod sociabil sau jucăuș.

Spre ce tip de comportament va duce această învățare de a avea de- a face cu „cei” care nu aparțin „nouă”? Cum se va asimila acel contrast emoțional de bază al „noi/ ei” în copilărie și în ce situații va reveni la viață când se va lăsa în urmă emoționalitatea copilăriei?

Există în principal trei tipuri binecunoscute de situații în școală și în viața adultă : reacții incerte în prezența multor persoane necunoscute, la care răspunsul este izolarea de alții (xenofobie), concurența neloială (discriminarea) și aroganța. confruntare (distructivitate neonazistă). Aceste comportamente răspund fără rezerve nevoii celei mai profunde a ființei umane: aceea de a fi informat cu privire la tot ceea ce ține de tine și de a nu fi lăsat în întuneric; aceea de a investi propria putere socială în realizările personale (sau a celor cu care te identifice); și aceea de a- și ușura propriile frustrări față de grupurile considerate mai slabe.

1.3. Identificare, identități, identitate personală

Cunoștințele noastre sociale avansează prin diferențiere, așa că atunci când „noi” și „ei” vor începe să devină mai clare, vor începe să se diferențieze și pe plan intern, în primul rând, în ceea ce privește categoriile vieții de familie (sex, vârstă, aptitudini domestice...) și ulterior în ceea ce privește cunoașterea tuturor tipurilor de caracteristici care, în domeniul bunăstării copilului, pot prezenta importanță și interes pentru viața de zi cu zi”.

Procesul se accelerează la începutul școlii. Pe de o parte, copiii vor lărgi trăsăturile pe care își vor dori și vor ști să le identifice (cele ale swot- ului, snobului, glumetului, animalului de

MULTICULTURALISM ȘI DIVERSITATE ÎN CONTEXT EDUCAȚIONAL

Școala Gimnazială "Al. I. CUZA", Brăila

companie al profesorului, vedetei sportului...). Pe de altă parte, mult mai important, vor învăța că trăsăturile cu care se identifică le pot conferi o identitate personală care fie deschide, fie închide uși, chiar și atunci când acestea le sunt atribuite, din neatenție sau răutate. Adolescența este o perioadă în care băieții și fetele progresează în abilitățile lor sociale, îi identifică pe ceilalți într-o manieră mai subtilă și își atribuie trăsături, care sunt importante în viața lor școlară. În acest joc de atribuire a identităților stau originile rasismului școlar, care va fi important în ceea ce privește modul în care școlarii sunt integrați în societatea de tineri și adulți, mai ales dacă se referă la un grup etnic sau o clasă socială considerată inferioară.

1.4. Mecanismele mentale care duc la materializarea rasismului

Din cele prezentate în secțiunea de mai sus, nici nu suntem conștienți și nici nu realizăm cum sunt implicate alte mecanisme ale minții noastre atunci când rasismul se materializează. Dar aceste mecanisme pot fi depistate prin analiza sondajelor de opinie: acestea sunt mecanismele care ne conduc la generalizare, stereotipare sau prejudecare.

Cele trei lucruri sunt interconectate, generalizăm pentru că învățarea noastră socială progresează prin diferențierea tipurilor de relații și nu stocarea în memoria noastră a colecțiilor de relații individuale izolate. Acest lucru duce la o tendință de generalizare, așa că dacă generalizăm modalități de înțelegere a anumitor tipuri de „ei” (de exemplu, „bolivienii”), acea generalizare va persista în timp, cu excepția cazului în care întâmpină contradicții importante. Facem acest lucru în două moduri: anticipând ceea ce vom găsi atunci când avem de-a face cu ceilalți și ignorând detaliile, ceea ce ne-ar conduce să descoperim alte abilități sau deficiențe ale acestora.

Așa sunt dezvoltate și concepute stereotipurile ca reprezentări relativ stabile ale modurilor de a fi ale oamenilor sau grupurilor, folosite pentru a face față relațiilor fără a le reconsidera în detaliu sau a le pune sub semnul întrebării, de exemplu stereotipul școlărilor dominicani ca nu foarte muncitori. sau foarte inteligenți. Oriunde acel stereotip este împărtășit de un sector semnificativ al profesiei didactice, este dificil să ne dăm seama că stereotipul este mai degrabă decât abilitățile reale ale acelor școlari care ne determină opinia.

Ceea ce se întâmplă în societăți, la fel de complexe precum cele umane, este că instaurarea unui „noi” care exclude o parte a membrilor săi, produce o automutilare structurală și devine inacceptabilă din punct de vedere etic. În societatea noastră, fie câștigăm pe toate, fie pierdem cu toții, fără ca asta să însemne o eliminare a oricărei referiri la „noi”, care este, de asemenea, necesară pentru evoluția umanității și bucuria deplină a relațiilor interumane.

Concluzionăm că, pentru relațiile intrașcolare (responsabilitățile profesorului, managementul și disciplina generală a școlilor etc.), nu poate exista niciodată vreun „noi” care să favorizeze un grup în detrimentul altuia (de exemplu, având un acces mai bun la întâlniri cu profesorii). Aceasta include respingerea ca rasist a comportamentului elevilor care îi fac pe ceilalți să

MULTICULTURALISM ȘI DIVERSITATE ÎN CONTEXT EDUCAȚIONAL **Școala Gimnazială "Al. I. CUZA", Brăila**

simtă că sunt doar „ceilalți” inferiori săraci, făcându- le dificil, de exemplu, să folosească facilitățile sportive ale școlii.

1.5. Impactul rasismului și xenofobiei din afara mediilor școlare

Școlile sunt mai mult decât unități academice, elevii vin la ele cu moștenirea culturală a părinților și stereotipurile lor despre oameni și națiuni. Așa le este structurată viziunea și, atunci când încep școala, îi identifică pe cei care nu aparțin aceleiași „noi” ca ei. De aceea, în primele zile se alătură de origine națională la pauză și pentru sarcini de grup. Încep să se considere și să se considere pe ei înșiși pe baza stereotipurilor lor.

Cu siguranță în majoritatea cazurilor, există un „noi” nefixat care va fi echilibrat de conducerea tinerilor sau de profesorii implicați. Totuși, sădirea sămânței rasismului importată din afara școlii este deja acolo; acest lucru a fost observat într- un studiu pe școlari care erau fii și fiice de imigranți, care au spus că spaniolii se consideră superiori lor, deci sunt rasiști. Pot exista și prejudecăți în rândul profesorilor, de exemplu directorul vorbind despre copiii din familii dezavantajate social și demonstrând ceea ce este cunoscut sub numele de „rasism de clasă socială”. Nu trebuie să ne îngrijorăm dacă au performanțe proaste sau să- i încurajăm să- și continue educația după terminarea școlii, deoarece viitorul lor este să facă ceea ce fac părinții lor.

Acest tip de rasism este importat din exterior în interiorul școlilor în numeroase moduri, ba chiar este susținut oficial, mergând de la o solicitare a unei asociații de părinți care a cerut școlii sale să nu admită mai mulți copii imigranți pentru că au coborât standardul, până la sfaturi maternale date copiilor foarte mici de a nu se lasa păcăliți de țigani.

Cu toate acestea, având în vedere cenzura socială puternică de către mass- media și opinia publică împotriva rasismului, nu este surprinzător faptul că practicile rasiste sunt reprimare atât de școlari, cât și de profesori. De aceea, rasismul în general este cu greu observat dincolo de mici detalii din viața de zi cu zi care la început par neimportante, dar poate fi de fapt relevant. De exemplu, cazul unei fete tinere marocane a cărei profesoară se uită mereu la ea când vorbește despre marocani, africani sau musulmani. Și- a dat seama de acest lucru și s- a simțit intimidată de gestul profesorului. Alți marocani înțeleg acest lucru și diviziunea „ei/ noi” dintre marocani și spaniolii nativi este lărgită. Această împărțire poate duce în unele cazuri la o discriminare reală.

Va fi necesar să revenim mai târziu asupra efectelor distructive pe care le poate avea discriminarea asupra stimei de sine a celor care o suferă și, în consecință, asupra cursului vieții lor. Nu doar discriminarea față de elevii minorităților etnice sau naționale de către grupurile majoritare, ci și discriminarea în unele cazuri din partea profesorilor, de exemplu atunci când se oferă consiliere pentru continuarea studiilor. Acest lucru a fost arătat în studiul TIES, unde sfatul de a continua studiile -după școlarizarea obligatorie- a fost dat la 78% dintre copiii autohtoni, dar doar la 42% dintre copiii imigranților de origine marocană.

MULTICULTURALISM ȘI DIVERSITATE ÎN CONTEXT EDUCAȚIONAL **Școala Gimnazială "Al. I. CUZA", Brăila**

Discriminarea, în numeroasele sale forme, este cea mai frecventă manifestare a rasismului la școală, chiar dacă, în general, nu își arată latura mai abrazivă, cu excepția cazului în care sunt vizate subiecte sensibile. Poate provoca gelozie în rândul studenților ducând la lupte spectaculoase sau la furtul de telefoane mobile sau de haine pentru a enerva, amestecat și cu alte forme de hărțuire.

Rasismul este deosebit de remarcat în școli dacă este organizat din exterior în mod defensiv sau ofensiv, cum este cazul Latin Kings sau alte așa- numite bande latine. Într- adevăr, acțiunile lor sunt iraționale, prezentându- se drept apărători ai persoanelor latine, când de fapt ei au fost principalele victime. Victime în sensul literal, așa cum arată crimele de la Barcelona și Madrid, și victime de asemenea pentru că și- au dorit să fie antrenate să urască.

Putem spune așadar că în școlile noastre, având în vedere subtilitatea și omniprezența rasismului, nici acțiunile sporadice, nici prevederile generale nu sunt modalitatea de combatere a acestuia. Fiecare școală ar trebui să fie capabilă să răspundă nevoilor educaționale ale elevilor săi, respectându- le diversitatea și mai ales să țină cont de condițiile care îi dezavantajează social sau îi fac să se simtă inferiori.

Următoarele capitole oferă un rezumat al datelor disponibile cu privire la situația actuală a rasismului și xenofobiei la școală. Sunt trecute în revistă principiile după care ar trebui să se ghideze o școală incluzivă , condițiile pe care trebuie să le aibă o școală cu aceste caracteristici pentru identificarea discriminării și a incidentelor rasiste și xenofobe și, de asemenea, sunt prezentate o serie de acțiuni recomandate pentru profesori, studenți, victime, agresori și familiile acestora.

MULTICULTURALISM ȘI DIVERSITATE ÎN CONTEXT EDUCAȚIONAL
Școala Gimnazială "Al. I. CUZA", Brăila

Cap. 2 Prevenirea și creșterea nivelului de conștientizare în școli prin educație interculturală

Există o credință larg răspândită că educația este unul dintre cele mai puternice instrumente de prevenire a oricărui risc care amenință integritatea ființelor umane sau a grupurilor și societăților modelate de acestea. De asemenea, în problema care ne preocupă aici, așa cum este arătat în capitolul 3, educația este de o importanță primordială atunci când revizuiem regulile și reglementările naționale și internaționale relevante.

Pare potrivit să subliniem impactul și semnificația internațională a Conferinței mondiale împotriva rasismului, discriminării rasiale, xenofobiei și intoleranței asociate de la Durban”, în special contribuția decisivă a UNESCO la evidențierea importanței educației și a efectului său preventiv în eradicarea tuturor formelor de intoleranță și discriminare și promovarea egalității de tratament și de șanse. Conferința a evidențiat rolul educației în diseminarea drepturilor omului, recunoașterea și respectul pentru diversitatea culturală, promovarea societăților mai puțin exclusiviste, diseminarea unei culturi a păcii și promovarea înțelegerii reciproce, a solidarității și a justiției sociale, care implică recunoașterea contribuției sale decisivă în prevenirea și combaterea discriminării rasiale, xenofobiei și a altor intoleranțe conexe. Aceste cuvinte dau sens și susțin pretenția, deja anunțată în titlul proiectului nostru, de prevenire și depistare a acestor fenomene și a comportamentelor rezultate în școli.

2.1. Școala ca spațiu de conviețuire incluzivă și participativă

În prezent, există un interes din ce în ce mai mare față de sistemul nostru de învățământ pentru îmbunătățirea conviețuirii școlare.

Școlile ar trebui să integreze toți copiii, indiferent de condițiile lor fizice, intelectuale, sociale, emoționale, lingvistice etc. Ar trebui să integreze copii cu dizabilități și foarte supradotați, copii fără adăpost care lucrează, copii din așezări îndepărtate sau nomade, copii din domeniul lingvistic, minorități etnice sau culturale și copii din alte grupuri sau zone dezavantajate sau marginalizate. Toate aceste condiții ridică o serie de provocări pentru sistemele școlare.

În concluzie, școlii i se cere să devină un spațiu de conviețuire ludică, funcționând într-un mod democratic și participativ - un spațiu în care oamenii învață să fie cetățeni, fără a uita că trebuie să existe coexistență între natura cunoașterii și interacțiune. Pare viabil în prezent să facem față acestor provocări prin abordarea educației incluzive, fără a pierde din vedere că „Scopul final al educației incluzive este eliminarea schimbului social de atitudini și răspunsuri la diversitatea rasială, clasa socială, etnie, religie, gen, etc. abilități etc. Prin urmare, pornim de la convingerea că educația este un drept fundamental al omului și baza unei societăți mai echitabile.,,

MULTICULTURALISM ȘI DIVERSITATE ÎN CONTEXT EDUCAȚIONAL **Școala Gimnazială "Al. I. CUZA", Brăila**

Pe lângă schimbarea metodologiei (metode și strategii precum învățarea prin cooperare, predarea bazată pe proiecte, grupurile interactive etc.), este de remarcat importanța proceselor de interacțiune educațională și responsabilitatea comună în planificarea, dezvoltarea și evaluarea curriculumului. Acest lucru ajută la evidențierea comunicării, dialogului, cooperării, experiențelor pozitive în soluționarea conflictelor, împuternicirea și democrația participativă ca factori de protecție a elevilor împotriva discriminării bazate pe rasă, origine, sex etc.

Creșterea participării elevilor în școlile lor și în curriculum întărește sentimentul de incluziune. Conceptul de participare face aluzie la dreptul de a se simți parte a grupului și ca sume la responsabilități comune. Pentru că participarea la educație înseamnă a învăța cu ceilalți și a colabora cu aceștia la cursuri și lecții. Înseamnă implicare activă în ceea ce se învață și se predă, și la fel, eventual, în ceea ce privește educația experiențială.

2.1.1. Educație interculturală pentru prevenirea rasismului și xenofobiei

Educația interculturală își propune să recreeze cea mai bună tradiție educațională, una care a înțeles întotdeauna că pentru a educa oamenii trebuie să-i cunoașteți, să-i respectați și să-i întâmpinați în diversitatea lor: educația interculturală este pur și simplu văzută ca educație pentru toți și coincide cu principiile educației incluzive. Coelho afirmă acest lucru atunci când definește ca incluzive acele medii școlare sau programe de învățământ care se ocupă de diversitatea culturală.

După cum s-a menționat deja, școala este printre primele locuri unde sunt denumite diferențele, astfel încât sistemul de învățământ profesionist trebuie să recunoască și să ia în considerare diversitatea culturală ca și o oportunitate de îmbogățire și nu ca un obstacol în calea conviețuirii, comunicării și educației interactive.

Totuși, încă de la origini, școala ca instituție a urmărit omogenizarea și a fost destabilizată de descoperirea diversității, determinând-o să creeze politici și practici de asimilare în care inserarea în societatea gazdă are ca rezultat pierderea identității culturale pentru migrant. Confruntându-se cu perspectiva asimilării în anumite țări, în principal cele de cultură anglo-saxonă, s-a adoptat un model multiculturalist în care să prevaleze dreptul întregului grup social de a-și menține cultura și limba de origine. Cu toate acestea, s-a ajuns ocazional la izolarea comunităților etnice și culturale, cu dificultăți de conviețuire și risc de segregare.

Abordarea educației interculturale este menită să depășească aceste limitări. Din această perspectivă, școala trebuie să transmită o cultură plurală, unită și reprezentativă, facilitând socializarea elevilor în medii culturale diverse care urmăresc să le conștientizeze „pluralitatea inerentă a lumii”. Creșterea gradului de conștientizare a pluralității culturale ajută la prevenirea intoleranței și discriminării pe criterii rasiale sau etnice, lucru care s-a evidențiat atât în modelele de asimilare, cât și în cele multiculturale. Această sarcină de conștientizare trebuie să fie universală, necesitând educație interculturală pentru toți oamenii ca purtători ai

MULTICULTURALISM ȘI DIVERSITATE ÎN CONTEXT EDUCAȚIONAL **Școala Gimnazială "Al. I. CUZA", Brăila**

propriei moșteniri culturale în construcție continuă. García Fernández și Goenechea enumera principiile educației interculturale:

- ✓ Recunoașterea, acceptarea și aprecierea diversitate, fără etichetare sau definire pe baza acesteia, evitând segregarea în grupuri.
- ✓ Apărarea egalității și a altor valori precum respectul, toleranța, rezistență, pluralism, cooperare și responsabilitate socială.
- ✓ Lupta împotriva rasismului, discriminării, prejudecăților și stereotipuri prin formarea în valori și atitudini pozitive față de diversitatea culturală.
- ✓ Acceptarea conflictului și rezolvarea lui constructivă ca un element pozitiv pentru conviețuire. Angajamentul, implicarea și participarea întregii comunități educaționale la managementul democratic al școlii.
- ✓ Revizuirea curriculum-ului pentru depășirea etnocentrismului, de la referințe universale ale cunoașterii umane și valorificarea limbilor și culturilor.
- ✓ Formarea profesorilor pentru a lucra în contexte culturale diverse și pentru a utiliza metodologii de predare cooperantă și resurse adecvate.
- ✓ Accent specific pe elevii care nu cunosc a limba gazdă, promovând succesul lor academic bazat pe o abordare comunicativă a predării.

Luând ca referință aceste principii, vom aborda trei aspecte deosebit de relevante: revizuirea curriculum-ului, grupările incluzive și multilingvismul (încorporarea conceptului de multialfabetizare). Câteva aspecte implicite în aceste principii care vor necesita o analiză mai amănunțită sunt formarea profesorilor și intervenția educațională bazată pe promovarea drepturilor omului, soluționarea constructivă a conflictelor culturale și antirasismul.

Pentru a preveni rasismul, xenofobia și intoleranța asociată în sala de clasă, primul pas este construirea unor spații incluzive de conviețuire interculturală, guvernate de valorile democratice și de participarea întregii comunități.

2.1.2. Revizuirea curriculum-ului dintr-o perspectivă interculturală

Recunoașterea diversității culturale și a importanței critice a participării și implicării studenților necesită urgent o reflectare atentă asupra a ceea ce ar trebui sau nu ar trebui să conțină curriculumul oficial prescris sau explicit. Mulți autori au observat că lipsa reprezentării culturale a acestui curriculum explicit generează inegalități și împiedică abilitatea studenților de a înțelege lumea, ceea ce necesită reflectarea asupra modului de depășire a etnocentrismului și de a găsi alternative pentru a asigura echitatea educațională. Interesele și atributele culturale ale tuturor oamenilor vor fi adăugate treptat la acest curriculum, ceea ce înseamnă trecerea către o strategie proactivă și universalizantă.

Cu toate acestea, crearea unui curriculum intercultural ar trebui să evite orice stereotip asupra trăsăturilor culturale ale diferitelor grupuri din școală sau să fie o serie de activități care sunt doar o reflectare superficială a acestor culturi. Curriculumul trebuie să reflecte cu echilibru,

MULTICULTURALISM ȘI DIVERSITATE ÎN CONTEXT EDUCAȚIONAL **Școala Gimnazială "Al. I. CUZA", Brăila**

corectitudine și rigoare toate culturile cărora populația școlară aparține, să ofere propuneri de îmbunătățire a performanțelor academice ale minorităților etnice sau grupurilor de imigranți, să promoveze înțelegerea și toleranța între grupurile culturale și dezvoltarea unei viziuni pluraliste asupra lumii. Fără îndoială, un curriculum intercultural de această natură va aduce beneficii tuturor indigenilor, deoarece ei au cea mai mare nevoie din această perspectivă. De asemenea, este vital pentru combaterea ignoranței culturilor minoritare și, prin urmare, pentru a preveni subevaluarea acestora. Ambele lucruri, ignoranța și disprețul, sunt sursa celui mai mare comportament rasist și xenofob.

Pe scurt, se are în vedere restabilirea sensului de mainstreaming, astfel încât multiculturalismul să poată pătrunde în întregul curriculum, facilitând astfel înțelegerea realității din diferite perspective sociale și culturale. Acest lucru va necesita reformularea conținutului tuturor domeniilor sale pentru a integra în mod consecvent aspecte specifice; organizarea de conținuturi din abordări globalizate și interdisciplinare, în funcție de caracteristicile învățării elevilor; revizuirea continuă a „curriculum-ului de acțiune” pentru a preveni diluarea sau dispariția conținuturilor interculturale.

Pentru a selecta conținutul este necesar: să luăm ca țintă acele valori comune dezirabile care permit construirea de viziuni comune și idealuri universale și care facilitează comunicarea interculturală, să include conținut cultural specific fiecărei țări, să introducem conținuturi care dezvoltă gândirea critică și deliberarea și să analizăm conținuturile prin prisma competențelor interculturale.

2.1.3. Recunoașterea și promovarea multilingvismului prin multialfabetizare

Stăpânirea limbii de predare este unul dintre principalele bariere cu care se pot confrunta noii elevi dintr-o școală. Ocazional, a considerat o problemă fără legătură cu școala și un factor de diferențiere, care tinde să ducă la tensiuni de conviețuire și, eventual, respingere și discriminare. Pe de altă parte, învățarea limbii de predare poate provoca, de asemenea, o confuzie de identitate, al cărui impact asupra stimei de sine complică, de obicei, dezvoltarea învățării și dezvoltarea generală a persoanei, mai ales atunci când limba maternă a elevului este lipsită de prestigiu.

Ca urmare, pe lângă învățarea formală a limbii oficiale în școli, trebuie să se acorde spațiu și valoare limbilor aflate în clasă, promovând utilizarea creativă a limbii ca modalitate de exprimare a identității cuiva și sporind „conștientizarea lingvistică”. Acesta este un argument solid care ne permite să afirmăm necesitatea de a aborda procesele de învățare prin coduri și moduri de comunicare variate.

Un al doilea argument, pe care l-am sugerat anterior, este diversitatea lingvistică și culturală introdusă în sălile noastre de clasă, care este o oportunitate de progres. După cum a afirmat Vila, multilingvismul în societatea și școlile noastre este în creștere geometrică. În plus, trebuie adăugată și diversitatea culturală a minorilor din familii străine și a grupurilor diverse funcțional care folosesc sisteme alternative de comunicare.

MULTICULTURALISM ȘI DIVERSITATE ÎN CONTEXT EDUCAȚIONAL
Școala Gimnazială "Al. I. CUZA", Brăila

În aceste medii școlare diverse din punct de vedere lingvistic, modelele strict monolingve nu pot aborda dezvoltarea „conștientizării lingvistice” a tuturor elevilor. Progresul către multiterția trebuie să fie mai sincron cu o societate informațională mondială și rețelele sociale. Ideea nu este ca toată lumea să învețe limbile sau alte sisteme de comunicare (Braille, limbajul semnelor etc.) în mediul educațional, ci mai degrabă să le facă folosirea mai naturală și să necesite comunicarea ca construcție a sensului.

Pe scurt, ne confruntăm cu nevoia în școli de a profita de toate resursele și oportunitățile oferite de diversitatea lingvistică, limbajele universale ale matematicii sau muzicii, expresivitatea și creativitatea limbajelor corporale, artistice sau dramatice, limbaje vizuale și iconice, sisteme alternative de comunicare și noi limbaje tehnologice digitale.

MULTICULTURALISM ȘI DIVERSITATE ÎN CONTEXT EDUCAȚIONAL
Școala Gimnazială "Al. I. CUZA", Brăila

Cap 3 Profesorul ca și actor cheie în prevenirea fenomenului de rasism și xenofobie

3.1. Dezvoltarea competenței interculturale a profesorilor

Dezvoltarea competenței interculturale ar trebui să fie obiectivul de formare a profesorului care să le permită luarea de decizii și de măsuri în medii educaționale diverse în care este probabil să apară intoleranța. Din perspectivă educațională, competența este înțeleasă ca o construcție complexă, care aduce simultan în joc diverse resurse, expertiză, aptitudini, atitudini și valori, pentru a defini o identitate, o anumită relație cu cunoștințele, puterea, responsabilitățile și riscul. A avea competență înseamnă cunoștințe, expertiză și înțelegere, activarea sinergică a tuturor acelor resurse pentru a aborda cu succes situații complexe, rezolva o problemă, ia o decizie sau ghidează în mod corespunzător o acțiune.

Prin urmare, putem înțelege competența interculturală conform definiției clasice a lui Chen și Starosta, ca fiind „capacitatea de a negocia semnificații culturale și de a executa comportamente de comunicare adecvate eficiente, care recunosc identitățile multiple ale interactantului”. Potrivit lui Vázquez Aquado, formarea profesioniștilor competenți din educație ar trebui să urmărească trei obiective din punct de vedere intercultural.

- Să fie capabili să analizeze discursurile dominante în societățile multiculturale (analizați modul în care diferențele sunt generate, structurate și reproduse),
- Să asigure educație tuturor părților interesate, indiferent dacă aparțin unor grupuri minoritare sau majoritare, pentru a trăi printre persoane cu identități diferite.
- Să se asigure că unele conflictele legate de diversitate nu devin obstacole împotriva conviețuirii.

Diverse elemente fac parte din procesul de dobândire a competenței interculturale. Acestea sunt: conștientizarea polarității existente într-un teritoriu (luarea în considerare a influenței relațiilor de putere, inegalității, clasei sociale sau gen în constituția și percepția diversității); luarea în considerare pozitivă a diversității; recunoașterea potențialului conflict al diversității și oportunitatea de schimbare și îmbunătățire pe care aceasta o implică;

În cele din urmă, trebuie să ne amintim importanța formării inițiale și continue a personalului didactic ca un proces continuu, sistematic și organizat care ar trebui să acopere întreaga carieră didactică. Aici ar trebui să subliniem importanța proceselor de cercetare- acțiune ca sine -strategie de formare deoarece stabilesc nenumărate oportunități de dezvoltare a competenței interculturale și a comunicării.

MULTICULTURALISM ȘI DIVERSITATE ÎN CONTEXT EDUCAȚIONAL **Școala Gimnazială "Al. I. CUZA", Brăila**

3.1.1. Atribuțiile profesorului în prevenirea rasismului și xenofobiei

După cum spune Xavier Besalú, profesorii sunt doar cetățeni ai unei societăți în care există rasism și xenofobie care au interiorizat cultura etnocentrică și cărora societatea le încredințează să o transmită. Cu toate acestea, rasismul biologic sau genetic este foarte puțin probabil să fie afișat la școală, deoarece este asociat cu acel concept foarte neștiințific de rasă, care are o presă foarte proastă și nimeni nu l-ar accepta. Mai probabil este afișarea unui nou „rasism cultural sau diferențialist”, mai subtil și inconștient. Acest tip de rasism consideră culturile ca unități închise autosuficiente și ca forme de viață unice și incompatibile reciproc, făcând imposibilă orice tip de relație între membrii unor culturi diferite.

Acesta este un mecanism de perpetuare a puterii grupurilor sociale care atribuie diferențe reale sau imaginare, considerate meritorii sau nu pe baza unor criterii blamate și subiective, pentru a justifica distribuția inegală a privilegiilor.

Justificarea inegalității din motive etnice sau culturale se datorează culturii noastre. Prin urmare, nu este suficient ca educația să fie multiculturală sau interculturală; de fapt trebuie să fie expres antirasistă înțelesă ca „o gamă largă de practici instituționale menite să reducă prejudecățile și discriminările, promovează corectitudinea academică și dezvoltă la toți elevii abilitățile de acțiune socială și de intervenție într-o societate diversă din punct de vedere rasial și cultural.”

Pe baza acestei definiții, educația antirasistă are o dimensiune instituțională evidentă, deoarece trebuie să se adreseze în principal „majorității tăcute bine intenționate”, care spun că sunt împotriva rasismului, dar care nu fac nimic atunci când sunt martorii unei forme de rasism, agresiune sau discriminare. Obiectivul educației antirasiste este acela de a face toți membrii comunității educaționale să poată trăi în societăți multiculturale și să dezvolte o conștiință planetară care să le permită să trăiască în această lume globalizată.

Besalú sugerează împărțirea dimensiunii instituționale în patru linii de acțiune: reguli și reglementări, formarea profesorilor, mediu și curricula. Vom analiza responsabilitatea și îndatoririle profesorilor în toate acestea. În ceea ce privește regulile și reglementările, profesorii trebuie să fie conștienți de faptul că există argumente legale și de reglementare pentru combaterea rasismului și xenofobiei. Aceștia ar trebui să le adopte pentru a acționa cu hotărâre și pentru a reflecta în documentele instituționale mecanismele și procedurile de înregistrare și de răspuns la orice incident rasist, de asistență, protecție și compensare a victimelor, atât în proiectul de educație al școlii, cât și, în special, în planul de conviețuire, deoarece în mod normal regulile de procedură merg împreună cu drepturile și îndatoririle. Ceva asemănător se întâmplă când vine vorba de detalierea curriculum-ului, întrucât școlile pot adapta curriculumul oficial propus la caracteristicile mediului și populației școlare. Acesta reprezintă un prim pas în eliminarea oricărui conținut rasist sau xenofob și a posibilității tuturor culturilor prezente în școală.

Formarea ar trebui să se bazeze pe gradul de conștientizare intensificat al profesorilor după ce își revizuiesc propriul bagaj cultural și atitudinile față de ceilalți. Trebuie să îi împiedice să fie indiferenți sau tentați să justifice discriminarea și să le permită să detecteze orice semn de

MULTICULTURALISM ȘI DIVERSITATE ÎN CONTEXT EDUCAȚIONAL **Școala Gimnazială "Al. I. CUZA", Brăila**

rasism instituțional. Este mai degrabă un exercițiu introspectiv decât să înveți alte limbi și culturi sau să studiezi pe alții pentru a ști cum să le faci față.

La rândul său, Dadzie subliniază importanța de a avea în școli profesori din minoritățile etnice. Aceasta oferă noi puncte de vedere asupra culturii, relațiilor sociale și politice ale localității; stimulează conștientizarea colegilor de muncă și înțelegerea acestora cu privire la relațiile multiculturale; oferă abilități precum cunoașterea limbii grupurilor minoritare; devine un punct de contact și de referință simpatic pentru studenții din minoritățile etnice.

El mai spune că formarea profesorilor nu ar trebui să se limiteze la cursuri structurate. Ar trebui să discute despre rasism și șanse egale în reuniunile de coordonare sau sesiunile de evaluare din sala de personal sau cantina. Cu alte cuvinte, este vital ca profesorii să-și recunoască existența, să se simtă confortabil să vorbească despre această problemă și să accepte să colaboreze pentru a-și concentra practica educațională și a găsi răspunsuri la orice incident care ar putea apărea.

Vom aminti în sfârșit linia de acțiune ecologică, evidențiată și de Dadzie, ca o îmbunătățire a școlii care urmărește un „mediu incluziv, fizic și social”. Scopul este ca școala să-și arate angajamentul față de egalitate atât prin imaginea sa, cât și prin mediu. În special, o atenție deosebită ar trebui acordată decorului și curățeniei, nu doar străduindu-se pentru o stimulare de mediu plăcut și estetic -fotografii, opere de artă etc.-, dar și făcându-l funcțional prin includerea de semne și anunțuri traduse în diferitele limbi vorbite în școală și evitând, prin toate mijloacele posibile, graffiti-urile discriminatorii și rasiste pe pereți, în băi etc. Este, de asemenea, foarte important să se încurajeze coexistența incluzivă și schimbul cultural, de exemplu prin achiziționarea de noi materiale și resurse educaționale interculturale și îmbunătățirea stocului de cărți din bibliotecă sau selecția de manuale.

3.1.2. Documentele de planificare a școlii din perspectivă interculturală și antirasistă

După ce structura programului oficial a fost definită de administrație, este la latitudinea școlii să o adapteze la particularitățile ei. Așa începe un proces de deliberare, reconstrucție și planificare, cu participarea întregii comunități educaționale, care trebuie să culmineze cu pregătirea Proiectului de Dezvoltare Instituțională al Școlii (PDI).

A) PDI-ul. Pentru a se asigura că acesta este un cadru general de ghidare a acțiunilor coerente, coordonate și eficiente ale comunității educaționale și, în special, al personalului didactic, vor trebui avute în vedere următoarele:

- ✓ include o analiză exhaustivă și realistă a contextului multicultural al școlii și explorează nevoile specifice ale elevilor, în special în ceea ce privește existența prejudecăților, a stereotipurilor sau a comportamentelor violente, rasiste, xenofobe sau intolerante.
- ✓ Elementele și obiectivele identificatoare ale școlii care apar în PEC promovează egalitatea între membrii comunității, precum și nediscriminarea

MULTICULTURALISM ȘI DIVERSITATE ÎN CONTEXT EDUCAȚIONAL **Școala Gimnazială "Al. I. CUZA", Brăila**

(coeducația, formarea grupurilor eterogene și echilibrate, antirasismul), Valorile respectului, toleranței și recunoașterii a bogăției a ceea ce înseamnă diversitatea culturală și lingvistică pentru comunitate și sunt promovate conviețuirea.

- ✓ Canalele care să asigure participarea întregii comunități sunt stabilite.
- ✓ Munca de cooperare a profesorilor și procesele de comună reflecție sunt promovate și facilitate, contribuind la îmbunătățirea condițiilor și oportunităților de învățare pentru toți elevii. Profesorii folosesc PEC ca referință esențială pentru planificarea procesului educațional din perspectivă interculturală.

B) Planul de atenție la diversitate (PAD). Trebuie să se asigure că măsurile evidențiate în PAD se reflectă în răspunsul educațional la diversitate oferit în fiecare sală de clasă, prin acțiunea coordonată a diversilor profesioniști (consilieri de carieră, tutori, profesori suport etc.). Ar trebui să se acorde prioritate măsurilor obișnuite decât cele extraordinare, astfel încât să fie promovate rețelele naturale de sprijin și ajutor. Acestea sunt foarte importante atât pentru prevenire, cât și atunci când au loc de fapt incidente rasiste sau xenofobe. Deciziile ar trebui revizuite și luate pe baza următorilor factori:

- Principii, cadre teoretice și juridice ale atenției la diversitate în școală: aceasta necesită adaptarea obiectivelor PAD la caracteristicile școlii, reflectarea asupra conceptului de diversitate și stabilirea unor criterii generale pentru a aborda acest lucru.
- Criterii și proceduri de evaluare a nevoilor educaționale: evaluare inițială, evaluare psihoeducativă, evaluare formativă etc.
- Măsuri de adaptare curriculară (necesită un proces de dezvoltare curriculară) și criterii de satisfacere a nevoilor educaționale detectate.
- Criterii de coordonare a profesioniștilor și de organizare a resurselor materiale: întăriri și suport pentru învățare, grupări flexibile etc.
- Criterii și proceduri de comunicare și colaborare cu familiile.
- Linii și programe de colaborare cu actori externi (asociații, administrație locală etc.).
- Proceduri de pregătire și dezvoltare a PAD: acțiuni care trebuie luate, organele și persoanele responsabile, timp acordat, protocoale.
- Criterii și procedura de evaluare a PAD.

C) Planul de conviețuire. Scopul său principal trebuie să fie acela de a construi o cultură și un climat participativ în școală care să permită includerea tuturor elevilor fără nicio discriminare etnică, culturală, sexuală etc. Acesta este un document cheie care trebuie să guverneze relațiile educaționale și sociale ale școlii și să contribuie decisiv la prevenirea atitudinilor rasiste, xenofobe, homofobe sau de altă natură care provoacă excluziune sau segregare. Trebuie să promoveze coexistența și soluționarea constructivă a conflictelor. Este important ca acesta să faciliteze crearea condițiilor pentru ca membrii comunității educaționale să se angajeze să respecte diversitatea, să exercite o cetățenie responsabilă și conviețuire. De asemenea, va servi ca referință pentru pregătirea regulamentului de procedură prin acțiuni consistente și participative care să faciliteze înțelegerea regulilor

MULTICULTURALISM ȘI DIVERSITATE ÎN CONTEXT EDUCAȚIONAL **Școala Gimnazială "Al. I. CUZA", Brăila**

sale, esențiale pentru respectarea acestora. Planul de conviețuire poate contribui la promovarea acțiunilor specifice pentru:

- Rezolvarea conflictelor și medierea între egali. Programele de soluționare a conflictelor îmbunătățesc climatul școlar, deoarece încurajează funcționarea democratică, participarea și comunicarea interpersonală și interculturală.
- Dezvoltarea acțiunii tutoriale. Un instrument de mare potențial pentru profesori, care implică și studenții în crearea de rețele naturale de sprijin care ajută la rezolvarea conflictelor culturale sau legate de limbă, de exemplu tutoratul între egali.
- Crearea de situații de învățare prin cooperare ca strategie de îmbunătățire a conviețuirii. Există un consens general cu privire la evidențierea avantajelor acestei învățări în contexte multiculturale.”

D) Planificarea integrării elevilor. Este o strategie esențială care facilitează includerea noilor studenți, în special a celor din alte țări, deoarece provocarea de a adopta alte obiceiuri și proceduri, în special atunci când se vorbește o altă limbă, duce la un risc ridicat de discriminare. Planul de Integrare trebuie înțeles ca un set de măsuri, proceduri și activități care implică întreaga comunitate educațională în transformarea școlii într- un mediu cald de conviețuire, sigur, incluziv și accesibil pentru toată lumea, facilitând un loc de întâlnire intercultural constructiv bazat pe privind respectarea drepturilor omului. Secvența posibilă a Planului de Integrare este următoarea:

1. Recepție, primire și informații de bază despre școală (structură, organizare etc.).
2. Interviu pentru obținerea de informații cu privire la școlarizarea anterioară. Furnizarea de servicii de traducere și interpretariat dacă nu sunt familiarizați cu limbajul colocvial.
3. Decizia privind repartizarea într- o sală de clasă, supravegheat de Comitetul de Coordonare Educațională și cu implicarea tutorilor. Acest lucru ar trebui ratificat sau modificat după o perioadă de observație în clasă (temporar).
4. Evaluarea inițială a cunoștințelor din diferite domenii. Materialul de evaluare trebuie să fie furnizat în alte limbi și sunt necesari traducători disponibili.
5. Prezentarea grupului folosind chestionare sau dinamica cunoștințelor pentru o mai bună integrare.
6. Desemnarea unui tutore de la egal la egal pentru a facilita colaborarea inițială cu școala și pentru a- i ajuta să se familiarizeze cu facilitățile și regulile de conviețuire.

3.2 Creșterea gradului de conștientizare a elevilor cu privire la rasism, xenofobie și intoleranță asociată la școală

În legătură cu cele de mai sus, merită să reflectăm asupra interacțiunii educaționale cu elevii și asupra impactului rasismului și xenofobiei asupra stimei lor de sine și asupra creării de identități culturale. După cum subliniază Amin Maaloul, ființele umane au identități multiple

MULTICULTURALISM ȘI DIVERSITATE ÎN CONTEXT EDUCAȚIONAL **Școala Gimnazială "Al. I. CUZA", Brăila**

produs al unor sentimente de apartenență foarte diverse, complexe și în continuă dezvoltare. Prin urmare, este important ca școlile să fie primitoare și să ofere elevilor încrederea necesară pentru a aborda acest proces de construire a identității, astfel încât aceștia să își poată obține o imagine acceptabilă despre ei înșiși. Este un proces delicat, care poate fi destabilizat prin expunerea la situații de risc, cum ar fi un proces de migrație sau medii sociale ostile marcate de respingere și dezacordare rasială sau etnică.

Mai jos sunt oferite sugestii pentru modelarea acestui mediu școlar pentru a explora în continuare respectarea drepturilor omului și respingerea rasismului și xenofobiei. În acest fel, stabilim un cadru în care prevenirea violenței sau a discriminării are sens. Acest lucru ne va ajuta să înțelegem aceste fenomene ca amenințări serioase.

3.2.1 Instrumente și activități de ridicare a nivelului de conștientizare la elevi

Deși educația oferă o sferă largă și include promovarea incluziunii, multiculturalismului și a valorilor, nu există atât de multe propuneri de prevenire a rasismului, xenofobiei și intoleranței asociate în sălile de clasă. Având încredere că cititorii noștri știu cum să completeze ceea ce este oferit aici, vom oferi o clasificare a strategiilor educaționale indicate pentru prevenirea rasismului și xenofobiei, concepute ca un ghid pentru lucrul în sălile de clasă multiculturale.

a) Strategii de cercetare și descoperire. Bazat pe cercetare, dialog, dezbatere și discuție. Sprijinit și stimulat de profesor, să pună în discuție ideologiile și valorile părintoare ale anumitor culturi, permițând contrastul și relativismul. Scopul este de a preveni și modifica stereotipurile negative despre alte culturi și de a promova atitudini pozitive cu privire la diversitatea culturală. O opțiune care oferă în mod normal rezultate bune este structurarea activităților de cercetare în proiecte de lucru care profită de diversitatea culturală din sala de clasă.

b) Strategii care favorizează individualizarea. Este esențial ca toți elevii să poată participa la toate activitățile, făcându-i suficient de flexibili, astfel încât elevii cu diferite interese și niveluri de abilități să se poată implica și să le ia în serios. Fără ca toți să fie nevoiți să facă același lucru tot timpul. Acest lucru necesită organizarea de grupări flexibile în situații de învățare foarte variate: diviziuni, grupuri de stimulare, sprijin de la egal la egal și ocazional, atenție individuală și grupuri interactive.

c) Strategii de cooperare și participare în conducerea clasei. Ele permit tuturor studenților să beneficieze în mod democratic de pe urma învățării altora. Grupurile de lucru eterogene favorizează incluziunea, dobândirea de cunoștințe de la colegi și învățarea „procedurii de lucru”. Munca de cooperare necesită un proces intens de învățare. Deși există o mare varietate de activități, este posibil să se facă diferența între „activități de cooperare” (echipe de cooperare și jocuri de turneu; puzzle-uri; cercetare în grup; tutorat între colegi etc.) și „activități de încurajare a participării și a cetățeniei” (consilii sau adunări ale clasei sau

MULTICULTURALISM ȘI DIVERSITATE ÎN CONTEXT EDUCAȚIONAL **Școala Gimnazială "Al. I. CUZA", Brăila**

școlare; repartizarea responsabilităților între elevi; pregătirea legilor sau regulilor care reglementează conviețuirea în școală și clasă etc.).

d) Strategii eficiente de cultivare a atitudinilor interculturale, socio- morale și socio-afective (rezolvarea conflictelor interculturale). Similar cu strategiile corporative, dar concentrat pe sentimente și probleme etice care caută schimbarea necesară a atitudinilor pentru a interpreta critic contextul social și cultural al apartenenței. Acestea sunt cele mai adecvate strategii pentru prevenirea rasismului și xenofobiei, deoarece pot ajuta la identificarea și detectarea incidentelor și a comportamentelor cu risc. Am diferențiat „strategii socio- morale” și „strategii socio- afective”. Primele necesită participarea activă a celor implicați și exersarea raționamentului, dialogului și efortului de a se pune în locul altcuiva (clarificarea valorilor; discuție). a dilemelor morale; joc de rol: discuție între semeni; autoreglare și autocontrol etc.). „Strategiile socio- afective” îmbină transmiterea informației cu experiența personală și empatia, pentru a obține o atitudine afectivă și comportament prosocial.

În concluzie, merită evidențiate câteva dintre propunerile de intervenție educațională specifică pentru prevenirea rasismului și a xenofobiei menționate în acest document, pe care vă recomandăm să le consultați. Precum propunerea de intervenție foarte completă a lui Vives Ferrer care include strategii de intervenție în cazul incidentelor -rasiste în școli. Activitățile propuse de Grupul Colectivo Amani pentru lucrul în medii multiculturale și rezolvarea conflictelor culturale dintr- o perspectivă pozitivă. Programul cuprinzător al lui Stella Dadzie, care sugerează activități pentru sălile de clasă de liceu sau strategii de selecție și formare a elevilor; sau ghidul de combatere a rasismului elaborat de Grupo INTER, care se bazează pe cercetările sale anterioare privind percepția rasismului de către adolescenți și încearcă să răspundă la întrebări precum Ce este rasismul? De ce și cu ce scop? Cum apare ? Cum reappare? Cum îl putem aborda?

MULTICULTURALISM ȘI DIVERSITATE ÎN CONTEXT EDUCAȚIONAL
Școala Gimnazială "Al. I. CUZA", Brăila

Cap. 4 Consecințele urii și discriminării

Atunci când o școală eșuează în strategiile sale de prevenire și conștientizare a rasismului și xenofobiei, elevii din minoritățile etnice, culturale și religioase vor suferi probabil efectele discriminării și urii, primul prin amenințarea dreptului lor la tratament egal, iar al doilea prin agresarea lor. În acest capitol, oferim un rezumat al impactului pe care ambele îl au asupra victimelor și asupra comunității în ansamblu.

4.1. Impactul discriminării asupra victimelor

Respectarea și recunoașterea identității sociale a minorităților etnice le îmbunătățește starea de bine. De asemenea, îi face să se simtă mai identificați cu societatea și să-și ia în considerare ambițiile și perspectivele în educație și carieră.

După cum am menționat deja, ne definim ca indivizi pe baza caracteristicilor noastre personale, a succeselor și eșecurilor noastre și în ceea ce privește categoriile sociale cărora le aparținem. Această parte a identității - identitatea socială - determină modul în care ne vedem pe noi înșine, gradul de satisfacție față de comportamentul nostru și ambițiile și așteptările noastre viitoare.

Comportamentul unui individ depinde de valoarea pe care un individ o acordă fiecărei identități specifice și situației persoanei. Sexul, etnia și vârsta sunt categorii deosebit de influente, deoarece sunt nucleul dezbaterilor sociale privind distribuirea resurselor și motivul conflictului dintre grupurile din societate. Deriva socială este deosebit de importantă pentru grupurile cu o stare socială foarte scăzută și pentru cele asociate cu stereotipuri negative și așteptări de realizare, așa cum este adesea cazul imigranților, minorităților etnice din a doua generație sau populației de romi.

Impactul stigmatizării asupra membrilor grupurilor minoritare etnice, culturale și religioase, care suferă discriminare la școală, poate continua pe tot parcursul vieții, afectându-le stima de sine și bunăstarea, dezvoltarea lor academică și socială și integrarea lor în societate. Pe lângă problemele de subreprezentare, lipsă de integrare și concentrarea membrilor minorităților în anumite tipuri de școli -o altă formă de discriminare-, ambițiile și realizările viitoare ale acestora vor fi de asemenea afectate semnificativ.

Conform teoriei identității sociale, a categorizării și a teoriei stigmei, principalele efecte ale discriminării asupra membrilor minorităților etnice sunt:

- ✓ Dificultăți în menținerea unei imagini pozitive despre ei înșiși și dezvoltarea unei stime de sine sănătoase din cauza așteptărilor și stereotipurilor negative pe care le au alte persoane despre grupul lor.

MULTICULTURALISM ȘI DIVERSITATE ÎN CONTEXT EDUCAȚIONAL

Școala Gimnazială "Al. I. CUZA", Brăila

- ✓ Autoeficacitate scăzută, care va duce la o rezistență mai scăzută la frustrare, rate mai mari de abandon școlar și rezultate școlare slabe și, pe termen lung, va determina o cale de dezvoltare a carierei cu calificări mai scăzute și segregare ocupațională.
- ✓ Luptă pentru a menține o auto-eficacitate pozitivă. imagine prin strategii creative și selecția grupurilor sociale de comparație Aceste strategii pot stimula bunăstarea elevilor, dar pot avea și efecte adverse. Elevii care aparțin minorităților etnice și culturale într-un mediu care îi stigmatizează pot:
 - Să-și facă sentimentele de stima de sine mai puțin dependente de domeniile în care grupul are rezultate proaste (cum ar fi școala sau locul de muncă) și concentrați- vă pe mediile în care grupul lor excelează în mod tradițional, cum ar fi muzica sau sportul. Este o strategie de protecție, care reduce motivația și performanța în domenii cheie pentru integrarea socială. Această strategie de protecție va avea loc de preferință în medii în care membrii minorității nu pot evita presiunea socială și nu se pot compara cu grupul dominant.
 - Prefera să se compare cu membrii aceluiași grup cu statut scăzut, astfel încât să poată da vina pe situația lor proastă exclusiv pe cauze externe (cum ar fi suferința discriminării), evitând astfel evaluările personale negative. Această strategie menține stima de sine în detrimentul renunțării la așteptări mai mari de dezvoltare personală și a unei percepții mai scăzute a controlului și, prin urmare, este mai puțin solicitantă. Este predominant mai ales în mediile în care elevii pot evita compararea cu membrii grupului dominant. precum școlile în care sunt majoritatea.
 - Ridica pragul de recunoaștere a discriminării, astfel încât tinerii să recunoască modele discriminatorii generale, dar să nege individual că sunt victime ale discriminării sau hărțuirii, astfel de situații devenind normale.

4.2. Impactul incidentelor de ură asupra victimelor

Criminalitatea generează în general o serie de reacții traumatice la victime, care includ răspunsuri fiziologice, comportamentale, cognitive și emoționale. Victimele experimentează frecvent un sentiment de irealitate, deoarece adesea nu au anticipat atacul. În plus, multe victime ale crimelor violente descriu niveluri extrem de ridicate de anxietate fiziologică, inclusiv tahicardie, hiperventilație și stomac deranjat. Victimele infracțiunilor se confruntă adesea cu simptome cognitive de anxietate, inclusiv să se simtă îngrozite, neajutorate și vinovate sau scăpate de sub control. Astfel de reacții fiziologice și emoționale sunt răspunsuri normale de „luptă sau fugă” produse în situații de pericol. Aceste reacții apar în zilele și săptămânile următoare producerii infracțiunii și durează până la 2 sau 3 luni.

Cercetările privind efectele psihologice ale victimizării au constatat că nu numai că consecințele emoționale tind să fie mai grave în rândul victimelor infracțiunilor motivate de ură, dar și perioada de recuperare este mai lungă. De exemplu, sondajul privind infracțiunile motivate de ură realizat în 2004 de Centrul Canadian de Statistică a Justiției a arătat că aproape 40% dintre victimele crimelor motivate de ură au declarat că le este greu sau

MULTICULTURALISM ȘI DIVERSITATE ÎN CONTEXT EDUCAȚIONAL **Școala Gimnazială "Al. I. CUZA", Brăila**

imposibil să-și desfășoare activitățile zilnice, comparativ cu 23% dintre victimele incidentelor violente. și au avut mai multe șanse să se simtă frică (35% față de 17%).

Următoarele motive pot explica gravitatea sechelelor incidentelor de ură la copii și tineri:

- ✓ Infraționarea are loc în raport cu identitatea victimei. Legătura dintre sentimentele de vulnerabilitate și pericol de cele de identitate afectează dezvoltarea conceptului de sine și a stimei de sine la victimă.
- ✓ Experiențele traumatice pot deraia disponibilitatea copilului de a învăța, fie temporar, fie pe termen lung, prin mecanisme precum hipervigilența, constrângerea explorării, atribuirea greșită a intenției ostile a celorlalți, agresivitatea preventivă și autoprotectoare, fricile generalizate etc. .
- ✓ Adesea nu este o agresiune izolată, ci în schimb legată de o altă serie de incidente trăite direct sau indirect de victimă.
- ✓ Apare în medii cotidiene, în care copilul „retrăiește” situații în care au fost produse atacurile, cu șanse mici de a le evita.
- ✓ Foarte des copilul sau tânărul își cunoaște atacatorii și/ sau martorii pasivi ai agresiunii.
- ✓ Dacă incidentul are loc la școală, părăsirea școlii este percepută ca o revictimizare a victimei.
- ✓ Este obișnuit pentru copiii și tinerii care suferă agresiuni să aibă dificultăți în găsirea sprijinului de la egal la egal și al familiei. Acest lucru se întâmplă adesea cu victimele care aparțin unor familii de imigranți și care nu au o rețea familială extinsă disponibilă și este deosebit de grav în cazul copiilor și tinerilor fără relații de egali, de exemplu minorii LGBTI.
- ✓ Un atac specific poate afecta toți membrii minorității cărora le va fi frică. Apartenența la o parte a comunității, mai ales atunci când acest lucru este inevitabil din cauza caracteristicilor sale imuabile, poate diminua sentimentele de siguranță.
- ✓ Atitudinile victimelor, care în mod normal nu împărtășesc ceea ce sa întâmplat, le pot afecta relațiile de familie. În orice caz, existența atacurilor asupra minorităților generează adesea îngrijorare constantă în familii din cauza experiențelor prin care ar putea trece copiii lor.
- ✓ Un sentiment de pierdere a încrederii și ostilitate este generat în membrii minorităților față de instituțiile care nu își protejează în mod corespunzător copiii și care nu sunt în măsură să ofere un răspuns adecvat la crimele motivate de ură”.
- ✓ Incidentele de ură pot crea un climat de teamă în rândul tuturor membrilor comunității din care face parte un individ. Aceasta, la rândul său, poate spori tensiunile între diferite grupuri și poate distruge comunitățile.
- ✓ În cele din urmă, copiii sunt mult mai sensibili și predispuși la influențele periferice ale caselor lor/ e, colegilor, profesorilor, oficialităților muzicale, tehnologiei, internetului etc.) Această impresionabilitate poate încuraja martorii la incidente motivate de ură care nu sunt tratate corespunzător , pentru a ajunge să dobândească o

MULTICULTURALISM ȘI DIVERSITATE ÎN CONTEXT EDUCAȚIONAL **Școala Gimnazială "Al. I. CUZA", Brăila**

ideologie a urii, pe care o vor exprima de-a lungul copilăriei, și vor deveni adulți care urăsc.

4.2.1. Efectele incidentelor de ură asupra victimelor tinere

După cum se arată, impactul infracțiunilor motivate de ură asupra tinerilor este determinat de mulți factori care pot modifica gravitatea sechelelor trăite de victime. Mai jos sunt prezentate principalele sechele pe care le pot experimenta victimele, dar în primul rând am dori să evidențiem câteva aspecte generale:

- ✓ Fiecare individ va experimenta impactul crimelor motivate de ură la care a fost victimă personal. Faptul că copilul sau tânărul nu prezintă niciun semn inițial de vătămare, rezultat din victimizarea lor, nu înseamnă că nu vor face acest lucru în viitor și că acest prejudiciu nu există. Copiii și tinerii vor experimenta impactul crimei în mod diferit; pot reacționa imediat sau poate dura câteva luni pentru ca orice reacție să apară.
- ✓ Fiecare În general, consecințele psiho- emoționale ale atacurilor sunt mai mari atunci când victimele au suferit o agresiune fizică.

Este nevoie de un singur incident pentru ca victima să- și schimbe perspectiva asupra siguranței și să sufere consecințe grave. Uneori trebuie doar să fii martor la incident pentru a dezvolta acele consecințe.

Răspunsul la traumă poate evolua favorabil atunci când există sprijin și resurse adecvate după incident. Traumele individuale sunt afectate de pre- victimizare și post- victimizare legate de experiențele individuale, de gradul de sprijin personal și social, de reziliență și de disponibilitatea serviciilor de sprijin.

A. Efecte psihologice experimentate de victimele incidentelor de ură:

Victimele, susțin că au reacții psiho- emoționale, care persistă în timp, le afectează permanent viața și supraviețuiesc suferinței fizice imediate.

Impactul este mai grav atunci când apar atacuri fizice, dar efectele psihologice după acele atacuri sunt cele mai severe, chiar dacă nu necesită îngrijiri medicale inițiale. Victimele se simt prea amenințate, speriate și supărate pentru a merge la școală sau chiar pentru a ieși pur și simplu afară.

Sentimentele de neputință sunt asociate cu victimizarea. Ei cred că este mai probabil ca un nou atac să aibă loc și orice situație similară este percepută ca periculoasă și ostilă. Pur și simplu să te gândești să mergi la baie la școală poate îngrozi victima, deoarece aceștia joacă în mod repetat atacul în mintea lor. Ei încearcă să analizeze incidentul, circumstanțele și motivele acestuia.

Uneori ei se învinovătesc că nu au avut grijă și că nu au fost în garda lor. De aceea ei cred că ar trebui să fie mereu vigilenți și pregătiți data viitoare. Hotărârea de a rămâne mereu în alertă provoacă anxietate și îi împiedică să se relaxeze, făcând mai probabil ca somnul să fie

MULTICULTURALISM ȘI DIVERSITATE ÎN CONTEXT EDUCAȚIONAL

Școala Gimnazială "Al. I. CUZA", Brăila

perturbat de coșmaruri și ca afecțiunile lor fizice, simptomele somatice și durerea să continue mai mult timp. Ocazional pot fi obsedați să fie pregătiți fizic.

Următoarele sentimente sunt comune în rândul victimelor:

- Sentimente de izolare și vulnerabilitate. După experiență, ei percep lumea ca fiind mai periculoasă, imprevizibilă și ostilă.
- Tristețea senzația de ură de alții.
- Teama de a fi atacați și/ sau răniți din nou, împiedicându- i să meargă la școală, evitând spațiile publice -băi- și orele de pauză- etc. Frica de întuneric.
- Amărăciune, furie și furie în prezența atacatorului
- Sentiment de trădare. Pierderea încrederii în colegi și profesori.
- Senzația de a fi lipsit de respect, cu pierderea stimei de sine și a încrederii în sine.
- Sentimente de vinovăție și umilire, care le împiedică interzicerea pentru a raporta atacul.
- Disperarea de a te simți interogată, necrezut sau sprijinit

Aceste simptome se pot agrava și pot duce la tulburări și boli psihologice, cum ar fi fobia specifică, anxietatea, stresul acut, depresia și stresul post- traumatic, care pot interfera cu capacitatea de a studia și menține relații sănătoase și, de asemenea, pot duce la abuz de substanțe, comportament violent și dureri de cap severe, probleme gastrointestinale și insomnie.

B. Efecte asupra dezvoltării creierului

Cercetările sugerează că trăirea unei traume provoacă o serie de efecte asupra dezvoltării creierului unui copil. Experiențele traumatice înainte de vârsta de 5 ani (vârsta când creierul este aproape complet dezvoltat) pot modifica dezvoltarea căilor neuronale, sensibilizând căile care sunt asociate cu frică și entuziasm. Acea sensibilizare predispune copilul să reacționeze la stimuli externi într- un anumit mod, considerând toate situațiile ca potențial periculoase. Eliberarea hormonilor de stres, care rezultă din modificări fiziologice, îl poate face pe copil hipervigilent, fricos și anxios. Părțile creierului nostru care controlează funcțiile de ordine superioară, cum ar fi abilitățile sociale, controlul emoțional și gândirea logică, sunt printre ultimele zone care se dezvoltă. Dacă un copil suferă o traumă în primii câțiva ani de viață, dezvoltarea normală a creierului poate fi afectată, ceea ce face dezvoltarea acestor abilități de ordin superior mai dificilă.

C. Consecințe comportamentale

A preveni repetarea incidentelor motivate de ură devine o obsesie pentru victime, care se vor concentra adesea pe crearea propriilor rețele de siguranță. Aceste rețele de siguranță pot fi țesute cu fire diferite:

- ❖ Limitarea cercului social. Există o reevaluare continuă a împrejurimilor lor imediate, evitând anumite spații și examinând oamenii cu foarte multă atenție înainte de a stabili relații, toate acestea contribuind la limitarea cercului lor social. Unele victime dezvoltă așa- numitul „sindrom al copilului invizibil” și încearcă să treacă neobservate în toate situațiile sociale. Scăderea rețelelor sociale și, eventual, a unei

MULTICULTURALISM ȘI DIVERSITATE ÎN CONTEXT EDUCAȚIONAL

Școala Gimnazială "Al. I. CUZA", Brăila

rețele limitate de familie și de egali au un efect negativ asupra victimelor, văzând posibilitatea sprijinirii acestora redusă. De asemenea, este posibil ca valorile lor culturale să facă dificilă căutarea unui sprijin extern.

- ❖ Unele victime încearcă să-și schimbe aspectul pentru a preveni identificarea. Uneori își resping în mod simbolic identitatea, de exemplu refuzând să vorbească sau să învețe limba familiei lor.
- ❖ În plus, experiențele victimelor infracțiunilor motivate de ură se repetă și continuă ca urmare a revenirii sau locuirii în locurile în care au avut loc incidentele motivate de ură (școală). Ei văd lucruri precum libera circulație în jurul școlii, participarea sau distracția de activități culturale și sportive ca fiind imposibile în viața lor de zi cu zi. Această victimizare poate continua și cu diseminarea prin rețelele sociale și noile tehnologii a atacurilor pe care le-au suferit.
- ❖ Pentru a încerca să se mulțumească cu atacatorii lor, aceștia își pot asuma rolul de victime și se pot plasa într-o poziție de ridicol și batjocură, dezvoltând comportamente care favorizează batjocorirea celorlalți.
- ❖ Schimbarea obiceiurilor și întârzierea sosirii la școală, stea în afara școlii pentru a evita întâlnirea cu colegii lor, amânarea întoarcerii lor acasă, evitarea pauzei etc.
- ❖ Când atacurile au loc în medii inevitabile (cum ar fi școala) și reacția la raportarea lor nu este atât de dorită, se generează sentimente de ostilitate față de autoritate (profesori, școală). Elevii își vor schimba comportamentul sau se vor pregăti personal pentru un nou atac, ținând chiar cu ochii pe reflecțiile din ferestrele clasei. Această stare constantă de alertă afectează o persoană la toate nivelurile: psihologic, emoțional și fizic și în ceea ce privește viziunea cuiva asupra lumii.
- ❖ Pentru a se proteja, ei pot începe să dezvolte un comportament agresiv și să caute represalii.
- ❖ Iritabilitate, accese de furie, crize de plâns, țipete sau plângeri.
- ❖ Tulburări de somn, modificarea comportamentului de aport alimentar și abuzul de droguri și substanțe chimice.
- ❖ Comportament nestructurat sau agitat, comportament nesăbuit, sensibilitate excesivă la respingere și eșec.
- ❖ Refuzul de a vorbi despre incident și sustragerea de activități, situații sau persoane care le-ar putea aminti de acesta. La școală, acesta poate fi locul de joacă, băile, sălile de clasă sau locul în care a fost asistată situația traumatizantă.

MULTICULTURALISM ȘI DIVERSITATE ÎN CONTEXT EDUCAȚIONAL
Școala Gimnazială "Al. I. CUZA", Brăila

- ❖ Hipervigilență și răspunsuri exagerate de tresărire.
- ❖ Plângeri de probleme fizice vagi, nespecifice (dureri de cap, dureri de stomac)".
- ❖ Performanța academică foarte afectată. Dificultate de concentrare sau de îndeplinire a sarcinilor.
- ❖ Absentism crescut și risc de părăsire a școlii.
- ❖ Comportament sinucigaș.

D. Alte victime: impact asupra familiilor și comunității

Victimele incidentelor de ură aparțin unor grupuri de persoane deja stigmatizate în comunitate. Impactul fiecărui incident are un efect de domino asupra familiilor lor extinse, cercului de prieteni, cunoștințelor, colegilor și chiar altor grupuri minoritare.

Abuzul verbal și amenințările primite de către victime pot afecta indirect familiile și alte persoane, prin atitudinea victimelor. În conformitate cu unele studii, incidentele motivate de ură nu sunt, în general, discutate deschis, nici în comunitatea însăși, nici în cadrul familiilor. În ciuda nevoii de sprijin și siguranță, victimele se străduiesc adesea să păstreze problemele pentru ei înșiși și să nu le transmită mediului de acasă. Acest lucru le reduce capacitatea de a se bucura din plin de viață și blochează sentimentele de pace și bucurie. Păstrarea tăcerii în legătură cu experiențele suferite împiedică deschiderea și libertatea de comunicare între membrii familiei, astfel încât ajunge să afecteze încrederea reciprocă și intimitatea dintre tați, mame și copii.

Preocuparea cu privire la modul în care copiii lor sunt tratați sau sunt martori ai urii față de membrii familiei și colegii lor poate genera neîncredere în țară și instituțiile sale, dacă aceasta nu este în măsură să le asigure siguranța.

Importanța ca instituțiile să răspundă pozitiv va determina gradul de încredere al minorităților; reduce tensiunile sociale și fragmentarea societății. Conducerea puternică împotriva hărțuirii în școli și forțele de ordine sunt principalele mijloace necesare pentru a îmbunătăți situația și a opri ura în școli.

MULTICULTURALISM ȘI DIVERSITATE ÎN CONTEXT EDUCAȚIONAL
Școala Gimnazială "Al. I. CUZA", Brăila

Suport de curs

Modulul II

INCLUSIVE EDUCATION FOR MIGRANTS & REFUGEES

EDUCAȚIE INCLUZIVĂ

PENTRU MIGRANȚI ȘI REFUGIAȚI

Acțiunea cheie 1

Nr de referință: 2022 – 1 - RO01 - KA122- SCH-0000720

Cap. 1 Migrația – frontiere și punți

1.1. MIGRAȚIA UMANĂ

Migrația umană se referă la deplasarea oamenilor dintr-un loc în altul cu intenția de a se stabili temporar sau definitiv în noua locație. Mutarea se face, de obicei, la distanțe mari, de exemplu dintr-o țară în alta, dar este posibilă și migrația internă.

Registrul informativ al Băncii Mondiale privind migrația și remitențele din 2016 menționează că peste 247 de milioane de oameni, sau 3,4% din populația lumii, trăiesc în afara țării lor de origine. Prima țară de destinație a migranților este Statele Unite, urmate de Arabia Saudită, Germania, Federația Rusă, Emiratele Arabe Unite, Regatul Unit, Franța, Canada, Spania și Australia.

În 2015, 16 milioane de oameni din India locuiau în afara țării lor, comparativ cu 12 milioane din Mexic. Alte țări cu diaspora cu nivel ridicat includ Federația Rusă, China, Bangladesh, Pakistan și Ucraina. Din cele douăzeci de țări cu cel mai mare număr de migranți internaționali care trăiesc în străinătate, 11 se aflau în Asia, 6 în Europa și câte una în Africa, America Latină și Caraibe și America de Nord.

Există o serie de motive pentru care oamenii aleg să emigreze în altă țară:

- ✓ Globalizarea a crescut cererea de muncitori din alte țări pentru a susține economiile naționale. Aceștia sunt cunoscuți ca „*migranți economici*”. Venitul lor este, de obicei, trimis acasă membrilor familiei.

- ✓ Un alt motiv pentru care oamenii se mută este pentru a avea *acces la oportunități și servicii*.

- ✓ *Factorii socio-culturali și geo-istorici* joacă, de asemenea, un rol major. În Africa de Nord, de exemplu, a fi imigrant în Europa este considerat un semn de prestigiu social. Apropierea geografică a Africii de Europa și legăturile istorice lungi dintre nord și Țările din

MULTICULTURALISM ȘI DIVERSITATE ÎN CONTEXT EDUCAȚIONAL **Școala Gimnazială "Al. I. CUZA", Brăila**

sudul Mediteranei îi determină, de asemenea, pe mulți să migreze. Același lucru este valabil și pentru India și Pakistan, de exemplu, sau pentru Rusia și Ucraina, Rusia și Pakistan, SUA și Mexic.

Căderea regimurilor comuniste din țările Europei Centrale și de Est la începutul anilor '80 au marcat fluxuri mari de migrație către UE și SUA.

Adeesea se face o distincție între *migrația voluntară* și cea *involuntară*, sau între fuga de conflicte politice sau dezastre naturale versus migrația economică sau de muncă, dar aceste distincții sunt dificil de făcut și parțial subiective, deoarece motivele migrației sunt adesea corelate.

Deși nu există o definiție legală formală a unui *migrant* internațional, majoritatea experților sunt de acord că un migrant internațional este cineva care își schimbă țara de reședință obișnuită, indiferent de motivul migrației sau statutul juridic. În general, se face o distincție între migrația de scurtă durată sau temporară, cu o durată cuprinsă între 3 și 12 luni, și migrația pe termen lung sau permanentă, referitoare la schimbarea țării de reședință pe o durată de un an sau mai mult.

Refugiații sunt persoane care se află în afara țării lor de origine pentru a scăpa de persecuție, conflict, violență generalizată sau alte circumstanțe care au tulburat grav ordinea publică și, prin urmare, necesită protecție internațională.

Problema refugiaților este o problemă majoră în prezent în Europa din cauza numărului mare de refugiați sosiți care numără deja câteva sute de mii (și se așteaptă ca numărul să mai crească). Problema este și mai dificilă dacă ținem cont de modul în care vin în Europa, de riscurile pe care și le asumă și de faptul că unele țări precum Italia și Grecia sunt semnalate ca porți de intrare.

Potrivit OIM (organizația internațională pentru migrație), s-a raportat că peste 3.770 de migranți au murit încercând să traverseze Mediterana în 2015. Majoritatea au murit la trecerea din nordul Africii către Italia, iar peste 800 au murit în traversarea Mării Egee, din Turcia până în Grecia.

În lunile de vară de obicei au loc cele mai multe decese, deoarece este perioada cea mai aglomerată în care migranții încearcă să ajungă în Europa. În aprilie 2015, o barcă care transporta aproximativ 800 de persoane s-a răsturnat în Marea Libiei. Se crede că supra aglomerarea a fost unul dintre motivele dezastrului.

1.2. NEVOILE MIGRANȚILOR/REFUGIAȚILOR NOU SOSIȚI

În prezent, nevoile și provocările cărora școlile și profesorii trebuie să le facă față sunt diferite. Valul mare de migranți schimbă traseul predării. Profesorii trebuie să se adapteze pentru a răspunde cerințelor actuale, să colaboreze cu diferite organizații, pentru a oferi sprijin migranților nou sosiți facilitându-le integrarea în școală. Este o bună oportunitate

MULTICULTURALISM ȘI DIVERSITATE ÎN CONTEXT EDUCAȚIONAL **Școala Gimnazială "Al. I. CUZA", Brăila**

pentru profesori să schimbe nu numai modul în care predau, ci și felul în care gândesc, deoarece în prezent societatea și școlile sunt multiculturale.

Elevii migranți/refugiați nou sosiți au o serie de nevoi: să creadă că se află într-un mediu sigur, să simtă că ceilalți le pasă de ei, că sunt acceptați și aparțin unui grup, nevoia de a învăța noua limbă, cultura și obiceiurile țării gazdă.

Pe de altă parte, profesorii trebuie să pregătească elevii țării gazdă, să-i facă să conștientizeze și să înțeleagă problemele cu care se confruntă migranții și refugiații, să le vorbească despre aventura prin care trec până să ajungă în țara lor și să empatizeze cu noii veniți, să-i convingă să se poarte prietenos și să accepte diferențele fără discriminare. Pentru a-i ajuta să înțeleagă, trebuie să le explice în prealabil elevilor termenii de cultură, identitate socială, xenofobie, rasism, etc.

Deasemenea, pentru a facilita integrarea și adaptarea elevilor nou sosiți în școală/clasă este util dacă puteți trata următoarele subiecte cu aceștia:

- **ÎNGRIJIREA PERSONALĂ:** predați o unitate/lecție despre igiena personală, sănătate și aspect. Ați putea invita în clasă sau ați putea face vizite la stomatolog, medic, asistent medical, etc. Oferiți cursanților instruire cu privire la utilizarea produselor de îngrijire personală și a modului în care acestea sunt utilizate în cultura occidentală: prosop, săpun, șampon, pastă de dinți, perie de păr, pieptene, unghiere, șervețele etc.
- **COMPORTAMENTUL ÎN INTERIORUL ȘI ÎN ÎMPREJURIMILE ȘCOLII:** cunoașterea regulilor de conduită, salutarea elevilor și adulților, închiderea ușilor cu respect, înțelegerea soneriei, ascultarea anunțurilor, etc.
- **COMPORTAMENTUL ÎN SOCIETATE:** exprimarea sentimentelor în moduri acceptabile din punct de vedere social (manifestarea fericirii, furiei, frustrării, nemulțumirii), solicitarea de asistență, scuzele, acordul/dezacordul, etc.
- **TRANSPORT:** conduita corectă într-un mijloc de transport în comun sau la așteptarea lui, înțelegerea orarelor și stațiilor, etc

1.3. DIVERSITATE ȘI INCLUZIUNE

Termenul de *diversitate* se referă la diferența sau distincția dintre oameni, animale sau lucruri. Când vorbim despre diversitatea dintre oameni, termenul include faptul că oamenii diferă de ceilalți în ceea ce privește vârsta, rasa, originea, sexul, orientarea sexuală, religia, personalitatea, statutul socio-economic, nivelul de educație dar și experiențele de viață.

Deci, putem distinge următoarele tipurile de diversitate: diversitatea lingvistică și culturală, diversitatea economică, diversitatea socială, diversitatea religioasă, diversitatea sexuală.

MULTICULTURALISM ȘI DIVERSITATE ÎN CONTEXT EDUCAȚIONAL
Școala Gimnazială "Al. I. CUZA", Brăila

Roata diversității

Sursa: <https://mkor.ro/blog/diversitate-statistici-business/>

❖ **DIVERSITATEA CULTURALĂ**

Diversitatea culturală este sinonim cu „multiculturalism”. Multiculturalismul este definit ca: „...un sistem de credințe și comportamente care recunoaște și respectă modul de viață al tuturor grupurilor dintr-o organizație sau societate, acceptă și apreciază diferențele lor socio-culturale, încurajează și permite contribuția lor continuă într-un context cultural incluziv care dă putere tuturor celor care fac parte din organizației sau societate.”

Sociologul dr. Caleb Rosado, care este specializat în diversitate și multiculturalism, a descris șapte acțiuni importante implicate în definirea multiculturalismului:

1. recunoașterea diversității culturale
2. respect pentru diferențe
3. recunoașterea validității diferitelor exprimări și contribuții culturale
4. valorizarea a ceea ce oferă alte culturi
5. încurajarea contribuției unor grupuri diverse
6. sprijinirea oamenilor în a-și atinge potențialul maxim, fiind critici față de propriile părținiri.
7. sărbătorind mai degrabă decât tolerând diferențele pentru a crea unitatea prin diversitate.

În Declarația Universală privind Diversitatea Culturală, adoptată de UNESCO în 2001, cultura este definită ca „ansamblu de elemente distinctive, de ordin spiritual, material,

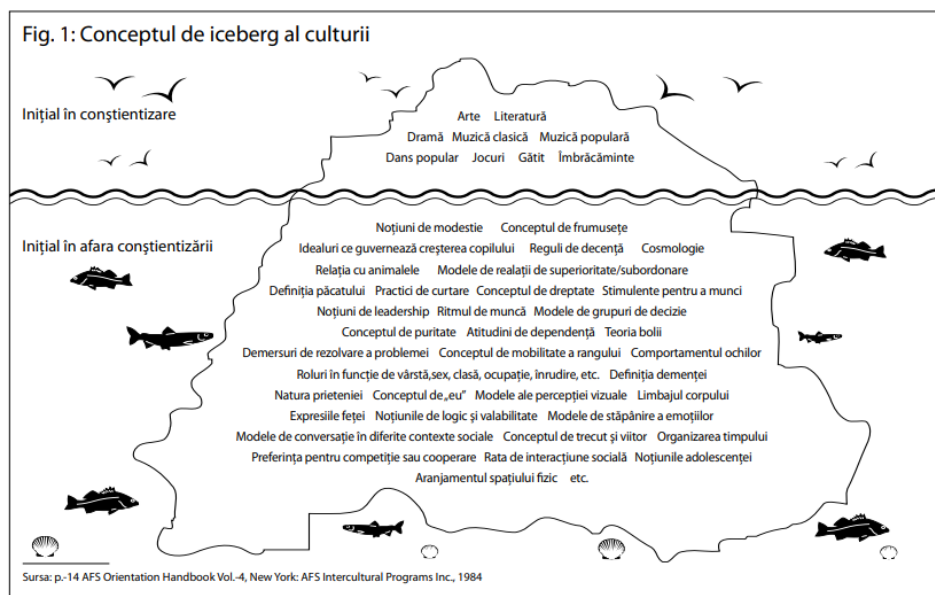
MULTICULTURALISM ȘI DIVERSITATE ÎN CONTEXT EDUCAȚIONAL Școala Gimnazială "Al. I. CUZA", Brăila

intelectual, și emoțional, ale unei societăți sau ale unui grup social, ce include, pe lângă artă și literatură, stiluri de viață, moduri de conviețuire, sisteme de valori, tradiții și credințe”¹.

Cultura include limba, cunoștințele, religia, artele, hainele, mâncarea, dansul, muzica, sportul, morala, legea, obiceiurile și orice alte capacități și obiceiuri dobândite de individ ca membru al societății. Cultura este ansamblul cunoștințelor, credințelor, moravurilor, tradițiilor și tuturor obiceiurilor și aptitudinilor dobândite nu numai în familie, dar și în cadrul societății. Este un set de interpretări comune despre credințe, valori, norme și practici sociale, care afectează comportamentele unui grup relativ mare de oameni. Prin urmare, oamenii sunt diverși în raport cu cultura căreia aparțin. Cultura împărtășită și transmisă de la o generație la alta, este cea care organizează viața și ajută la interpretarea existenței.

CONCEPTUL DE ICEBERG AL CULTURII

Modelul iceberg-ului poate ilustra foarte bine complexitate culturii. Cultura astfel privită ilustrează clar înrădăcinarea profundă și partea nevăzută și de care nu suntem conștienți a majorității modelelor culturale. Astfel se poate observa că cea mai mare parte a culturii rămâne secretă mult sub suprafața apei, iar partea conștientă (vizibilă) a culturii este mult mai mică decât cea inconștientă (invizibilă).

La fel ca în cazul unui iceberg, în cultură sunt elemente vizibile: arhitectura, arta, gătitul, muzica, limba, practici religioase sau tradiții. Dar fundația puternică a culturii este mai greu de observat, ea este ancorată în istoria grupului respectiv, include normele, valorile, atitudinile despre spațiu, natură, timp, relații sociale, etc.

¹ Declarația Universală privind Diversitatea Culturală, UNESCO, 2001.

MULTICULTURALISM ȘI DIVERSITATE ÎN CONTEXT EDUCAȚIONAL **Școala Gimnazială "Al. I. CUZA", Brăila**

Modelul iceberg-ului sugerează și faptul că părțile vizibile ale culturii sunt expresiile părților sale invizibile. Prin aceasta, modelul evidențiază și provocările interacțiunilor interculturale: într-o interacțiune cu o persoană cu alte referințe culturale există riscul interpretării greșite a elementelor vizibile, a comportamentelor, în lipsa unei înțelegeri a cauzelor și motivațiilor mai profunde ale acestora.

❖ **DIVERSITATE LINGVISTICĂ**

Ne referim la diversitatea lingvistică atunci când oameni care vorbesc diferite limbi conviețuiesc împreună. Diversitatea lingvistică presupune respect pentru limba fiecăruia și facilitarea accesului la resurse și instrumente astfel încât aceste limbi pot coexista.

Trebuie să valorizăm diversitatea din cadrul grupului și să nu impunem utilizarea unei limbi în detrimentul alteia. Elevii pot manifesta interes pentru a învăța alte limbi vorbite de colegii de alte naționalități cu care coexistă în clasă.

❖ **DIVERSITATEA ECONOMICĂ**

Diversitatea economică se referă la coexistența unor persoane cu putere de cumpărare diferită și este strâns legată de clasa socială și culturală.

Gestionarea acestei diversități este importantă și delicată în același timp. În calitate de educatori, trebuie să promovăm șanse egale, indiferent de puterea de cumpărare a elevilor noștri. Aceasta presupune să fim echitabili și să oferim resursele necesare pentru a asigura accesul la educație a tuturor elevilor.

❖ **DIVERSITATEA RELIGIOASĂ**

Diversitatea religioasă se referă la existența în același mediu a unor oameni de diferite religii (catolici, protestanți, evrei, musulmani, etc). Oamenii care adoptă aceeași religie au aceeași perspectivă și însemnătate a lucrurilor care li se întâmplă și modul de rezolvare a problemelor.

Această diversitate ne deosebește uneori prin tradiții, obiceiuri, veșminte, perspective sociale etc. și, prin urmare, poate provoca contrast de idei în rândul elevilor. În educație este important să se lucreze cu o atitudine respectuoasă, încurajând un climat de conviețuire în care oamenii cu religii diferite să găsească un teren comun.

1.4. IDENTITATE PERSONALĂ /vs/ IDENTITATE SOCIALĂ

Oamenii din întreaga lume sunt ființe umane care au aceleași nevoi de bază, aceeași structură a corpului și a creierului. În același timp, suntem foarte diferiți. Fiecare persoană este unică. Diferențele pornesc de la culoarea pielii, forma ochilor, limbă diferită până la comportament diferit, dizabilitățile corpului și orientarea sexuală. Factorii biologici ne pot defini diversitatea. Alte aspecte precum țara în care ne-am născut, țara în care creștem, religia

MULTICULTURALISM ȘI DIVERSITATE ÎN CONTEXT EDUCAȚIONAL **Școala Gimnazială "Al. I. CUZA", Brăila**

pe care o adoptă familia noastră, educația pe care o primim, statutul social-economic și valorile morale pe care le avem sporesc diversitatea.

Problema identității se pune, evident, la mai multe niveluri între care, incontestabil, cele individual, de grup, comunitar, național. Se vorbește, de asemenea, de identitate etnică și identitate culturală, ca și de strategii identitare la nivel individual sau de grup. La nivel individual, identitatea este strâns legată de nevoia de raportare la alții, la societate și de perceperea propriei autonomii. Atât pe plan individual cât și la nivel colectiv, identitatea înseamnă construirea unei diferențe, elaborarea unui contrast. Conceptul de identitate s-a impus în sociologie și antropologie începând cu anii 1950, în acest context făcându-se referire îndeosebi la identitatea culturală. Realitatea socială actuală cu diversitatea ei tot mai accentuată, și frecvența interacțiunilor obligatorii dintre diversele grupuri sociale, purtătoare ale unor culturi diferite, au obligat regândirea conceptelor legate de identitate.

- **Cultura:** un set de atitudini, comportamente și simboluri împărtășite de un grup de oameni și transmise de obicei de la o generație la alta.
- **Etnie:** o moștenire culturală împărtășită de o categorie de oameni care au în comun originea ancestrală, limba și religia.
- **Națiune:** un grup mare de oameni care constituie un stat legitim, independent și au aceeași origine geografică, istorie și, de obicei, o limbă comună.
- **Rasa:** un grup mare de oameni care se disting prin anumite caracteristici fizice asemănătoare și transmise genetic.
- **Stereotipuri:** este un set de generalizări despre un grup de oameni sau o categorie socială.

Nevoia de a aparține este fundamentală. John Donee a scris în 1924: „*Nimeni nu este o insulă; toți suntem parte a continentului uman*”. Nevoia de a se afilia cu ceilalți și de a se simți conectați cu ceilalți face parte din natura umană.

Nevoia de apartenență este ceea ce îi determină pe oameni să caute relații stabile și de lungă durată cu alți oameni. De asemenea, creează o motivație pentru participarea la activități sociale, aderarea ca membri în cluburi sociale, echipe sportive, grupuri religioase sau organizații comunitare. Prin apartenența la un grup, ne simțim ca și cum am fi parte din ceva mai mare și mai important decât noi înșine. Acesta este unul dintre motivele pentru care copiii fără relații bune cu familia lor doresc să facă parte dintr-un grup puternic din școală sau din cartier.

Identitatea socială este sentimentul nostru personal despre cine suntem, bazat pe grupurile în care suntem membri. Apartenența la diferite grupuri (de exemplu, clasa socială, familia, echipa de fotbal etc.) reprezintă o sursă importantă de mândrie și stima de sine. Grupurile ne dau un sentiment de identitate socială, un sentiment de apartenență la lumea socială.

Pentru a ne crește imaginea de sine, dezvoltăm statutul grupului din care facem parte. De asemenea, se poate crește imaginea de sine discriminând și emițând prejudecăți și critici

MULTICULTURALISM ȘI DIVERSITATE ÎN CONTEXT EDUCAȚIONAL **Școala Gimnazială "Al. I. CUZA", Brăila**

la adresa celor care aparțin unor alte grupuri din care ei nu fac parte. Cu alte cuvinte, împart lumea în „ei” și „noi” pe baza unui proces de clasificare socială (adică grupuri sociale). Acest lucru este văzut ca interiorul grupului (noi) și exteriorul grupului (ei). Teoria identității sociale susține că cei din grup vor discrimina pe cei din afara grupului pentru a-și îmbunătăți imaginea de sine.

Când sunt în grup, oamenii adoptă regulile grupului din care fac parte. Condițiile de grup influențează psihologia personală.

Există două tipuri de comportament:

- ✓ Cel interpersonal (prieteni, relații pozitive sau negative, în funcție de temperamentul individului)
- ✓ Cel intergrup, în care persoana acționează ca membru al grupului (sindicat, echipă sportivă etc).

Pe baza unui model elaborat de John W. Berry pentru analiza integrării imigranților, propunem un model derivat, ce este pertinent pentru analiza relațiilor interculturale într-o societate dată, în general. Astfel, dacă un grup minoritar situat într-o societate majoritară își pierde identitatea proprie și se deschide spre comunicare cu restul societății, avem o situație de **asimilare**. Dacă pierderea identității este însă asociată cu izolare față de restul societății avem situația de **marginalizare**. Dacă grupul își menține și dezvoltă o identitate culturală proprie stabilă și puternică, dar nu promovează relații de comunicare cu restul societății, avem o situație de **separare**, iar dacă aceasta este impusă de majoritate, vorbim despre **segregare**. Situația dezirabilă este însă cea de integrare, în care cele două grupuri, minoritar și majoritar, își mențin și dezvoltă propriile identități culturale, angajându-se totodată în procese de comunicare interculturală.

1.5 VALORI PERSONALE

Valoarea este un concept care descrie credințele unui individ sau ale unei culturi. Un set de valori poate fi plasat în cadrul unui sistem de valori. Valorile sunt considerate subiective și variază în funcție de oameni și culturi.

Tipurile de valori includ valori etice/morale, valori doctrinare/ideologice (politice, religioase), valori sociale și valori estetice.

Valorile personale sunt implicit legate de alegere; ele ghidează deciziile permițând ca alegerile unui individ să fie comparate cu valorile asociate fiecărei alegeri.

Pe măsură ce creștem, preluăm valorile personale ale celorlalți din jurul nostru până când ajungem la anii adolescenței și începem să acceptăm sau să respingem astfel de valori ca fiind o parte a ceea ce suntem. În loc să acceptăm pur și simplu acele valori care au fost înrădăcinate în noi de către părinți, profesori și societate, trebuie să ne oprim, să ne analizăm, să ne identificăm valorile și să le implementăm în viața noastră. Când ne cunoaștem propriile valori, le putem folosi pentru a lua decizii despre cum să ne trăim viața. Când ne definim valorile personale, descoperim ce este cu adevărat important pentru noi.

MULTICULTURALISM ȘI DIVERSITATE ÎN CONTEXT EDUCAȚIONAL

Școala Gimnazială "Al. I. CUZA", Brăila

- Identifică momentele în care ai fost cel mai fericit (Ce făceai? Erai cu alți oameni? Ce alți factori au contribuit la fericirea ta?)
- Identifică momentele în care ai fost cel mai mândru (De ce ai fost mândru? Ce factori au contribuit la sentimentele tale de mândrie?)
- Identifică momentele în care ai fost cel mai împlinit și satisfăcut (Ce nevoie sau dorință a fost împlinită? Cum și de ce ți-a dat acea experiență sens vieții?)

1.6. STEREOTIPURILE, PREJUDECĂȚILE ȘI DISCRIMINAREA

În psihologia socială termenul stereotip este definit drept convingerea supra-generalizată cu privire la o anumită categorie de oameni. Stereotipurile sunt generalizate, deoarece se presupune că un anumit stereotip este valabil pentru fiecare persoană din categorie, în mod individual. Însă aceste opinii sau credințe pot reflecta sau nu cu exactitate realitatea.

Stereotipurile sunt universale. Ele devin negative atunci când un grup face presupuneri despre un alt grup de oameni fără dovezi reale.

Termenul *prejudecată* vine de la „a pre-judeca”. Aceasta înseamnă să ai o judecată sau o presupunere cu privire la o persoană sau o cultură înainte de a cunoaște efectiv acea persoană sau de a experimenta acea cultură direct. Ele pot fi propagate din mass-media sau din opinia altcuiva și nu alcătuiesc o imagine completă.

Discriminarea este comportamentul inechitabil sau prejudiciabil al persoanelor și grupurilor în funcție de caracteristici precum rasa, sexul, vârsta sau orientarea sexuală. Adesea, discriminarea provine din frică și neînțelegere.

Stereotipurile, prejudecățile și discriminarea sunt înțelese ca fiind concepte în strânsă legătură, dar diferite. Stereotipul este considerat ca fiind componenta cea mai **cognitivă** dintre cele trei și apare adesea fără a-l conștientiza. Prejudecata este componenta **afectivă** a stereotipurilor. Discriminarea este una dintre componentele **comportamentale** ale reacțiilor prejudiciabile.

În această viziune tripartită a atitudinilor din interiorul grupului, stereotipurile reflectă așteptări și convingeri despre caracteristicile membrilor grupurilor percepute ca fiind diferite de ale cuiva, prejudecățile reprezintă răspunsul emoțional, iar discriminarea se referă la acțiuni.

DE CE SUNT DĂUNĂTOARE STEREOTIPURILE?

Stereotipurile pot conduce către bullying de la o vârstă fragedă. Acestea pot încuraja un comportament agresiv care se va manifesta și la vârsta adultă. Stereotipurile pot, de asemenea, să-i determine pe oameni să trăiască conduși de ură, iar pe victimele acestor stereotipuri să fie conduse de frică. De exemplu, multor homosexuali și lesbiene le este frică să-și recunoască sexualitatea de frica de a fi judecați. Este o situație în care ambii au de pierdut, atât cei care emit stereotipul, cât și cei care sunt victime.

MULTICULTURALISM ȘI DIVERSITATE ÎN CONTEXT EDUCAȚIONAL **Școala Gimnazială "Al. I. CUZA", Brăila**

MITURILE ȘI STEREOTIPURI DESPRE IMIGRANȚI

- „Migranții ne iau locurile de muncă”.

Migranții sunt de obicei atrași de locurile de muncă vacante. Însă ei ocupă acele posturi pentru care nu există personal cu competențe în domeniul respective, acele locuri de muncă pentru care localnicii nu sunt instruiți sau pregătiți să le facă. Adesea merg acolo unde localnicii se confruntă cu lipsa de forță de muncă.

- „Ei nu contribuie la dezvoltarea societății”.
- „Ei consumă banii țării. Sunt aici doar pentru beneficii”.
- „Ei pun presiune asupra școlilor noastre și a serviciului de sănătate”.

Un număr tot mai mare de oameni pune o presiune sporită asupra serviciilor locale și sunt necesare resurse suplimentare, de ex. pentru traducere și pentru a ajuta copiii nou sosiți să învețe limba țării în care caută azil. Pe de altă parte, copiii din alte țări au ajutat la salvarea unor școli de la închidere și sunt o resursă culturală și lingvistică. Serviciile de sănătate și îngrijire nu ar putea funcționa fără mulți medici, asistente și personal auxiliar din alte țări.

- „Nu mă deranjează că „ei” sunt aici, dar „ei” trebuie să învețe să se comporte”.

Este greșit să generalizăm. Adeseori relațiile proaste cu localnicii sunt cauzate de comportamentul unuia sau câtorva indivizi nou-veniți. Stereotipurile negative despre grupurile naționale, că au petreceri zgomotoase, sunt șoferi periculoși, agresivi și violenți, băutori mari, lipsiți de respect față de femei sau nepoliticoși, toate se pot baza pe comportamente și incidente reale.

Când cineva dintr-o altă țară se comportă rău sau comite o infracțiune, iese în evidență și uităm că și localnicii sunt condamnați pentru fapte penale. Anxietatea provocată este amplificată în zonele în care un număr foarte mare de nou-veniți au sosit brusc. Toate stereotipurile enumerate s-ar putea aplica la fel de bine și celor din comunitățile locale și în special tinerilor adulți care trăiesc departe de familiile lor. Oamenii din alte țări au, de fapt, mai multe șanse de a fi victime ale infracțiunilor decât autori.

1.7. ETNOCENTRISMUL, XENOFOBIA, RASISMUL

Etnocentrismul este un termen folosit în științele sociale și antropologie pentru a descrie actul de a judeca altă cultură și a crede că valorile și standardele propriei culturi sunt superioare - mai ales în ceea ce privește limba, comportamentul, obiceiurile și religia. Aceste categorii sunt distincții care definesc identitatea culturală unică a fiecărei etnii. Etnos însemnând „națiune, popor sau cultură”.

Termenul etnocentrism, care derivă din cuvântul grecesc „grupare” și cuvântul latin centric care înseamnă „centru”, a fost aplicat pentru prima dată în științele sociale de către Sociologul american William G. Sumner.

MULTICULTURALISM ȘI DIVERSITATE ÎN CONTEXT EDUCAȚIONAL **Școala Gimnazială "Al. I. CUZA", Brăila**

Xenofobia este teama sau antipatia față de oamenii care sunt diferiți de sine, în special de străini. Termenul xenofobie provine din cuvintele grecești *xénos* (străin) și *phobos* (frică), deci înseamnă în esență frica de străini; cu toate acestea, este folosit mai des pentru a descrie ura sau ostilitate. Așadar, reprezintă o aversiune severă față de străini, față de politica și culturile lor.

Adesea, termenul xenofobie este confundat cu rasismul, dar cele două sunt de fapt diferite prin faptul că una este mult mai specifică decât cealaltă. În timp ce rasismul definește prejudecățile bazate exclusiv pe etnie, ascendență sau rasă, xenofobia acoperă orice fel de frică legată de un individ sau un grup perceput ca fiind diferit de către persoana cu fobie.

Rasismul este un model de comportament omniprezent care determină o persoană sau o societate să discrimineze persoanele din alte rase sau grupuri etnice/sociale pe care persoana sau grupul rasist le consideră inferioare. Acest tip de comportament poate varia de la rasism explicit (cum ar fi denigrarea scrisă, verbală și grafică) până la rasism implicit (inechitățile în educație, locuințe și oportunități). Rasismul poate include și violență fizică împotriva membrilor grupului țintă.

MULTICULTURALISM ȘI DIVERSITATE ÎN CONTEXT EDUCAȚIONAL
Școala Gimnazială "Al. I. CUZA", Brăila

Cap. 2 Diversitatea este un fapt, incluziunea este o alegere

2.1. DE LA SOCIETATEA MULTICULTURALA LA SOCIETATEA INTERCULTURALA

Cultura – ansamblu de: mituri, valori, norme; obiceiuri și tradiții; modele de acțiune (moduri de a face diferite lucruri); comportamente și atitudini.

Subcultura – cultura unui grup mai restrâns (minorități etnice, grupuri cu credințe religioase diferite de cele ale majorității, oameni cu nevoi speciale, homosexuali și lesbiene, oameni care practică o anumită meserie, oameni care lucrează în aceeași instituție, membrii unei generații, diferite grupuri de tineri etc.).

Multiculturalitatea – existența în același mediu a **mai multor culturi**, fără a avea conflicte, dar și fără a derula relații permanente și consistente de schimb și cooperare.

Interculturalitatea – interacțiunea dintre mai multe culturi care coexistă în același mediu, schimbul și recunoașterea mutuală privind valori, tradiții și moduri de viață.

Societatea multiculturală - faze:

1. diferențele sunt tolerate, dar nu și acceptate sau pretuite;
2. diferențele sunt recunoscute, acceptate și pretuite.

Societatea interculturală - faze:

1. interacțiune și influențe reciproce pozitive;
2. dinamism și reciprocitate, constituirea sentimentului de solidaritate

Fiecare dintre noi se naște într-o anumită cultură ale cărei elemente trebuie să le învățăm pe tot parcursul vieții. Transferul unei culturi de la generațiile adulte către noile generații = **socializare**.

Agentii socializării: familia, școala, mass-media, grupurile de egali, grupurile de interese din cadrul societății etc.

MULTICULTURALISM ȘI DIVERSITATE ÎN CONTEXT EDUCAȚIONAL
Școala Gimnazială "Al. I. CUZA", Brăila

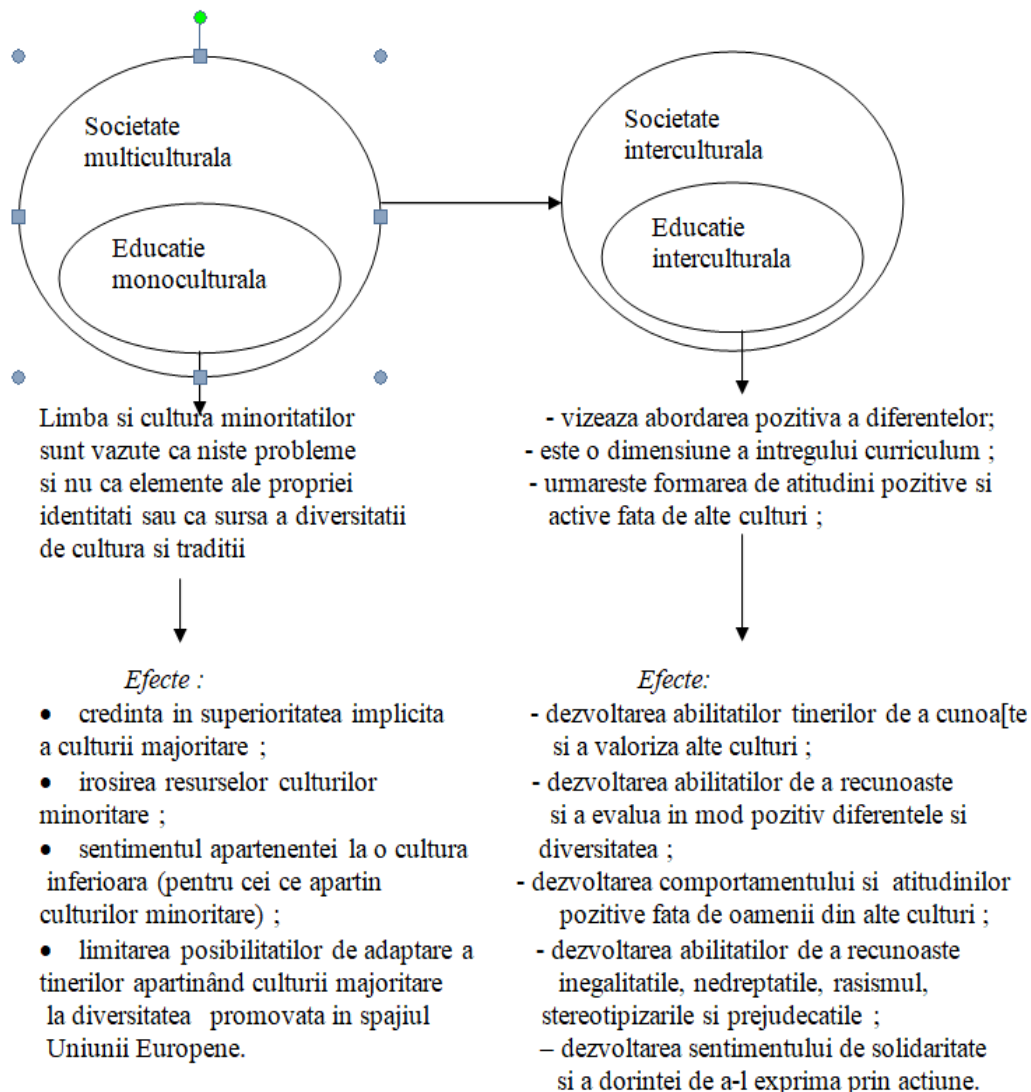
Familie = socializare primara

Școala - socializare secundara (contactul cu valorile și normele culturii dominante pe care trebuie să și le însușească și să le practice pentru a reuși în plan social).

Ce se întâmplă cu grupurile minoritare ? Sunt adesea forțate să adere necondiționat la regulile majorității și – implicit – să renunțe la elementele specifice propriei culturi (această situație explică abandonul și eșecul școlar crescut în rândul copiilor romi).

Scoala/clasa de elevi = este o societate și o comunitate în miniatură ; este o *comunitate de învățare* caracterizată prin **diversitate** (moduri și stiluri diferite de învățare ale elevilor, grupuri socio-culturale diferite).

2. Educație monoculturală - educație interculturală

MULTICULTURALISM ȘI DIVERSITATE ÎN CONTEXT EDUCAȚIONAL **Școala Gimnazială "Al. I. CUZA", Brăila**

2.2. ATITUDINEA DE DESCHIDERE

Când oamenii sunt deschiși la diversitate și diferențele dintre ceilalți, ei sunt deschiși să interacționeze cu ei. Sunt dispuși să inițieze și să dezvolte relații cu persoane de altă rasă, etnie, vârstă, mediul educațional, orientarea de gen, originea națională etc.

Deschiderea înseamnă să fii receptiv la diferite moduri de a gândi, de a simți și de a te comporta fără a te simți provocat sau amenințat. Deschiderea este opusul etnocentrismului, care îi judecă pe ceilalți din perspectiva propriilor valori, credințe, presupuneri, identitate și cultură.

Diversitatea este un fapt al vieții. Oamenii arată, gândesc, simt și acționează diferit. Ei trăiesc în țări diferite, primesc educație diferită, au caracteristici diferite. Dar asta îi face să fie unici. Oare dacă acceptăm că diversitatea este un avantaj, am putea avea o lume mai bună, mai înțeleaptă și cu mai multă pace? Dacă acceptăm că diversitatea este benefică, putem vorbi despre societăți incluzive? Prin incluziune înțelegem că oameni diferiți lucrează împreună, trăiesc împreună și învață împreună în aceeași clasă.

În schimb, în realitate, în loc să acceptăm, să înțelegem, să recunoaștem și să apreciem diversitatea, adesea le cerem oamenilor care vin în țara noastră să accepte și să respecte cultura noastră fără ca noi să facem același lucru pentru ei.

2.3. IMPORTANȚA SENTIMENTULUI DE APARTENENȚĂ

Sentiment de apartenență este întâlnit la majoritatea oamenilor. Apartenența înseamnă a fi acceptat ca membru sau parte. Acest sentiment este o nevoie umană, la fel ca și nevoia de hrană și adăpost. Sentimentul de apartenență este important pentru că dă valoare vieții și ne ajută să facem față emoțiilor dureroase.

La școală, sentimentul de apartenență influențează atât performanța elevilor, cât și nivelul de satisfacție cu privire la viața lor în perioada adolescenței. Directorii școlilor și profesorii trebuie să pună în aplicare strategii pentru a identifica acei elevi care sunt cel mai expuși riscului de excludere socială și să le ofere modalități a crea relații sociale pozitive cu profesorii și colegii. Mulți elevi sunt de părere că profesorii lor se comportă incorect, iar aceste percepții le pot afecta sentimentul de apartenență și implicare la școală.

Copiii imigranților trebuie adesea să depășească multe bariere pentru a reuși la școală. Pentru unii, lipsa de familiarizare cu limba de predare și condițiile precare de viață pot transforma primii ani petrecuți în noua lor țară într-o experiență deosebit de stresantă. Vă puteți imagina cum se simt elevii emigranți sau cei cu dizabilități? Nu de puține ori, ei experimentează izolare, depresie, respingere.

Conform cercetărilor, cele mai eficiente strategii pentru a dezvolta sentimentul de apartenență sunt:

- ✓ Oferirea de sprijin academic tuturor elevilor
- ✓ Reguli corecte și consecvente agreate de toți

MULTICULTURALISM ȘI DIVERSITATE ÎN CONTEXT EDUCAȚIONAL **Școala Gimnazială "Al. I. CUZA", Brăila**

- ✓ Relații pozitive
- ✓ Focus pe nevoile individuale și motivarea fiecărui elev să își atingă obiectivele prevăzute în Planurile individuale de învățare
- ✓ Crearea unui mediu pozitiv, de susținere în clasă
- ✓ Comunicarea deschisă.
- ✓ Promovarea asemănărilor, și nu a diferențelor.
- ✓ Evitarea criticilor și a comentariilor cu trimitere la personalitatea lor. În schimb, putem face comentarii asupra comportamentului lor.

Regulile ar trebui să fie:

- **Clare** (*Ridicați mâna înainte de a vorbi. Ascultați-i pe ceilalți și participați la discuțiile din clasă*).
- **Ușor de înțeles** (*Urmați instrucțiunile profesorului. Puneți întrebări. Nu renunțați niciodată*).
- **Cuprinzătoare** (*Să aveți toate materialele pentru lecție în fața voastră*)
- **Pozitive** (în loc de „nu vorbim tare în clasă” scriem „în clasa noastră vorbim încet”).

Se recomandă afișarea regulilor pe perete cu un cadru frumos (poate un desen al copiilor). Deasemenea, este important să explicați copiilor logica din spatele regulilor.

2.4. INTELIGENȚA EMOTIONALĂ

Pentru a fi incluzivi trebuie să avem niște abilități precum inteligența emoțională. Peter Salovey și John Mayer susțin că inteligența emoțională este „abilitatea de a monitoriza emoțiile personale și pe ale altor oameni, de a distinge și identifica diferite emoții și de a folosi informațiile despre emoții pentru a ghida gândirea și comportamentul”.

Potrivit lui Daniel Goleman, există cinci elemente principale ale inteligenței emoționale

- ✓ Conștientizarea sinelui
- ✓ Autocontrolul
- ✓ Motivația
- ✓ Empatia
- ✓ Abilitati sociale

Dacă înțelegem propriile sentimente, atunci putem să-i înțelegem și să-i evaluăm pe ceilalți.

Inteligența emoțională afectează calitatea vieții deoarece influențează comportamentul uman și relații. Așadar, modul în care elevii își gestionează emoțiile, poate avea un impact major asupra tuturor lucrurilor, de la relațiile cu colegii de clasă până la performanțele școlare. Astfel, elevii cu un nivel ridicat de inteligență emoțională sunt capabili să-și controleze mai bine emoțiile și să fie empatici cu ceilalți din jurul lor. Acest lucru îi poate ajuta să se automotiveze mai bine și să dezvolte abilități de comunicare mai eficiente - abilități esențiale care-i ajută pe elevi să devină mai încrezători. Pe de altă parte, elevii cărora

MULTICULTURALISM ȘI DIVERSITATE ÎN CONTEXT EDUCAȚIONAL
Școala Gimnazială "Al. I. CUZA", Brăila

le lipsește inteligența emoțională pot deveni mai puțin conectați la școală, afectând negativ performanțele lor școlare.

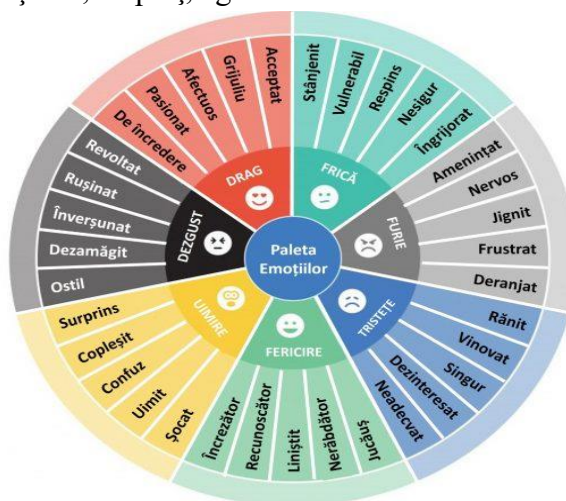
Inteligența emoțională presupune:

- Alfabetizare emoțională: recunoașterea propriilor sentimente și pe ale celorlalți.
- Gestionarea emoțiilor: capacitatea de a controla emoțiile în mod eficient.
- Dezvoltarea empatiei: înțelegerea și împărtășirea sentimentelor celorlalți.
- Motivație intrinsecă: auto determinarea de a atinge obiectivele care nu au fost încă realizate

PUTEREA EMOTIEI

Emoțiile sunt fizice. Gândul este o activitate cognitivă și acestea două produc sentimentele emoționale. Gândul dirijează emoțiile, iar acestea două influențează comportamentul. De exemplu, când un elev petrece două ore pentru a rescrie un text, iar profesorul critică din nou asimetria literelor, elevul poate să se simtă trist, dezamăgit, stresat. Aceste gânduri și emoții negative ar putea determina elevul să se comporte în mod nepoliticos sau să refuze să-și facă temele.

- **Emoții de bază:** bucurie # tristețe, încredere # deznădejde, surpriză # anticipare.
- **Sentimente umane** (rezultatele emoțiilor): optimism, iubire, supunere, admirație, dezamăgire, remușcare, dispreț, agresivitate.

Roata emoțiilor

Sursa: <https://izidata.ro/studii/studiu-national-atitudini-emotionale-despre-diversitate-si-incluziune-in-romania/>

MULTICULTURALISM ȘI DIVERSITATE ÎN CONTEXT EDUCAȚIONAL Școala Gimnazială "Al. I. CUZA", Brăila

Cum îi putem ajuta pe copii să-și exprime emoțiile? O metodă este de a avea diferite fețe care exprimă emoții și de a le cere copiilor să aleagă pe cea mai potrivită sentimentului lor din acel moment.

O altă variantă este să folosiți hârtie colorată, iar fiecare culoare să reprezinte o emoție.

Roșu - supărare

Mov - furie

Albastru - tristețe

Galben - gelozie

Maro - plictiseală

Gri - singurătate

Verde –fericire, bucurie

Portocaliu – emoție, entuziasm

Pe baza fiecărei culori le putem spune o poveste și apoi să le cerem

să ne spună povestea lor. Accentul discuției ar putea fi pe diverse evenimente din viață.

Iată câteva sfaturi utile pentru a stabili relații pozitive cu elevii:

- ✓ Asigurați-vă că elevii dvs. știu ce așteptări aveți de la ei.
- ✓ Creați un mediu sigur și liniștit pentru ca aceștia să se simtă bine și să nu fie stresați.
- ✓ Acordați interes fiecărui elev, ținând cont de problemele emoționale, interese, griji, etc.
- ✓ Comportați-vă respectos cu fiecare elev și evitați să-l puneți într-o situație dificilă sau jenantă în fața întregii clase.
- ✓ Vorbiți într-o manieră pozitivă (în loc de „Ioan, nu mai vorbi și uită-te la tablă”, ați putea spune „Ioan, aș vrea ca să te uiți la tablă. Mulțumesc!”).
- ✓ Învățați-i cât de important este să-i respecte pe ceilalți.
- ✓ Fiți modelul lor de comportament (nu uitați că mediul familial al elevilor poate să nu fie „bun” sau „blând” sau „respectuos”).
- ✓ Identificați și puneți în valoare punctele lor forte.
- ✓ Oferiți sprijin fiecărui copil să învețe (în special celor cu dificultăți de învățare și migranți).

2.5. DEZVOLTAREA SOCIALĂ ȘI STIMA DE SINE

Stima de sine se referă, de obicei, la modul în care ne vedem și ne percepem pe noi înșine și la valoarea pe care ne-o acordăm nouă înșine ca persoană. Dacă valoare este deseori negativă, aceasta înseamnă că avem probleme cu stima de sine.

Stima de sine pozitivă ne oferă puterea și flexibilitatea de a ne controla viața și de a învăța din greșeli fără teama de respingere. Persoanele cu stimă de sine pozitivă au încredere în sine, sunt autonome, sunt conștiente de punctele forte personale și au capacitatea de a învăța din greșeli.

MULTICULTURALISM ȘI DIVERSITATE ÎN CONTEXT EDUCAȚIONAL **Școala Gimnazială "Al. I. CUZA", Brăila**

Persoanele cu stimă de sine scăzută se simt lipsite de valoare, incapabile și ineficiente. Aceștia au o viziune negativă asupra vieții, le este frică să-și asume riscuri, sunt dependenți, au teama de a nu fi ridiculizați. Ei nu au încredere în ceilalți.

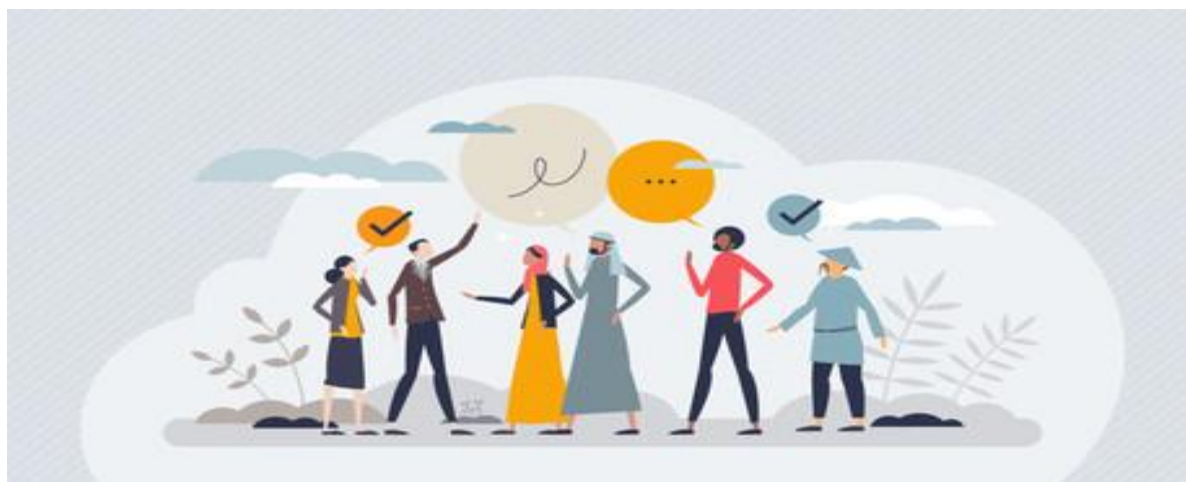
Elevii cu stimă de sine scăzută prezintă următoarele caracteristici:

- Performanță scăzută
- Abilități sociale subdezvoltate.
- Dependența de colegi
- Anxietate
- Lipsa de popularitate
- Aroganță
- Comportament riscant
- Iresponsabilitate

Dezvoltarea socială este legată de schimbările pe termen lung în relațiile și interacțiunea cu sine, indivizii și familia. Aceasta include schimbări pozitive, precum prietenii, dar și negative agresivitate sau bullying.

În mediul școlar, dezvoltarea socială este determinată de schimbări care vizează: imaginea de sine și relațiile dintre elevi și profesori, nevoile de bază, modul în care un elev concepe drepturile și responsabilitățile.

MULTICULTURALISM ȘI DIVERSITATE ÎN CONTEXT EDUCAȚIONAL
Școala Gimnazială "Al. I. CUZA", Brăila

Cap. 3 Bariere lingvistice și culturale

3.1. COMUNICAREA

Comunicarea este schimbul de mesaje. Atunci când două persoane își schimbă rolul de emițători și receptori în timpul discuției, comunicarea se numește *bidirecțională*. Atunci când o persoană transmite și una sau mai multe persoane primesc, atunci acolo este o comunicare *unidirecțională* (de exemplu, profesorul a înregistrat un videoclip). O comunicare bidirecțională este întotdeauna mai eficientă decât o comunicare unidirecțională.

Deasemenea putem vorbi despre comunicare *verbală* care include limbaj și comunicarea *nonverbală* care include gesturi, simboluri, semne.

Într-o comunicare pot exista obstacole din diferite cauze, cum ar fi:

- **Cauzele fizice** ale emițătorului, receptorului sau mediului, cum ar fi dizabilități fizice, zgomot, lumină prea slabă, distanță, oboseală.
- **Cauze emoționale**, precum entuziasmul, aversiunea, stresul, alte sentimente și stări.
- **Cauze mentale**, cum ar fi dizabilitățile mintale, prejudecățile (de exemplu, „bărbații sunt mai inteligenți decât femeile”) și stereotipuri (de exemplu, „băieții tineri sunt întotdeauna imaturi”).

Pentru a avea o comunicare eficientă trebuie să:

- ✓ Ascultați cu atenție ce spune emițătorul. Este bine să confirmați că înțelegeți mesajul aprobând din cap sau prin interjecții.
- ✓ Puneți întrebări pentru a clarifica ceea ce nu este suficient de clar.
- ✓ Luați notițe cu cuvintele cheie pentru a vi le aminti.

MULTICULTURALISM ȘI DIVERSITATE ÎN CONTEXT EDUCAȚIONAL **Școala Gimnazială "Al. I. CUZA", Brăila**

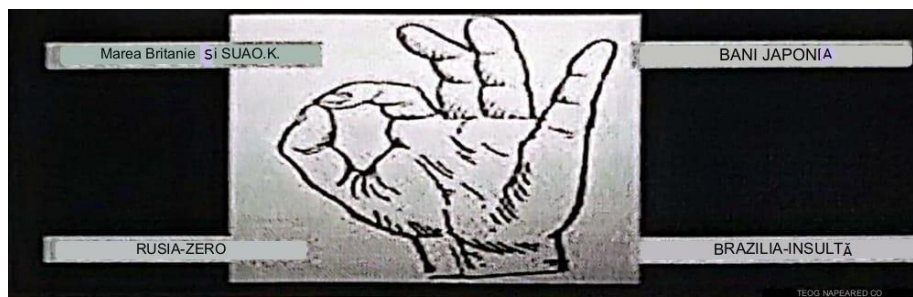
CÂTEVA SFATURI PENTRU A DEVENI UN ASCULTATOR MAI ACTIV

- Ascultați întregul sens și sentimentele din spate.
- Verificați înțelegerea – explicați ce ați înțeles cu propriile cuvinte.
- Arătați că ați înțeles întregul mesaj.
- Priviți problema/chestiunea dezbătută și din cealaltă perspectivă.
- Nu trageți niciodată o concluzie pripită.
- Nu vă planificați răspunsul în timp ce ascultați.
- Fiți obiectivi și păstrați-vă propriile opinii și eventualele probleme la distanță.
- Să nu aveți prejudecații față de cel cu care vorbiți.
- Rămâneți concentrați și ascultați până la capăt.
- Observați modul în care se exprimă persoana care vorbește și modulația vocii.
- Ascultați cu „ochii”: observați expresia facială, gesturile și limbajul corpului.

Diferitele culturi și-au stabilit propria limbă ca parte a culturii lor. Oamenii se simt mult mai confortabil și comunicarea este mai exactă atunci când comunică în propria limbă. Pentru mulți oameni, să învețe o nouă limbă necesită un efort considerabil. Deoarece limba este influențată de cultură și include emoții, este foarte ușor să apară neînțelegeri când comunicarea are loc într-o altă limbă. „De exemplu, separarea Germaniei de Est și de Vest timp de 40 de ani a făcut ca limba să fie foarte diferită. Dialectul a devenit foarte diferit, deoarece oamenii din Germania de Est aveau influența limbii ruse, în timp ce Germania de Vest avea influența englezei. Astfel, de zeci de ani, există această barieră în comunicarea dintre ei.

3.2. DIFERENȚELE CULTURALE ÎN LIMBAJUL CORPULUI

Semnificația semnelor, simbolurilor și a gesturilor variază în diferite culturi. De exemplu, semnul cu pumnul strâns și degetul mare ridicat în sus este luat ca un semn de aprobare și de urare de noroc în majoritatea culturilor, dar este luat ca o insultă în Bangladesh. În mod similar, gestul mâinii cu două degetele în forma literei V cu palma îndreptată fie spre exterior sau spre interior înseamnă victorie și pace în SUA, dar dacă cineva arată semnul acesta cu dosul mâinii îndreptat spre interlocutor, gestul este considerat o insultă în multe culturi.

MULTICULTURALISM ȘI DIVERSITATE ÎN CONTEXT EDUCAȚIONAL **Școala Gimnazială "Al. I. CUZA", Brăila**

Câteva componente importante ale limbajului corporal intercultural sunt:

SPAȚIUL PERSONAL - cât de aproape sunt oamenii când vorbesc. Ați observat vreodată că fiecare cultură înțelege spațiul personal în mod diferit? Unele culturi din Orientul Mijlociu, de exemplu, se simt confortabil cu apropierea fizică, în timp ce alții, precum americanii, prețuiesc spațiul personal și se simt incomod dacă cineva se apropie prea mult.

În Occident, oamenii stau în general la distanță de un braț, pe când în culturile arabe și latine, oamenii stau foarte apropiați, chiar și la șase centimetri. Sirienii stau adesea mai aproape unul de celălalt decât norma occidentală.

România-140 cm, Ungaria-131 cm, Arabia Saudită-127 cm, Turcia-123 cm, Estonia-122 cm, Pakistan-120 cm, Hong Kong-116 cm, China-116 cm, Argentina-80 cm, Bulgaria-81 cm, Ucraina-86 cm, Slovacia-89 cm, Rusia-89 cm, Grecia-91 cm, Serbia-92 cm, Italia-93 cm.

CONTACTUL VIZUAL

În culturile occidentale oamenii privesc direct în ochi interlocutorul. În culturile arabe, contactul vizual prelungit arată interesul și sinceritatea față de cealaltă persoană. Sirienii se așteaptă ca oamenii să mențină contactul vizual în timpul interacțiunii. Demonstrează respect, atenție și încredere. Cu toate acestea, musulmanii devotați își pot coborî privirea atunci când vorbesc cu cei de sex opus. Cei din Japonia sau Africa, evită contactul vizual pentru a arăta respect.

CONTACTUL FIZIC

În America Latină, doi bărbați se pot saluta cu o îmbrățișare inimoasă. În schimb, oamenii din Asia sunt mai conservatori în aceste tipuri de comunicare non-verbală. De exemplu, mulți asiatici nu sunt entuziasmați de atingeri. La primele întâlniri ei preferă să dea mâna. În unele culturi, atingerea dintre bărbați și femei - chiar și o strângere de mână - poate fi extrem de sensibilă și ar trebui evitată.

SALUTUL

Iată cum se salută oamenii din diferite țări:

- ✓ Italia, Spania, Portugalia, Grecia: sărut pe fiecare obraz
- ✓ Germania: o strângere fermă de mână
- ✓ Japonia: plecăciune
- ✓ Franța: sărut pe obraji de trei sau patru ori
- ✓ Țările de Jos, Belgia, Elveția: sărută de trei ori de la dreapta la stânga la dreapta.
- ✓ Thailanda: împreunează mâinile și se înclină ușor
- ✓ U.K.: o strângere de mână
- ✓ Arabia Saudită: își ating nasul.
- ✓ Argentina: o îmbrățișare și un sărut pe obraz
- ✓ India: pun palmele împreună și spun „Namaste”
- ✓ S.U.A.: strângere de mână, își ating pumnii, îmbrățișare

Salutările siriene sunt de obicei prelungite și includ întrebări despre bunăstarea celui alt. În contexte formale, salutul implică o strângere de mână doar cu mâna dreaptă.

MULTICULTURALISM ȘI DIVERSITATE ÎN CONTEXT EDUCAȚIONAL **Școala Gimnazială "Al. I. CUZA", Brăila**

Bărbații arabi scutură mâinile foarte ușor. Dacă un arab nu atinge pe cineva pe care îl salută, de obicei este pentru că știe că persoana respectivă nu este obișnuită să fie atinsă în timpul salutului.

Strângerea mâinii unei femele nu este potrivită decât dacă ea își întinde mâna mai întâi. Mulți bărbați sirieni salută femeile punându-și mâna pe piept și salutându-le.

Salutările neoficiale între persoane de același sex pot implica o îmbrățișare sau două sărutări pe fiecare obraz.

A săruta fruntea sau mâna dreaptă denotă un respect profund, dar nu este acceptabil ca un bărbat să sărute o femeie în acest mod dacă nu sunt rude.

Gesturile pot avea semnificații diferite în diferite culturi. De exemplu, mângâierea pe cap a copiilor, în unele culturi asiatice este un gest foarte prost văzut deoarece capul este considerat sacru.

În țările din Orientul Mijlociu consideră că atingerea dintre oamenii de sex opus este nepotrivită.

Călugării tibetani scot limba pentru a saluta oamenii. De asemenea, fac gestul de a sta cu mâinile în sân pentru a arăta că „vin în pace”. Au început să facă asta pentru a dovedi că nu sunt reîncarnarea unui rege crud din secolul al IX-lea care avea o limbă neagră.

ASPECTUL

Aspectul este o altă formă de comunicare non-verbală. Oamenii sunt judecați după aspectul lor. Vestimentația și diferențele dintre stilul de a se îmbrăca, spun multe despre orice individ și reprezintă un aspect important al personalității în majoritatea culturilor. Dar “să te îmbraci bine” are semnificații diferite în diferite culturi. De asemenea, există diverse stereotipuri despre aspectul persoanelor care au un statut economic bun.

3.3. MÂNCAREA ȘI CULTURA

Creștem mâncând produsele specifice culturilor noastre. Devine o parte din ceea ce suntem. Cei mai mulți oameni asociază mâncarea din copilărie cu sentimente calde și amintiri plăcute din familiile lor. Mirosul și gustul mâncării de/ca la mama ne pot elibera de stres.

Bucătăria tradițională se transmite de la o generație la alta. De asemenea, funcționează ca o expresie a identității culturale. Imigranții aduc cu ei mâncarea din țările lor oriunde merg, ei continuă să gătescă mâncarea specifică culturii lor. Este o modalitate de a-și păstra cultura atunci când se mută în locuri noi, un simbol al mândriei pentru etnia lor. Mulți își deschid propriile restaurante și servesc mâncăruri tradiționale în dorința de a-și prezenta mâncarea și cultura.

Sirienii iau masa de prânz la începutul după-amiezii, în jurul orei 14:00 sau 15:00. Este de obicei cea mai importantă masă a zilei, în timp ce cina este servită târziu și are cam aceeași consistență ca micul dejun.

MULTICULTURALISM ȘI DIVERSITATE ÎN CONTEXT EDUCAȚIONAL
Școala Gimnazială "Al. I. CUZA", Brăila

3.4. CONCEPȚIA TIMPULUI

Timpul are o interpretare diferită în funcție de cultură. Unele culturi sunt monocrone, iar altele altele policrone.

Culturilor monocronice le place să facă câte un lucru pe rând. Ei consideră important ca lucrurile să se facă într-o anumită ordine și susțin că există un timp și un loc potrivit pentru orice. Ei nu apreciază întreruperile. Le place să se concentreze asupra sarcinii pe care o au de făcut în acel moment. Respectă termenele limită și își iau foarte în serios angajamentele. Dacă locuiți în Statele Unite, Canada sau Europa de Nord, trăiți într-o cultură monocronică.

Culturilor policronice le place să facă mai multe lucruri în același timp. Biroul unui manager într-o cultură policronică are de obicei o ușă deschisă, un telefon care sună și o întâlnire, toate întâmplându-se în același timp. Deși pot fi ușor distrași, aceștia gestionează bine întreruperile. Au tendința de a schimba planurile des și ușor. Socializarea și relația cu oamenii sunt preocuparea lor principală (în special cu cei înrudiți sau apropiați de funcția lor) și au tendința de a lega relații care durează o viață întreagă. Dacă locuiți în America Latină, în partea arabă a Orientului Mijlociu sau în Africa sub-Shara, sunteți obișnuiți cu acest comportament.

MONOCRONIC	POLICRONIC
Oamenii tind să facă câte un lucru pe rând.	Oamenii tind să facă mai multe lucruri deodată.
Ora este respectată, iar punctualitatea este importantă.	Timpul și termenele limită sunt orientative, iar oamenii ar putea intenționa să le respecte, dar nu vor face asta întotdeauna.
Timpul este limitat - timpul este o resursă care trebuie utilizată eficient.	Timpul este subiectiv, un concept relativ, un instrument
Logica, eficiența și viteza sunt esențiale la locul de muncă.	Accentul este pus pe relații / socializare și vor îmbunătăți eficiența.
Viitorul este o continuare a prezentului.	Viitorul este interconectat cu trecutul și prezentul.
Se cere respectarea termenelor.	În prim plan este construirea unei relații, în plan secund este și timpul.

Sursa: <http://www.professionalglobaletiquette.com/2016/02/cultural-differences-between-monochronic-vs-polychronic/>

MULTICULTURALISM ȘI DIVERSITATE ÎN CONTEXT EDUCAȚIONAL
Școala Gimnazială "Al. I. CUZA", Brăila

Cap. 4 Strategii didactice aplicate la clasele cu elevi migranți/refugiați

4.1. CUM PREDĂM REFUGIAȚILOR?

Indiferent de metodele de predare alese, este important să țineți cont de nevoile elevilor refugiați din clasă, să-i faceți să se simtă relaxați și în siguranță. În acest sens, puteți să-i întrebați, de exemplu, despre ce subiecte se simt ei confortabil să vorbească.

Încurajați munca de grup și între grupuri lingvistice, dacă este relevant. Promovați comunicarea și interacțiunea în clasă. Dezvoltați o pedagogie incluzivă, în care toată lumea este prețuită și toți elevii sunt ajutați să aibă acces la educație. Acest lucru este deosebit de important atunci când elevi naționali și refugiați sunt în aceeași clasă. Permiteți, de exemplu, traducerea instrucțiunilor în limba maternă pentru a vă asigura că toată lumea înțelege despre ce e vorba. Limba poate fi o barieră în calea școlii. Este posibil ca elevii refugiați să cunoască prea puțin limba țării gazdă. Calitatea educației pe care au primit-o anterior ar putea fi scăzută. Poate s-au confruntat cu forme de discriminare (de exemplu, hărțuire, ostilitate). De aceea este important ca școala să sprijine învățarea și pe cei care au suferit traume.

4.2. EXERCITII DE PREZENTARE ȘI INTEGRARE ÎN GRUP

Unele activități pot fi folosite ca exerciții de spargerea gheții pentru a ajuta elevii migranți/refugiați nou sosiți în școală să se simtă mai în largul lor.

- **Ordinea alfabetică**

Elevii trebuie să se ridice și să-și adreseze unul altuia întrebarea „*Cum te cheamă?*” și să se așeze în ordine alfabetică după nume. Când toată lumea este înșiruită, cereți-le să se prezinte pentru a verifica dacă ordinea este corectă. Dacă este incorectă, ei își schimbă poziția după caz.

MULTICULTURALISM ȘI DIVERSITATE ÎN CONTEXT EDUCAȚIONAL **Școala Gimnazială "Al. I. CUZA", Brăila**

▪ **Ceva ce nu știți**

Aceasta poate fi o continuare bună a activității în ordine alfabetică. Exersați în prealabil propoziții cu „pot”, „am” etc. Elevii nou veniți își spun numele și ceva ce alți oameni nu știu despre ei, de ex. *“Mă numesc Abida și pot vorbi patru limbi. /Am 3 frați.”*

▪ **Să ne prezentăm**

Exersați limbajul specific pentru a face prezentări. Elevii se împart apoi în două grupuri de dimensiuni egale și formează două cercuri, unul în interiorul celuilalt. Cei din cercul interior sunt orientați spre exterior, iar cei din cercul exterior sunt orientați spre interior. Elevii se prezintă pe rând, de ex. *"Bună, sunt Aysha. Mă bucur să te cunosc."* – *"Numele meu este Habiba - ma bucur sa te cunosc."* Cercul exterior se mișcă apoi, în timp ce cercul interior rămâne nemișcat. Repetați până când tura este completă.

▪ **Ce înseamnă numele meu**

Acest lucru le oferă elevilor migranți/refugiați posibilitatea de a-și spune unii altora mai multe despre ei înșiși, de ex. *"Numele meu este Barakat. Înseamnă binecuvântare. Bunicul meu mi-a ales numele."*

▪ **Mai multe informații**

Grupați elevii în perechi și rugați-i să-și spună unul altuia câte ceva despre ei înșiși, De preferat este să ofere doar informații despre lucruri pozitive și și cu care se simt confortabil să le împărtășească, de ex. preferințe, hobbyuri, abilități, etc. Apoi, elevii sunt împărțiți în grupuri și pe rând își prezintă partenerul, de ex. *„Acesta este Hakim. Vine din Afganistan. Poate vorbi araba și engleza. Îi place să joace fotbal.”*

4.3. STRATEGII DE PREDARE

4.3.1. ÎNVĂȚAREA COLABORATIVĂ

Această metodă le permite elevilor să lucreze împreună.

1. Selectați un subiect.
2. Explicați exact ce au de făcut..
3. Oferiți modele și exemple.
4. Pentru a depăși obstacolul lingvistic, le putem permite elevilor să folosească nu numai cuvinte, ci și imagini.
5. Încercați să învățați câteva cuvinte în limba maternă a elevilor dvs. sau traduceți prin google sau dacă aveți studenți mai mari care vorbesc aceeași limbă, cereți ajutorul lor pentru a le explica migranților ce trebuie să facă.
6. Construiți o relație puternică cu elevii. Acest lucru crește sentimentul de siguranță în clasă.

MULTICULTURALISM ȘI DIVERSITATE ÎN CONTEXT EDUCAȚIONAL
Școala Gimnazială "Al. I. CUZA", Brăila

4.3.2. ÎNVĂȚĂREA BAZATĂ PE PROIECTE

Proiectul = un set clar de activități, întreprinse de o echipă de oameni care urmăresc să atingă obiective specifice într-un interval de timp și cu resurse limitate. Un proiect este orientat către obiective, iar un proiect de succes ar trebui să ajungă la rezultatele anticipate.

Metoda Proiectului pune mai mult accent pe procesul de învățare decât pe obținerea rezultatelor. Predarea se realizează prin realizarea proiectului, mai degrabă decât să se folosească proiectul pentru a rezuma, exersa sau completa materia predată anterior.

Această metodă are o serie de obiective:

- să transmită conținut de învățare,
- să construiască abilități și competențe transversale,
- să dezvolte valori și atitudini,
- să se coreleze la lumea reală prin experimentare și aplicarea.

Caracteristici ale învățării bazate pe proiecte

Pentru a fi eficientă, învățarea bazată pe proiecte trebuie să aibă următoarele caracteristici:

- ✓ Îi determină pe elevi să investigheze idei și întrebări importante.
- ✓ Este încadrată în jurul unui proces de anchetă.
- ✓ Se diferențiază în funcție de nevoile și interesele elevilor.
- ✓ Este dirijată de producția și prezentarea independentă de către elev, mai degrabă decât de livrarea de informații de către profesor.
- ✓ Presupune utilizarea gândirii creative, a gândirii critice și a abilităților de a investiga, de a trage concluzii și de a crea conținut.
- ✓ Tratează probleme autentice și de actualitate din lumea reală.

4.3.3. METODA CELOR 5 CHEI

Această metodă prezintă următoarele avantaje:

- ✓ Are conexiune cu lumea reală
- ✓ Stă la baza învățării
- ✓ Implică o colaborare structurată
- ✓ Este condusă de elevi
- ✓ Oferă evaluare complexă

Abilități și competențe transversale dezvoltate prin această metodă:

- ✓ Lucru în echipă.
- ✓ Abilități de conducere.
- ✓ Rezolvarea conflictelor
- ✓ Managementul sarcinilor

MULTICULTURALISM ȘI DIVERSITATE ÎN CONTEXT EDUCAȚIONAL

Școala Gimnazială "Al. I. CUZA", Brăila

- ✓ Etica muncii
- ✓ Focus pe rezultate
- ✓ Accent pe calitate
- ✓ Respectarea termenelor
- ✓ Dezvoltarea sentimentului de apartenență la comunitatea școlară - incluziune
- ✓ Democratizarea echipelor
- ✓ Managementul diversității
- ✓ Respect pentru ceilalți
- ✓ Învățare activă
- ✓ Asumarea învățării
- ✓ Dorința de implicare

FAZA 1: PLANIFICAREA

- Stabiliți ceea ce urmează să studieze elevii și domeniile de interes
- Corelați cu realitatea și găsiți conexiuni cu lumea reală.
- Implicați elevii în cercetări și discuții adecvate vârstei lor, astfel încât aceștia să înțeleagă diferite aspecte.
- Discutați și definiți rezultatele așteptate ale proiectului.
- Grupați-vă în echipe și stabiliți rolurile fiecăruia.
- Definiți obiectivele și activitățile.
- Stabiliți reguli de conduită în interiorul și în afară grupului.
- Stabiliți care sunt criteriile de evaluare ale calității proiectului.
- Stabiliți modalitățile de evaluare care vor fi utilizate la fiecare punct.
- Stabiliți care este publicul țintă.

FAZA 2: PLANIFICAREA ACTIVITĂȚILOR

- Discutați și stabiliți resursele necesare, sursele de informații, oamenii care trebuie intervievați, locuri de vizitat (fie personal sau virtual).
- Stabilirea rolurilor fiecărui membru al echipei.
- Repartizarea sarcinilor.
- Stabilirea termenelor limită pentru sarcini și a formatului de prezentare.

FAZA 3: EXECUTAREA PROIECTULUI

- Încurajați și sprijiniți elevii în timp ce își îndeplinesc sarcinile.
- Îndemnați-i să aibă întâlniri regulate de verificare a progresului, astfel încât să identifice din timp eventualele provocări sau dificultăți, iar proiectul să fie finalizat la timp.

MULTICULTURALISM ȘI DIVERSITATE ÎN CONTEXT EDUCAȚIONAL **Școala Gimnazială "Al. I. CUZA", Brăila**

- Elevii ar putea dori să petreacă mai mult decât era planificat inițial pentru anumite sarcini sau pentru realizarea proiectului. Însă cântăriți cu atenție argumentele pro și contra.
- Fiți disponibili pentru ei, dar evitați „predarea” și încercați „coaching” (îndrumarea) - această metodă pune accent pe CUM învățăm, precum și pe CE învățăm. Încercați să-i determinați pe elevi să găsească ei înșiși soluțiile, punând întrebările potrivite.
- Asigurați-vă că oferiți oportunități bune pentru ca toți să vadă aplicabilitatea în lumea reală.

FAZA 4: EVALUAREA PROIECTULUI - FEEDBACK

- ***Feedback pe tot parcursul procesului.***
Este mai util decât la final.
Încurajați feedback-ul sincer.
Asigurați-vă că elevii respectă regulile de conduită stabilite.
Evaluarea se acsează pe
 - ✓ proces (de exemplu, cooperarea în echipă, implicarea egală a tuturor).
 - ✓ rezultate, conform obiectivelor stabilite.
- ***Feedback la final***
Ultimele îmbunătățiri și retușări înainte de prezentare
- ***Feed Forward***
După ce s-a finalizat tot procesul de realizare a proiectului, mențineți o gândire pozitivă a elevilor. Focusați-vă pe succes, pe ceea ce au învățat și pe ce se poate face pentru a îmbunătăți lucrurile data viitoare.

FAZA 5: PREZENTAREA

- Prezentarea lucrărilor elevilor - cine este publicul?
 - ✓ Colegii de clasă
 - ✓ Colegii din altă clasă
 - ✓ Colegii din toată școala
 - ✓ Părinți/ comunitatea locală
- Prezentarea lucrărilor elevilor – cum și unde?
 - ✓ În cadrul unui festival / serbare școlară/ simpozion, etc.
 - ✓ Tipărite, pe ecran, în direct.
- După (în timpul) prezentării
 - ✓ Întrebări/feedback/discuții

MULTICULTURALISM ȘI DIVERSITATE ÎN CONTEXT EDUCAȚIONAL **Școala Gimnazială "Al. I. CUZA", Brăila**

Sugestii de subiecte

Obiceiuri alimentare în lume
Cât de valoroasă este apa și de ce?
Utilizarea matematicii

4.3.4. METODA DEZBATERII

Dezbaterea = o deliberare formală în care, conform unui set de reguli agreat, grupurile sau indivizii prezintă opinii opuse despre o anumită problemă și încearcă să-și apere pozițiile.

Beneficiile dezbaterii

- ✓ Elevii se pot implica cu adevărat în subiect.
- ✓ Îi învață pe elevi să evalueze critic și obiectiv informațiile.
- ✓ Elevii pregătesc o pledoarie bazată pe fapte și cercetări solide.
- ✓ Componentele dezbaterii pot fi aplicate într-o serie de arii curriculare și pot ajuta elevii dezvoltă abilități de ordin superior.
- ✓ Elevii dezvoltă abilități valoroase de comunicare, cum ar fi livrarea unui discurs și cum să argumenteze și să susțină în mod eficient ideile prezentate.
- ✓ Dezbaterea dezvoltă abilitățile de ascultare
- ✓ Stimulează și întărește încrederea elevilor

Abilități dezvoltate prin dezbateri

- ✓ Gândirea abstractă
- ✓ Gândirea analitică
- ✓ Prezentarea unui discurs în public
- ✓ Utilizarea limbii
- ✓ Interogarea/evaluarea încrucișată
- ✓ Cercetarea și analizarea unui punct de vedere.
- ✓ Distingerea dintre fapte și opinie
- ✓ Abilități de organizare
- ✓ Abilități de cooperare/ munca în echipă

Abilități de bază ale dezbaterii

- ✓ Argumentarea
- ✓ Contra-argumentarea: contestarea și refutarea (combaterea)
- ✓ Cercetarea, esențială pentru a construi un argument puternic.
- ✓ Validarea sursei de informare.
- ✓ Abilități de comunicare, esențiale pentru prezentarea și susținerea argumentelor.

MULTICULTURALISM ȘI DIVERSITATE ÎN CONTEXT EDUCAȚIONAL **Școala Gimnazială "Al. I. CUZA", Brăila**

Refutarea & contra-argumentarea

A *refuta* un argument presupune contestarea și combaterea unui argument prin prezentarea unor dovezi (fapte sau cifre) care dovedesc că argumentul este fals sau neadevărat.

A *rebuta* un argument înseamnă a-l discredita prin prezentarea unui punct de vedere complet diferit.

Rezultatele dezbaterii

- ✓ Dezvoltă competențele și cunoștințele academice.
- ✓ Crește gradul de absolvire a liceului și rata de participare la facultate.
- ✓ Intensifică gândirea critică, cercetarea și abilitățile de avocatură.
- ✓ Întărește încrederea în sine.
- ✓ Reduce comportamentele negative.

Pe scurt, dezbaterile conferă elevilor abilitățile cruciale necesare pentru participarea activă într-o societate democratică.

METODA DEZBATERII LA MASA ROTUNDĂ

Dezbaterile la masa rotundă se referă, de obicei, la un grup sau o echipă care se așează pentru a discuta despre o problemă, pentru a împărtăși opinii, strategii, tactici, idei inovative, evaluarea rezultatelor sau doar pentru a face brainstorming. La aceste întâlniri, participanții ar trebui să fie deschiși, sinceri și direcți cu ceilalți din jurul mesei, arătând întotdeauna respect față de opiniile celorlalți.

Principala diferență dintre o dezbateri la masă rotundă și o dezbateri convențională este că nu există doar două poziții. Dezbaterile la masă rotundă sunt mult mai puțin restrictive cu privire la aspectele care trebuie argumentate. Pot fi exprimate mai multe puncte de vedere și preferințe diferite, ceea ce face ca dezbaterile să fie mai mult decât bidimensionale.

Avantajele dezbaterilor de la masa rotundă

O masă rotundă este o formă excelentă de comunicare în cadrul unui grup mic, atunci când grupul are un angajament de colaborare pe termen lung.

Discuțiile la mesele rotunde sunt extrem de utile atunci când vine vorba de învățare, indiferent dacă învățarea este în context social sau școlar.

Deoarece astfel de discuții se pretează unor colaborări de lungă durată din cadrul unor grupuri mici, cooperarea este esențială pentru succesul grupului.

MULTICULTURALISM ȘI DIVERSITATE ÎN CONTEXT EDUCAȚIONAL **Școala Gimnazială "Al. I. CUZA", Brăila**

DISTRUGEREA STEREOTIPURILOR PRIN DEZBATARE

Una dintre metodele folosite de avocați este dezbateră. O dezbateră este o argumentare verbală care se desfășoară într-un cadru stabilit. Dezbaterile sunt întâlnite atât în mediul politic, cât și în cel educațional. Oamenii pot exprima dezacordul cu opinii opuse, într-un cadru organizat, care oferă tuturor participanților șansa de a-și prezenta și apăra argumentele, precum și de a trage concluzii despre argumentele oponentilor lor. Există multe forme posibile pentru o dezbateră, dar acestea au și multe caracteristici comune.

Într-o dezbateră, discursurile de început sunt numite „discursuri constructive” deoarece este prezentată construcția/structura de bază. Argumentarea înseamnă a-ți afirma poziția și apoi a justifica acea poziție, demonstrând de ce este cea corectă. Dovezile obținute prin cercetare, cum ar fi sub formă de statistici sau sub formă de rezultate ale cercetării, sunt folosite pentru a justifica o poziție într-o dezbateră. Citatele și mărturiile personale pot fi folosite ca dovezi.

4.3.5. „ADVOCACY” SAU SUSTINEREA PUBLICĂ

Cuvântul „advocacy” provine din latinescul „AdvoCare” și înseamnă literal „a cere sprijin”. Originile avocaturii datează din Roma antică și Grecia, când oratorii acționau ca avocați sau scriau discursuri special pentru a pleda cauza cuiva. Personalități precum Cicero și Cezar au fost printre cei mai mari avocați și susținători publici romani.

Ritu R. Sharma de la Academia pentru Dezvoltare Educațională descrie aceste acțiuni de susținere publică ca un instrument pentru „a pune o problemă pe ordinea de zi, a găsi o soluție la acea problemă și a oferi sprijin pentru a acționa cu privire la problemă, și aplicarea soluției”.

Această definiție exprimă o idee importantă: într-o era digitalizată și conectată prin rețele de internet, „advocacy” (acțiunea de susținere publică) nu vizează doar influențarea politicilor publice, ci, în primul rând, influențarea opiniei publice. Acesta este un proces de schimbare socială care afectează atitudinile, relațiile sociale și relațiile de putere, ceea ce întărește societatea civilă și deschide spații democratice.

În concluzie, advocacy/susținerea publică, în toate formele sale, caută să se asigure că oamenii, în special cei care sunt cel mai mult vulnerabili în societate, beneficiază de următoarele:

- ✓ Faceți-le auzită vocea în problemele care sunt importante pentru ei.
- ✓ Apărați-le și protejați-le drepturile.
- ✓ Luați în considerare opiniile și dorințele lor când luați decizii în privința vieții lor.
- ✓ Permiteți-le oamenilor să-și exprime opiniile și preocupările.
- ✓ Sprijiniți-i să acceseze informații și servicii.
- ✓ Oferiți-le variante și dați-le șansa de a face propria alegere.

MULTICULTURALISM ȘI DIVERSITATE ÎN CONTEXT EDUCAȚIONAL

Școala Gimnazială "Al. I. CUZA", Brăila

Persoanele care oferă astfel de servicii, ar putea ajuta la accesarea de informații utile, sprijin în cadrul unor întâlniri sau interviuri, redactarea unor documente sau scrisori, reprezentarea într-un proces, etc.

4.3.6. STRATEGII DE PREDARE ELEVILOR CARE AU DIFICULTĂȚI ÎN CITIRE

❖ Jocuri fonetice

- **Inversarea literelor** - spuneți un cuvânt, apoi inversați literele cuvântului dat, de exemplu: „cal” - „lac”; „car” - „rac”).
- **Eliminarea literelor** – spuneți un cuvânt, apoi roștiți-l fără sunetul de început, de exemplu, „carte” - „arte”; „nară” - „ară”).
- **Tapping technique / tehnica de atingere** - elevii identifică sunetele vorbirii atingând cu degetul mare degete succesive în timp ce silabisesc și pronunță sunetele vorbirii. O altă variantă este plasarea dosului palmei sub bărbie și atingerea cu barbia în timpul silabisirii cuvântului, pentru a identifica numărul de silabe al acestuia.

<https://www.youtube.com/watch?v=S1efrIBI9BY>
<https://www.youtube.com/watch?v=dPqQGsYFsX4>

4.3.7. STRATEGII PENTRU ÎNȚELEGEREA TEXTELOR

- ✓ Ajutați-i pe elevi să facă conexiuni în text și să înțeleagă modul în care diferitele părți ale poveștii se leagă una de alta.
- ✓ Învățați-i pe elevi să rezume.
- ✓ Arătați elevilor cum să observe când sunt pierduți, cum să recitească pentru clarificare, cum să citească mai lent sau mai rapid, după caz.
- ✓ Utilizați grafice pentru a ajuta la organizarea informațiilor, prin realizarea de conexiuni între concepte și prin utilizarea de moduri diferite de a privi informația.
- ✓ Furnizați informații vizual, oral și grafic, acolo unde este posibil.

Elevii care se confruntă cu dificultăți de învățare sunt sensibili și vulnerabili la emoțiile legate de învățare. Aceste emoții derivă din dificultățile lor, în comparație cu semenii lor, ei simt jena atunci când dau răspunsuri greșite sau obțin o notă mică.

MULTICULTURALISM ȘI DIVERSITATE ÎN CONTEXT EDUCAȚIONAL **Școala Gimnazială "Al. I. CUZA", Brăila**

Iată câteva sfaturi și recomandări pentru a crește motivația elevilor, speranțele lor cu privire la învățare și performanțele școlare:

- ✓ Explicați-le că greșelile sunt normale și fac parte din procesul de învățare.
- ✓ Traduce-ți afirmațiile negative, de exemplu „M-am plictisit!” ar putea însemna că sarcina este prea dificilă. Găsiți o altă modalitate de a explica sarcina.
- ✓ Oferiți elevilor oportunități de a-și arăta punctele forte și nevoile lor.
- ✓ Evitați orice comparație.
- ✓ Ajutați elevii să exerseze pentru a întări punctele slabe.

4.4 METODOLOGIA ÎNVĂȚĂRII ACTIVE

Universitatea din Minnesota definește învățarea activă ca:

„Învățarea activă se referă la o gamă largă de strategii de predare care implică elevii ca participanți activi la învățare în timpul orelor de curs cu profesorul lor. De obicei, aceste strategii implică un anumit număr de elevi care lucrează împreună în timpul orei, dar pot implica, de asemenea, muncă individuală și/sau reflecție. Aceste abordări de predare variază de la activități scurte și simple, cum ar fi scrierea unui jurnal, rezolvarea de probleme și discuții în pereche, până la activități de mai lungă durată și implicare mai multă, cum ar fi studii de caz, jocuri de rol și învățare structurată în echipă.”

Sursa: <https://cei.umn.edu/active-learning>

4.4.1. INSTRUMENT PENTRU ÎNVĂȚAREA ACTIVĂ - „JURNAL DE ÎNVĂȚARE”

Jurnalele de învățare/de reflecție: jurnalul de învățare este un proces de scriere prin care elevii reflectă asupra învățării lor prin observarea și notarea a ceea ce au învățat. Ei trebuie să reflecte și să analizeze critic și obiectiv cunoștințele achiziționate.

Beneficiile jurnalului de învățare:

- ✓ dezvoltă gândirea critică.
- ✓ încurajează metacogniția.
- ✓ crește implicarea activă.
- ✓ crește capacitatea de reflecție și gândire.
- ✓ îmbunătățește abilitățile de rezolvare a problemelor.
- ✓ crește creativitatea.
- ✓ crește abilitățile de comunicare.

MULTICULTURALISM ȘI DIVERSITATE ÎN CONTEXT EDUCAȚIONAL
Școala Gimnazială "Al. I. CUZA", Brăila

4.4.2. INSTRUMENT PENTRU ÎNVĂȚAREA ACTIVĂ - „PĂLĂRIILE GÂNDITOARE”

Cu ajutorul culorilor diferite a șase pălării, această metodă prezintă diverse criterii de gândire, astfel oferă șansa de a lua în considerare șase direcții și nu șase descrieri. Oferă posibilitatea de a analiza pe rând lucrurile. Se pune accent pe capacitatea de gândire paralelă și ajută la îmbunătățirea procesului de gândire. Această metodă are avantajul că îi ajută pe elevi să evite stilul obișnuit de gândire și stimulează la gândirea critică.

Ce reprezintă cele 6 pălării gânditoare

Pălăria neagră = critic. Răspunde la întrebări de genul: *Care sunt posibilele probleme? Ce probleme ar putea apărea? Ce puncte necesită o atenție specială? Care sunt riscurile?* Folosirea excesivă devine o problemă.

Pălăria albastră = control, organizare, scop. Răspunde la întrebări precum: *De unde ar trebui să încep și care este agenda? Care sunt obiectivele și cum putem rezuma? Care ar trebui să fie următorul pas?* Este utilă pentru a gestiona procesul de gândire.

Pălăria verde = idei noi și moduri alternative de creativitate. Ne ajută să găsim răspunsuri la întrebările: *Care sunt alternativele? Ce idei creative avem pentru a depăși dificultățile prevăzute de pălăria neagră?* Este un motor pentru concepte și percepții noi.

Pălăria roșie = sentimente și intuiție. Răspunde la întrebări de genul: *Care sunt sentimentele mele acum? Ce-mi spune intuiția? Care este reacția mea la situația dată?* Este modalitatea de a împărtăși frici, plăceri, antipatii, iubire și ură.

Pălăria albă = informații. *Ce informații sunt disponibile și de ce informații mai avem nevoie?* Este neutră și obiectivă, deoarece se concentrează doar pe fapte.

Pălăria galbenă = optimismul, gândirea pozitivă oferă răspunsuri la întrebări de genul: *Care sunt beneficiile, aspectele pozitive și valorile? Ar putea funcționa asta?* Este eficientă pentru a identifica beneficiile și valoarea.

4.4.3. INSTRUMENT PENTRU ÎNVĂȚAREA ACTIVĂ - „PUNCTUL CEL MAI NECLAR”
(“THE MUDDIEST POINT”)

Acest instrument îi ajută pe elevi să reflecte asupra lecției și să informeze profesorul dacă ceva este neclar sau confuz. Este o tehnică rapidă de monitorizare în care elevii sunt rugați să noteze partea cea mai dificilă sau confuză a unei lecții. Se aplică la sfârșitul lecției și necesită puțin timp. Răspunsurile și lămuririle pot fi date elevilor imediat sau în timpul orei următoare. Exemple de întrebări: Care a fost cel mai dificil punct? Ce vi se pare neclar? Ce a fost confuz?

4.4.4. INSTRUMENT PENTRU ÎNVĂȚAREA ACTIVĂ - STRATEGIA „ORA DE GENIU”

MULTICULTURALISM ȘI DIVERSITATE ÎN CONTEXT EDUCAȚIONAL **Școala Gimnazială "Al. I. CUZA", Brăila**

Această metodă a fost preluată de la Google, care le permite inginerilor săi să petreacă 20% din timp pentru a lucra la orice proiect pe care îl doresc. Ideea este foarte simplă. Dacă permiteți oamenilor să lucreze la ceva care îi interesează, productivitatea va crește. Politica Google a funcționat atât de bine încât 50% dintre proiectele Google au fost create în această perioadă de timp dedicată creativității. Astfel de exemple sunt *Gmail* sau *Google News*.

Prin urmare, este benefic să oferiți elevilor o anumită perioadă de timp pentru a lucra la proiectele lor de suflet. Astfel, lansăm elevilor provocarea de a explora pentru a face un proiect despre ceva ce doresc să învețe. Ei petrec câteva săptămâni să facă cercetări despre subiectul ales, înainte de a începe să creeze un produs care va fi prezentat colegilor din clasă/școală, etc. Pe tot parcursul procesului, profesorul monitorizează elevii pentru a se asigura că aceștia respectă sarcinile și termenele limită, încurajează creativitatea.

www.youtube.com/watch?v=JOzegckLE

4.4.5. INSTRUMENT PENTRU ÎNVĂȚAREA ACTIVĂ - FLIPPED CLASSROOM/CLASA INVERSATĂ

Această metodă urmărește ca elevii să preia controlul asupra procesului de învățare prin studierea materialelor de curs în afara orelor, folosind cărți, lecții video preînregistrate sau făcând investigații. În clasă, profesorul acționează ca un facilitator al procesului de învățare și îi ajută pe elevi să rezolve problemele cu care se confruntă ca indivizi sau ca grup.

Identificați la ce lecții se poate aplica modelul clasei inversate, apoi invitați elevii să se implice în activități care au aceste subiecte. La final obțineți feedback-ul lor prin diferite moduri:

- Învățarea în pereche: elevii se pregătesc împreună pentru curs, apoi oferă feedback profesorului despre ceea ce este neclar, confuz sau dificil.
- Învățarea în echipă: elevii se pregătesc în prealabil în echipă și apoi prezintă lecția în clasă.
- Învățarea prin studiu de caz: elevii lucrează împreună ca un grup, examinează problema și evaluează soluția. Ei primesc consiliere din partea profesorului.
- Profesorul oferă feedback imediat cu privire la performanță, subliniind și explicând eventualele neclarități.
- Învățarea prin investigare ghidată, orientată pe proces: această activitate îi ajută pe elevi să obțină informații prin formularea de întrebări, să genereze concluzii pe baza datelor și să aplice aceste concepte în situații noi. Astfel de activități contribuie la dezvoltarea gândirii critice, a abilităților de rezolvare de probleme și colaborare.

Modelul Flipped Learning are ca scop aplicarea „lucrului pentru acasă” în clasă, iar „lecția” în loc să fie predată în prealabil, este explicată după. Ce parte din sarcinile pentru acasă ar putea fi mutată în clasă pentru a ajuta elevii să exerseze aplicarea conținutului? Ce conținut trebuie să cunoască elevii înainte de curs pentru a se angaja cu succes în activitatea de învățare în timpul orelor?

MULTICULTURALISM ȘI DIVERSITATE ÎN CONTEXT EDUCAȚIONAL **Școala Gimnazială "Al. I. CUZA", Brăila**

Această abordare oferă o serie de avantaje: elevii își asumă responsabilitatea învățării, interacționează cu profesorul și colegii, primesc și oferă feedback frecvent și, în acest fel, înțeleg mai bine conținutul și cum să-l aplice. Elevii sunt participanți mai activi la învățare: în loc de destinatari pasivi aceștia devin membri activi ai propriului proces de învățare.

4.4.6. INSTRUMENT PENTRU ÎNVĂȚAREA ACTIVĂ - ÎNVĂȚARE DISTANȚATĂ/LA INTERVALE DE TIMP (SPACED LEARNING)

Învățarea distanțată oferă informații în rafale scurte, distanțate în timp. Acest lucru îi ajută pe cursanți să rețină informațiile, precum și să și le amintească în timp.

O sesiune de învățare distanțată constă în trei „inputuri” separate de pauze de 3-10 minute, timp în care elevii fac o activitate simplă.

În prima fază profesorul prezintă un volum mare de informații susținut de o prezentare PowerPoint.

A doua fază se axează pe reamintirea informațiilor, astfel încât elevilor li se poate arăta aceeași prezentare PowerPoint, dar de data asta lipsesc mai multe cuvinte cheie, sau ar putea efectua probleme simple de matematică folosind formulele prezentate în prima parte.

Fază finală se concentrează pe înțelegere, astfel încât elevii ar trebui să îndeplinească o sarcină care să aplice cunoștințele sau abilitățile pe care tocmai le-au dobândit.

În concluzie, în cele trei etape, prima vizează prezentarea informațiilor, a doua se concentrează pe reamintirea informațiilor, iar a treia se axează pe înțelegerea informațiilor.

4.4.7. INSTRUMENT PENTRU ÎNVĂȚAREA ACTIVĂ - CURBA UITĂRII

Herman Ebbinghaus a dezvoltat curba uitării în 1885 în timpul cercetărilor despre memorie. Curba demonstrează modul în care creierul reține sau respinge informațiile pe care le primește. Până la sfârșitul orei, avem 100% din informații. Dacă nu reușim să revizuiem informațiile până a doua zi, semnalul pe care creierul îl primește este că informația nu este importantă, iar rezultatul este că pierdem 50-80% din informații. În schimb, dacă petrecem doar 10 minute de revizuire pe zi, dobândim cunoștințele înapoi până la 100%.

4.4.8. INSTRUMENT PENTRU ÎNVĂȚAREA ACTIVĂ - ÎNVĂȚAREA BAZATĂ PE ANCHETĂ

„Investigarea” este definită ca „o căutare a adevărului, a informațiilor sau a cunoștințelor prin chestionare”.

Oamenii folosesc procesul de investigare din momentul în care se nasc până mor, chiar dacă nu sunt conștienți de acest lucru. Copiii învață despre lumii întrebând. De la naștere, bebelușii observă fețele care se apropie, apucă obiecte, pun lucruri în gură și se întorc către voci.

MULTICULTURALISM ȘI DIVERSITATE ÎN CONTEXT EDUCAȚIONAL **Școala Gimnazială "Al. I. CUZA", Brăila**

Procesul de investigare începe cu colectarea de informații și date folosind simțurile: văzul, auzul, atingerea, gustul și mirosul. Astfel, interogarea este o abordare centrată pe elev care le permite elevilor să-și exploreze instinctul natural de curiozitate și explorare, devenind membri activi ai propriului proces de învățare.

Învățarea bazată pe anchetă este un proces în care elevii sunt implicați în procesul de învățare, formulează întrebări, investighează și apoi formează noi înțelegeri, semnificații și cunoștințe. Cercetările sugerează că folosirea învățării bazate pe anchetă cu elevii îi poate ajuta să devină mai creativi, mai pozitivi și mai independenți (Kühne, 1995).

Învățarea bazată pe anchetă oferă elevilor oportunități precum:

- ✓ să dezvolte abilități de care vor avea nevoie toată viața.
- ✓ să învețe să facă față problemelor care nu au soluții clare.
- ✓ să facă față schimbărilor și provocărilor.
- ✓ să caute soluții pentru diverse probleme.

Cei 4 pași ai învățării bazate pe anchetă

- ✓ Elevii formulează întrebări despre ceea ce doresc cu adevărat să știe.
- ✓ Fac cercetări și investigații despre subiectul ales.
- ✓ Prezintă ceea ce au învățat.
- ✓ Pun întrebări despre ce a funcționat în acest proces și ce nu.

4.5. STRATEGII DE FEEDBACK

Termenul „feedback” se referă la informațiile oferite de o persoană altei persoane sau unui grup cu privire la o acțiune sau un comportament cu scopul de a ajusta și îmbunătăți acțiunile și comportamentele prezente și viitoare.

Oferirea feedback-ului elevilor îi poate ajuta să înțeleagă progresul lor, pentru a adapta strategiile de învățare dacă este necesar și să analizeze critic procesul de învățare și comportamentul lor.

Caracteristicile feedback-ului eficient

Pentru ca feedback-ul să fie eficient, trebuie să aibă anumite caracteristici specifice.

- Să fie personal, relevant și specific. Pentru a fi specific, nu folosiți generalizarea.
- Să fie obiectiv, fără prejudecăți și părtiniri
- Să fie constructiv, încurajator și motivant
- În mod clar legat de criteriile de evaluare
- Să invite la anumite acțiuni
- Să ofere justificare
- Să fie conform cu faptele

MULTICULTURALISM ȘI DIVERSITATE ÎN CONTEXT EDUCAȚIONAL

Școala Gimnazială "Al. I. CUZA", Brăila

- Să fie oferit cât mai curând posibil după executarea faptei sau a sarcinii
- Să aibă sens, strategii și să stabilească obiective de îmbunătățire.

Diferite tipuri de feedback = diferite scopuri

- **Feedback-ul eficient** are scopul de a-i face pe elevi să înțeleagă ce se întâmplă și de a le oferi strategii pentru viitor.
- **Feedback-ul descriptiv** are scopul de a îmbunătăți rezultatele elevilor, spunându-le cum pot face acest lucru.
- **Feedback-ului evaluativ** are scopul de a măsura realizările și notele elevilor, fără a le oferi îndrumări sau soluții pentru îmbunătățire.
- **Feedback-ul motivațional** are scopul de a încuraja elevii.

4.5.1. OFERIREA FEEDBACKULUI CU MODELUL G.R.O.W

Modelul GROW a fost dezvoltat de Sir John Whitmore (1937-2017) în colaborare cu colegii în anii 1980 și diseminat prin cartea sa „Coaching for Performance”.

G de la *Goal* (scopul/obiectivul)

R de la *Reality* (realitatea)

O de la *Option* (opțiunea)

W de la *Will* (voința)

GOAL / SCOPUL

- *Ce vrei?*
- *Unde ai vrea să fii pe o scară de la 1 la 10?*
Imaginează-ți că ai reușit:
- *Cum te simți?*
- *Ce îți spun oamenii?*
- *Care sunt beneficiile?*
- *Cum ai putea descrie obiectivul tău în câteva cuvinte?*

REALITY / REALITATEA

- *Ce se întâmplă acum?*
- *Cât de important este asta pentru tine?*
- *Ce ai facut până acum?*
- *Ce funcționează din ceea ce faci pentru a-ți atinge obiectivul?*
- *Ce nu funcționează din ceea ce faci și ce stă în calea atingerii obiectivului?*

MULTICULTURALISM ȘI DIVERSITATE ÎN CONTEXT EDUCAȚIONAL
Școala Gimnazială "Al. I. CUZA", Brăila

OPTION / OPTIUNEA

- *Care sunt opțiunile tale?*
- *Ce ai putea face?*
- *Ce a funcționat în trecut?*
- *Ce pași ai putea face?*
- *Cine te-ar putea ajuta cu asta?*

WILL/VOINȚA

- *Ce vei face în legătură cu asta?*
- *Cum vei face asta?*
- *Când?*
- *Ce va fi nevoie să faci pentru a te dedica acestor acțiuni?*
- *Ce ai putea face pentru a deveni mai implicat?*

4.5.2. OFERIREA FEEDBACKULUI CU MODELUL I.D.E.A

Înainte de a oferi feedback, trebuie să vă asigurați că aveți timp. Feedbackul are scopul de a-i ajuta pe elevi să-și îmbunătățească învățarea.

Modelul I.D.E.A înseamnă:

I = IDENTIFY. Identificați. Feedbackul trebuie să fie clar, concis și specific cu privire la ceea ce credeți că elevul trebuie să facă altfel.

D=DESCRIBE. Descrieți impactul. Explicați-i elevului despre impactul acțiunilor sale asupra viitorului său. Încercați să aflați motivul pentru care, de exemplu, notele lui/ei au scăzut la ultimul test.

E= ENCOURAGE. Încurajați elevul să-și exprime părerea și explicați-i că voi credeți că poate reuși să revină la o performanță mai bună.

A= AGREE on action plan. Stabiliți de comun acord planul de acțiune.

4.5.3. OFERIREA FEEDBACKULUI CU MODELUL S.B.I

Un alt model de feedback este S.B.I. Începeți prin a identifica situația pentru feedback, apoi definiți comportamentele specifice pe care doriți să le abordați; iar la sfârșit descrieți modul în care aceste comportamente pot avea impact asupra sa sau asupra altora.

S=SITUATION / Situația - descrieți în detaliu situația pe care doriți să o schimbați. ex. Elevul are deseori un comportament neadecvat. Trebuie să explicați o situație specifică în care elevul s-a comportat greșit.

B=BEHAVIOUR / Comportamentul elevului trebuie descris fără a critica sau judeca. Oferiți explicații care să-l facă să înțeleagă de ce acest comportament nu este potrivit. De exemplu: „Ți-ai întrerupt colegul de clasă când a încercat să citească ieri”.

I=IMPACT / Impactul. Cum te simți când se poartă așa? Un exemplu de răspuns „M-am simțit trist când ai făcut asta”.

MULTICULTURALISM ȘI DIVERSITATE ÎN CONTEXT EDUCAȚIONAL
Școala Gimnazială "Al. I. CUZA", Brăila

4.5.4. OFERIREA FEEDBACKULUI CU MODELUL H.E.A.R.

Modelul HEAR se focusează pe gestionarea reacțiilor emoționale.

H= HEAR. Ascultați și exprimați reacția fără a judeca. ex. „*Am observat că te-ai simțit surprins de rezultatele tale*”.

E= EXPLORE. Explorați ce cauzează această reacție ex. „*La ce te gândești acum?*”

A= ACKNOWLEDGE. Acceptați /Recunoașteți ceea ce a spus cealaltă persoană. ex. „*Pot să înțeleg că ai muncit din greu, iar rezultatele nu au fost exact ceea ce te aștepti*”.

R- REFOCUS. Reconcentrați-vă asupra reacțiilor emoționale și întrebați ce puteți face diferit data viitoare?

4.5.5. OFERIREA FEEDBACKULUI CU MODELUL SANDWICH

Acest instrument are trei etape.

- ✓ Primul pas comentarii pozitive
- ✓ Al doilea pas comentarii negative
- ✓ Al treilea pas, terminați cu câteva comentarii care vă pot ajuta elevul să simtă încredere și încurajare.

Scopul acestei metode este de a limita efectul dăunător al feedback-ului negativ și de a ajuta elevul să nu se descurajeze.

MULTICULTURALISM ȘI DIVERSITATE ÎN CONTEXT EDUCAȚIONAL
Școala Gimnazială "Al. I. CUZA", Brăila

Cap. 5 Crearea unei școli incluzive

5.1. EDUCAȚIA FORMALĂ ȘI NON-FORMALĂ PENTRU MIGRANȚI

Termenul de copii migranți include „toți cetățenii străini sub 18 ani care sunt forțați să se mute sau migrează în altă țară, fie cu familia, fie cu o persoană din afara familiei (copii separați) sau singuri (copii neînsoțiți), indiferent dacă solicită sau nu azil”.

Educație formală - educație care are loc într-un mediu organizat și structurat (cum ar fi într-o instituție de învățământ sau de formare sau la locul de muncă) și este desemnată în mod explicit ca învățare și presupune obiective, timp sau resurse. Învățarea formală este intenționată din punctul de vedere al cursantului. Aceasta se finalizează, de obicei, cu o certificare.

Educație non-formală - educație care este instituționalizată, intenționată și planificată de un furnizor de educație. Caracteristica definitorie a educației non-formale este aceea că este un plus, o alternativă și/sau o completare a educației formale în cadrul procesului de învățare pe tot parcursul vieții. Este adesea oferită pentru a garanta dreptul de acces la educație pentru toți. Se adresează persoanelor de toate vârstele, dar nu presupune neapărat o structură continuă. Educația non-formală duce în principal la calificări care nu sunt recunoscute drept calificări formale de către autoritățile educaționale naționale sau chiar la nicio calificare.

Din cauza barierelor lingvistice, precum și psihologice, mulți copii migranți nu se pot înscrie direct în învățământul de masă. ONG-urile și alte programe de educație non-formală pot fi folosite ca instrument de tranziție pentru reintegrarea copiilor în sistemul de educație formală. Astfel de oportunități sunt adesea oferite direct în taberele de refugiați, contribuind la asigurarea continuității învățării pentru copiii nou sosiți. Deoarece educatorii non-formali nu sunt obligați să respecte programele și orarele naționale, adesea ei se pot adapta mai ușor la nevoile individuale ale copiilor. Aceste activități se concentrează de obicei pe dezvoltarea competențelor academice de bază, precum și pe dezvoltarea socio-emoțională.

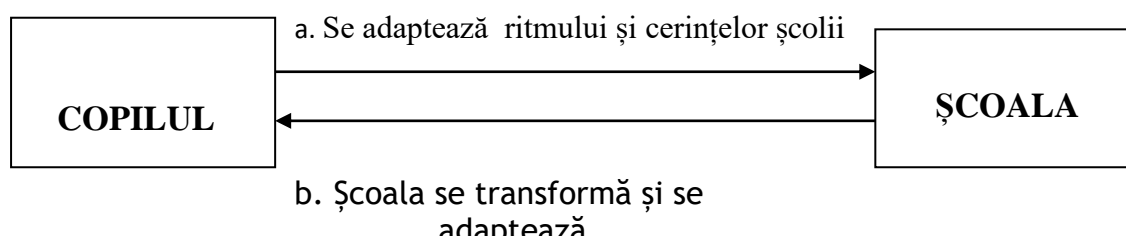
MULTICULTURALISM ȘI DIVERSITATE ÎN CONTEXT EDUCAȚIONAL
Școala Gimnazială "Al. I. CUZA", Brăila

5.2. ȘCOALA INCLUZIVĂ

O școală incluzivă înseamnă că toți elevii sunt bineveniți - indiferent de sex, etnie, mediul socio-economic sau nevoia educațională. Ei învață, contribuie și iau parte la toate aspectele vieții școlare.

În condițiile actuale, școala trebuie să-și extindă scopul și rolul pentru a putea răspunde unei mai mari diversități de copii. Învățămintul, în calitatea sa de prestator de servicii, trebuie să se adapteze cerințelor copiilor și nu invers. Altfel spus, este necesar să se facă trecerea de la *integrare la incluziune*.

Relatia copilului cu școala : integrare / incluziune

Integrarea este asimilarea unui elev în educația de masă, unde acesta se adaptează (sau nu) politicilor, practicilor și curriculum-urilor existente în școala respectivă, în timp ce școala în sine rămâne în mare parte neschimbată.

Spre deosebire de aceasta, **incluziunea** pune accentul pe necesitatea ca sistemul educațional și școlile să se schimbe și să se adapteze pentru a răspunde nevoilor elevilor.

Educația incluzivă:

- provocare spre schimbarea atitudinilor și mentalităților precum și a politicilor și practicilor de excludere și segregare.
- corespunde unei noi pedagogii care este **pedagogia diversității** (elimină discriminarea și segregarea; răspunde nevoilor individuale de valorizare și potențare dar și nevoilor sociale de participare și dezvoltare);
- se bazează pe conceptul de educație pentru toți care la nivelul practicii școlare înseamnă rezolvarea dificultăților de învățare pe care le întâmpină copiii;
- permite prezența, participarea și reușita tuturor elevilor școlii;
- implică o restructurare a culturii, politicilor și practicilor școlii pentru ca aceasta să poată răspunde diversității elevilor;
- recunoaște faptul că toți copiii pot să învețe;
- recunoaște și respectă diferențele dintre copii: vârsta, gen, etnie, limbă, handicap, stare de sănătate etc.;
- răspunde nevoilor tuturor copiilor;
- face parte dintr-o strategie mai largă pentru promovarea unei societăți incluzive;
- este un proces dinamic care evoluează permanent;
- este esențială în demersul către o educație de calitate pentru toți.

MULTICULTURALISM ȘI DIVERSITATE ÎN CONTEXT EDUCAȚIONAL **Școala Gimnazială "Al. I. CUZA", Brăila**

Educația incluzivă înseamnă că toți copiii și tinerii învață împreună în stucturi obișnuite ale învățământului preșcolar, școlar și superior. Incluziunea înseamnă ca toți copiii să participe la viața și activitățile școlii indiferent de nevoile pe care le au. Incluziunea este văzută ca un **proces continuu de depășire a barierelor de învățare și participare** pentru toți copiii și tinerii.

❖ **Principiile incluziunii**

1. Principiul drepturilor egale. Fiecare ființă umană are dreptul la o dezvoltare personală, socială și intelectuală și trebuie să aibă asigurate ocaziile de a-și desăvârși potențialul propriu de dezvoltare.

2. Principiul unicității. Fiecare ființă umană este unică în termeni de caracteristici, interese, abilități, motivații și nevoi de învățare.

3. Principiul diversității. Sistemul educațional trebuie astfel proiectat încât să ia în calcul și să-și asume întreaga diversitate a persoanelor pe care le antrenează.

4. Principiul accesului și participării. Toți cei care au nevoi/cerinte speciale și/sau dizabilități ar trebui să aibă acces la o educație adecvată și de calitate.

Principiile incluziunii se subsumează ideii de **educație pentru toți** care presupune o nouă orientare sau schimbare de optică ce pune accentul pe: **cooperare, parteneriat, învățare socială și valorizare a relațiilor pozitive, umaniste în educație.**

❖ **Incluziunea în educație implică:**

- Aprecierea tuturor elevilor și a personalului în mod egal
- Creșterea gradului de participare a elevilor și reducerea excluderii lor din culturile, curriculumul și comunitățile școlilor
- Restructurarea culturilor, politicilor și practicilor în școli încât acestea să răspundă diversității vârstelor populației școlare
- Reducerea barierelor de învățare și participarea tuturor elevilor
- Învățarea din încercările de a depăși barierele care împiedică anumiți elevi să aibă acces și să participe la procesul de luare a deciziilor
- Utilizarea diferențelor dintre elevi drept resurse de sprijinirea a procesului de învățare și nu transformarea acestor diferențe în probleme ce trebuie depășite
- Recunoașterea dreptului elevilor la o educație de bună calitate în localitatea lor
- Îmbunătățirea școlilor atât pentru personal cât și pentru elevi
- Sublinierea rolului școlilor atât în cadrul procesului de construirea a comunității și de dezvoltare cât și în procesul de îmbunătățire a rezultatelor
- Încurajarea relațiilor de ajutorare reciprocă dintre școli și comunități
- Renoașterea faptului că incluziunea în educație reprezintă un aspect al incluziunii în societate

MULTICULTURALISM ȘI DIVERSITATE ÎN CONTEXT EDUCAȚIONAL **Școala Gimnazială "Al. I. CUZA", Brăila**

Cum să crești empatia în clasă?

Empatia este o super-putere umană care ne ajută pe toți să ne înțelegem mai bine. Este, de asemenea, o abilitate socială și emoțională esențială, care ajută copiii să prospere. Este o abilitate pe care o putem învăța. Cercetările arată că cărțile sunt un instrument puternic de dezvoltare a empatiei, deoarece atunci când se identifică cu personajele din carte, copiii învață să vadă lucrurile din alte puncte de vedere. Povestile pot fi un pretext pentru a începe o discuție în clasă. De asemenea, putem crea roluri și le putem permite elevilor să aleagă un rol și să înțeleagă mai bine ce înseamnă empatia.

Refugiat nu este numele meu: <https://www.youtube.com/watch?v=q9n1plse2K4>

Fii amabil <https://www.youtube.com/watch?v=kAo4-2UzgPo>

Contractul clasei incluzive

În sala de clasă folosiți activități care dezvoltă empatia și înțelegerea. De exemplu, creați un contract de învățare în care etosul incluziv este clar. Stabiliți reguli care pun accent pe valorile de bază ale clasei. Oferiți-le elevilor oportunități de a prezenta și practica limba în diferite moduri.

*Ne ajutam reciproc.
Ne ascultăm unul pe altul.
Înțelegem că fiecare este unic.*

5.3. INTEGRAREA MIGRANȚILOR NOU SOSIȚI ÎN ȘCOALĂ

Dacă profesorii cunosc naționalitatea noilor elevi ar putea fi o idee bună să învețe câteva lucruri despre cultura și obiceiurile lor, formule de salut pentru a-i întâmpina pe cei noi cu câteva cuvinte în limba lor. În plus, trebuie pregătiți elevii localnici să accepte migrații/refugiații nou veniți în școala/clasa lor prin discuții despre xenofobie, rasism și cultură. De asemenea, este necesar să fie consiliate și familiile acestora. De multe ori, elevii îi acceptă și îi primesc pe cei noi, dar familiile au obiecții deoarece consideră că elevii străini au o influență negativă asupra educației copiilor lor.

Nu trebuie să uităm că toți suntem oameni și trebuie să ne susținem unii pe alții, să-i ajutăm pe cei care au nevoie de ajutor. Deoarece mulți dintre migrații nou sosiți trec prin multe dificultăți până să vină în țara gazdă, unii dintre ei și-au pierdut familiile sau prietenii, este logic să se simtă triști sau deprimați. De asemenea, unii continuă să simtă frică, anxietate, să aibă insomnii.

În calitate de profesori, poate că nu știm modalitatea corectă de a-i ajuta, dar putem să-i îndrumăm către organizația potrivită care oferă astfel de servicii sau îi putem contacta noi înșine pentru a sprijini acești elevi.

MULTICULTURALISM ȘI DIVERSITATE ÎN CONTEXT EDUCAȚIONAL **Școala Gimnazială "Al. I. CUZA", Brăila**

ACTIVITĂȚI ÎN CLASĂ PENTRU SPRIJINEREA ELEVILOR MIGRANȚI

- ✓ **Activități și competiții sportive** - toți elevii pot lucra împreună fără a fi nevoie să folosească limba.
- ✓ **Pantomima** - cartonașele care prezintă diferite emoții pot fi, de asemenea, folosite pentru a ajuta elevii să-și exprime sentimentele.
- ✓ **Creațiile și arta** (pictura, sculptura, artizanatul, dansul, teatrul, etc) ar trebui să fie o idee bună pentru a-i ajuta să se exprime și să-și vindece traumele.
- ✓ **Gadgeturile și nouă tehnologie** (iPad, telefoane mobile, tablete, laptop cu conexiune la internet) pot fi folosite ca translator și le oferă posibilitatea de a comunica. De asemenea, joaca și jocurile pot crea prietenii și pot uni elevii.

5.4. PLAN DE DEZVOLTARE PENTRU SPRIJINUL FAMILIILOR

Famiile elevilor nativi nu sunt bine pregătite pentru a accepta migranți/refugiați. Acest lucru are ca rezultat sentimentul de nesiguranță și teamă față de noii veniți. Pentru a-i educa să accepte diversitatea și pentru a determina familiile să susțină rolul școlii, profesorii trebuie să-i informeze, să-i consilieze și să-i convingă să le permită propriilor copii să fie prieteni cu semenii migranților, să-i invite în casa lor și să se comporte ca și cu ceilalți copii.

În acest sens, părinții sunt invitați să participe la programe de educație parentală sau la ședințe de consiliere în cadrul cărora primesc explicații despre diferiți termeni, despre diferențele culturale, despre beneficiile diversității culturale, despre globalizare. Astfel, putem colecta și oferi informații despre naționalitățile lor, despre cultura lor, despre sistemul lor de învățământ și stilul de educație diferit. Au loc discuții și activități care pun accent pe respect, comunicare, empatie.

Pe de altă parte, pentru a sprijini și facilita adaptarea și integrarea migranților/refugiaților aceștia sunt informați și instruiți cu privire la regulamentul școlii, sistemul de educație al țării gazdă, codul vestimentar al școlii, comportamentul adecvat în școală și în societate, obiceiuri sănătoase, etc. Școala/comunitatea îi poate sprijini (dacă au nevoie) cu rechizite școlare, burse sociale, servicii de asistență, etc.

5.5. PLAN DE INTERVENȚIE PERSONALIZATĂ ȘI INDIVIDUALIZATĂ (PIP)

Diversitatea din rândul elevilor reprezintă o mare provocare pentru școală. Dacă această problemă nu este abordată adecvat, poate afecta realizările elevilor și statutul lor social în viața de adult. Să-i oferi fiecărui elev o șansă egală de succes în școală înseamnă să înțelegi nevoile de învățare ale fiecăruia și să răspunzi acestor nevoi individual. Echitatea în educație nu înseamnă să le dai tuturor la fel, ci să-i oferi fiecăruia ceea ce are nevoie

MULTICULTURALISM ȘI DIVERSITATE ÎN CONTEXT EDUCAȚIONAL **Școala Gimnazială "Al. I. CUZA", Brăila**

Când vorbim despre diversitate în școală, ne referim de obicei la diferențele culturale dintre elevi. Se presupune în general că diversitatea caracterizează mai ales școlile cu elevi proveniți din medii multiculturale. Cercetările au arătat că, de obicei, există mai multe diferențe între elevii etichetați cu „aceeași” identitate culturală decât între cei cu identități „diferite”. Diversitatea școlară nu ține în principal de cultură sau etnie. În cadrul fiecărui grup etnic sau cultural de elevi, vom găsi elevi care se descurcă bine și elevi mai slabi, precum și elevi cu diferite nevoi de învățare.

Pentru a gestiona o astfel de diversitate în școală, trebuie să fiți conștienți și deschiși față de diversitatea elevilor din punct de vedere al caracterelor, stilurilor de învățare, sexelor, grupelor de vârstă, nevoilor de dezvoltare etc.

Planul de intervenție personalizat este un document care subliniază nevoile specifice ale elevilor și planifică metodele care trebuie utilizate în predare. Include strategii de predare bine stabilite și urmărește progresul elevilor ținând cont de nivelul competențelor și abilităților lor. Toți partenerii trebuie să fie implicați.

Pentru reușita adaptării curriculare: trebuie să avem în vedere următoarele aspecte:

- ❖ conținuturile și metodele să fie potrivite pentru nevoile elevilor;
- ❖ activitățile să fie flexibile;
- ❖ contextul relevant pentru nevoile elevilor;
- ❖ timp mai lung pentru realizarea sarcinilor și evaluare;
- ❖ așteptări adaptate la abilitățile elevului în cadrul prescris de competențe;
- ❖ standardele de performanță pot fi împărțite în componente mai mici.

Întocmirea unui astfel de plan individualizat implică o echipă de oameni care include profesorul, părinții, un terapeut, un psiholog educațional, elevii, un reprezentant al școlii care cunoaște curriculum și resursele sale și modul de adaptare a acestora.

Planul de intervenție personalizat nu este același pentru toți elevii cu dificultăți de învățare, ci este specific fiecărui elev în funcție de deficiențele de învățare. Pentru a crea un plan eficient, aveți nevoie de informații despre: abilitățile personale și sociale, capacitatea cognitivă, abilitățile motorii, nivelul competențelor de limbă și comunicare, alfabetizare și calcule matematice, atitudinea și motivația, accesul la curriculum.

În P.I.P. obiectivele SMART trebuie descrise într-o manieră care să includă acțiuni observabile, un interval de timp rezonabil pentru realizarea lor și criterii care să permită măsurarea gradului de progres al elevului.

S = Specific - Ce anume vrei să obții? (Obiectivul trebuie să fie clar și concis)

M = Măsurabil - Cum vei ști când ai atins obiectivul? (Scopul trebuie scris într-un mod care poate fi măsurat - concret și observabil.)

A = Agreat - Echipa, inclusiv elevul și familia sa, sunt de acord cu scopul

R = Relevant - Este acest obiectiv relevant pentru nevoile elevului?

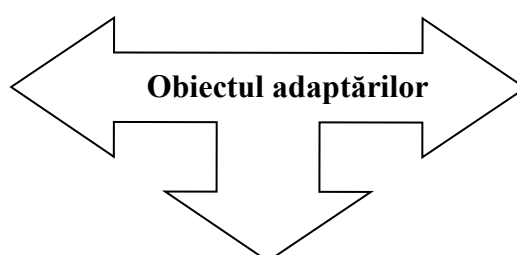
T = Timp estimat - Când va fi atins acest obiectiv?

MULTICULTURALISM ȘI DIVERSITATE ÎN CONTEXT EDUCAȚIONAL Școala Gimnazială "Al. I. CUZA", Brăila

Planul educațional individualizat este important pentru că sprijină școala și profesorul de la clasă să dezvolte un program de învățare adaptat la nevoile fiecărui elev și urmărește progresul acestuia atingerea obiectivelor. De asemenea, ajută școlile să stabilească resursele necesare pentru atingerea obiectivelor de învățare ale elevului, promovează încrederea și implicarea elevilor prin implicarea în procesul de învățare.

În contextul asigurării calității și egalizării șanselor de reușită, în procesul de educație sunt scoase la lumină și valorificate cele mai bune resurse ale fiecărui elev astfel încât acesta să poată arăta ceea ce știe, să poată înțelege nivelul la care a ajuns și ce este necesar să facă în continuare. Acest lucru este posibil și datorită folosirii strategiilor diferențiate și individualizate.

a. Programa
(conținuturile)

b. Procesului instructiv – educativ (metode de predare - învățare, metode de evaluare, organizarea colectivului de elevi).

c. Mediul pedagogic.

Atunci când vorbim de diferențiere/adaptare în pedagogie, punctul de referință îl reprezintă *programa școlară*. În contextul diferențierii/adaptării, competențele prevăzute în programă nu se modifică, în schimb conținutul poate fi ajustat pentru a ajuta elevul să le atingă.

O evaluare a programei este necesară pentru a analiza conceptele și a stabili cunoștințele, abilitățile și atitudinile indispensabile pentru toți elevii. În funcție de caracteristicile elevilor, cadrul didactic poate omite, înlocui sau adăuga (îmbogăți) un concept dat, fără a afecta atingerea competențelor cheie.

Diferențierea / adaptarea conținuturilor în 3 pași:

1. stabilirea elementelor esențiale de conținut; înlocuirea unor elemente de conținut sau adăugarea unor suplimentare;
2. analiza conceptelor: concepte ce pot fi asimilate prin sarcini care solicită gândirea abstractă (operații de sinteză, evaluare), concepte ce pot fi asimilate prin sarcini care solicită gândirea concretă;
3. identificarea unor modalități diferite de prezentare a conținutului.

În procesul de predare – învățare a conținuturilor există o serie de aspecte care facilitează asimilarea unor cunoștințe și deprinderi din partea elevului cu dificultăți în învățare:

- evidențierea concretului și a semnificației conținutului din ceea ce se învață;
- asigurarea achiziționării materialului nou, prin repetare cât mai variată;

MULTICULTURALISM ȘI DIVERSITATE ÎN CONTEXT EDUCAȚIONAL **Școala Gimnazială "Al. I. CUZA", Brăila**

- utilizarea unor metode de mediere verbală (folosirea în același timp a cuvintelor noi și a celor familiare într-un context adaptat);
- organizarea, dozarea și accesibilizarea cât mai riguroasă a instruirii: de la simplu la complex, de la ușor la greu, de la cunoscut la necunoscut, de la concret la abstract, în conformitate cu principiul modelării și înlănțuirii secvențelor de învățare;
- încorporarea în secvențele de instruire a unor stimuli atractivi și a unor întăriri pozitive.

Cât *privește procesul instructiv – educativ*, acesta trebuie să se desfășoare într-o manieră care să dea posibilitatea fiecărui elev să învețe. În școala incluzivă, învățarea este văzută ca un proces la care elevii participă în mod activ și își asumă roluri și responsabilități clare. Cadrul didactic este considerat mai curând un mediator decât un formator.

Eficientizarea învățării în școala incluzivă presupune utilizarea unor strategii de sprijinire a tuturor copiilor:

- *învățarea interactivă* (strategii de învățare focalizate pe cooperare, colaborare și comunicare între elevi, între profesori și elevi, între profesori);
- *demonstrația, aplicația, feedbackul*
- *modalitățile de sprijin în actul învățării* pentru elevii care necesită sprijin (confort socio-afectiv, învățarea în perechi, predarea în echipă sau cuplu, învățarea de la copil la copil, colaborarea între elevi, părinți ca parteneri în învățare, comunicarea cu alți specialiști din afara școlii etc);
- *evaluarea continuă a învățării* (prezența unui răspuns permanent la conținuturile și mesajele primite de la cel care învață).

Mediul de învățare reprezintă cadrul în care se realizează învățarea. Elevii, ca și adulții, au reacții pozitive față de un mediu de lucru plăcut, în măsura în care simt că le aparține. În școala incluzivă crearea unui mediu de învățare interesant, stimulat, prietenos față de elevi, în care toți copiii să se simtă confortabil, în siguranță și valorizați constituie o preocupare importantă a cadrului didactic.

Trăind și învățând împreună într-o școală incluzivă, opiniile și perspectivele se schimbă. Accentul se pune pe dezvoltarea competențelor de comunicare interculturală, acceptarea și respectarea diversității. În final, întreaga comunitate va înțelege că această experiență de conviețuire cu oameni de alte culturi este benefică și poate promova progresul și evoluția.

MULTICULTURALISM ȘI DIVERSITATE ÎN CONTEXT EDUCAȚIONAL
Școala Gimnazială "Al. I. CUZA", Brăila

Anexa 1 GLOSAR DE TERMENI SI CONCEPTE

BULLYING	Conform Directivelor 43/2000 CE și 78/2000/ CE, intimidarea oricărui comportament ostil pe motive de discriminare, având ca scop încălcarea demnității unei persoane sau a grupului din care face parte și pentru a crea un comportament intimidant, ostil, degradant. , mediu umilitor sau ofensator în școli
BILINGVISM	Într- un proces de migrare, concurența limbii materne (1) și a unei a doua limbi (2) care este limba oficială în țara sau instituția care primește persoana respectivă
BILINGVISM ADICTIV	Apare atunci când studenții adaugă un L2, continuând să se dezvolte conceptual și academic în L1 L2 este dezvoltat în detrimentul L1, ignorând bogăția și transferul lingvistic al structurii psiholingvistice de la L1 la învățarea L2
crima motivata de urA	Potrivit Consiliului Ministerial al OSCE (decembrie 2003) constituie infracțiune penală, inclusiv infracțiunile împotriva persoanelor și bunurilor, atunci când victima, locul sau obiectul infracțiunii sunt selectate din cauza legăturii, relației, afilierii, sprijinului pentru sau apartenența reală sau alesă la un grup care s- ar putea baza pe „rasă”, limba de origine națională sau etnică, religie de culoare, vârstă, dizabilitate fizică sau psihică, orientare sexuală sau alți factori similari, fie că sunt reali sau presupusi

MULTICULTURALISM ȘI DIVERSITATE ÎN CONTEXT EDUCAȚIONAL
Școala Gimnazială "Al. I. CUZA", Brăila

DISCRIMINARE	definiții actualizate conform Directivelor 43/2000/ CE și 78/2000/ CE)
DISCRIMINARE DIRECTA	Dacă o persoană este, a fost sau ar putea fi tratată mai puțin favorabil decât o altă persoană într- o situație similară
DISCRIMINARE MULTIPLA	Situație, care implică simultan doi sau mai mulți factori de discriminare
INCIDENT DISCRIMINATORIU	Potrivit Comisiei Europene împotriva rasismului și intoleranței (ECRO a Consiliului Europei în Recomandarea sa de politică generală nr. 11, „Cu privire la combaterea rasismului și a dominației rasiale în cadrul poliției”, este „orice incident care este perceput ca fiind rasist de către victimă”. sau orice altă persoană
DISCRIMINARE INDIRECTA	Dezavantajul pe care o acțiune, o poziție sau o viziune aparent neutră îl poate avea asupra unei persoane,acele cazuri în care acest lucru poate fi justificat printr- un scop legitim
DISCURS MOTIVAT DE URA	Potrivit Comitetului de Miniștri al Consiliului Europei (R (97)20, din 30 octombrie 1997), aceasta va fi înțeleasă ca „care acoperă toate formele de exprimare care răspândesc, incită, promovează sau justifică ura rasială, xenofobia, antisemitismul. sau alte forme de ură bazate pe intoleranță, inclusiv intoleranța exprimată prin naționalism și etnocentrism agresiv, discriminare și ostilitate împotriva minorităților, imigranților și persoanelor de origine imigrantă”.

MULTICULTURALISM ȘI DIVERSITATE ÎN CONTEXT EDUCAȚIONAL
Școala Gimnazială "Al. I. CUZA", Brăila

STEREOTIP	Imagine socială prestabilită a cuiva sau a ceva care, devenind o prejudecată, rezistă oricărei schimbări. Este folosit în psihologia socială. Utilizarea sa este adesea peiorativă și uneori este sinonimă cu un stigmat.
ETNICITATE	Etnie sau grup etnic: grup de populație umană care împărtășește trăsături fenotipice, limbă, obiceiuri și alte utilizări culturale și conștientizarea identității comune. În limbajul socio- politic, a înlocuit vechiul termen „rasă” (de exemplu, etnia romă).
GHETOIZARE	Proces de izolare teritorială, socială și culturală a anumitor grupuri umane, etnice sau nu, și care duce adesea la degradarea continuă a structurii sociale, culturale și economice a grupului și, ocazional, la cea mai extremă marginalizare. Prin extensie, García Castaño et al. se referă la „ghetoizarea simbolică” ca o formă de discriminare a unui grup social, pe baza limbii acestuia -prestigiu scăzut și importanță internațională-, probabil datorită asocierii cu originea lor etnică, culturală etc.
IDENTITATE PERSONALA	Caracteristici care exprimă atributele de bază ale unei persoane (exemplu origine națională, limba maternă etc.). Implică legături emoționale și sociale importante
INCIDENT MOTIVAT DE URĂ	Situație care încalcă demnitatea oamenilor, cauzată de un comportament ostil față de o persoană sau un grup ales după caracteristicile sau atributele lor ca grup. Diferența dintre un incident motivat de ură și infracțiune este că prima nu poate fi o infracțiune, deoarece nu este inclusă în Codul penal.

MULTICULTURALISM ȘI DIVERSITATE ÎN CONTEXT EDUCAȚIONAL
Școala Gimnazială "Al. I. CUZA", Brăila

MULTIALFABETISM	Pedagogie care își propune să se adapteze la realitățile de creștere a diversității locale și a conectivității globale, în care limbajul și alte forme de semnificație sunt resurse dinamice de reprezentare care sunt recompuse constant de utilizatorii lor în timp ce aceștia lucrează pentru a- și atinge diferitele scopuri culturale.
ASIMILARE	Abordare educațională a răspunsului la diversitatea culturală în care imigrantul trebuie să adopte normele și obiceiurile societății gazdă pentru a fi considerat cetățean deplin (unificare culturală).
MULTICULTURALISM	Abordare educațională a răspunsului la diversitatea culturală, care acceptă existența unor culturi diferite și posibilitatea ca acestea să coexiste pe același teritoriu fără a renunța la identitatea lor. Implementarea acestei abordări poate implica ca fiecare școală să predea limbile și culturile de origine ale elevilor săi sau să permită crearea de școli exclusive pentru fiecare comunitate sau grup etnic.
INTERCULTURALISM	Abordare educațională a răspunsului la diversitatea culturală care recunoaște pluralismul cultural, dincolo de confirmarea existenței diferitelor culturi și respectarea identității fiecărei culturi. Scopul acestei abordări este construirea unei societăți plurale, coezive și democratice bazate pe coexistența interculturală și pe contribuțiile tuturor culturilor pe picior de egalitate.
PREJUDICIU	Judecarea lucrurilor premature sau fără o cunoaștere de ansamblu. Reprezintă o atitudine, de obicei negativă, îndreptată către anumite lucruri sau persoane.

MULTICULTURALISM ȘI DIVERSITATE ÎN CONTEXT EDUCAȚIONAL
Școala Gimnazială "Al. I. CUZA", Brăila

RASISM	Comportament care, acceptând existența diferitelor rase umane, îi consideră pe ceilalți inferiori propriilor sale și tinde să confunde grupurile etnice cu rasele. Prin urmare, îi denigrează pe cei considerați inferiori prin acțiuni discriminatorii împotriva membrilor săi. Psihologia socială îl interpretează ca un cadru stabil de spirit pentru a desfășura acțiuni rasiste.
RASISM NOU	După ce a dezvăluit descoperirea biologică că nu există rase diferite în umanitate, rasismul vizează alte „grupuri etnice” diferite de cel pe care rasiștii îl consideră a lor.
DISCRIMINARE RASIALA	Orice distincție, excludere, restricție sau preferință bazată pe rasă, culoare, descendență sau origine națională sau etnică care are scopul sau efectul de a anula sau de a afecta recunoașterea, bucurarea sau exercitarea pe picior de egalitate a drepturilor și libertăților fundamentale ale omului în plan politic, economic , sferele sociale sau culturale sau orice alt domeniu al vieții publice.
XENOFOBIE	Respingerea activă a unui străin sau a unui membru de altă naționalitate.

MULTICULTURALISM ȘI DIVERSITATE ÎN CONTEXT EDUCAȚIONAL
Școala Gimnazială "Al. I. CUZA", Brăila

ANEXA 2. REGULI SI REGULAMENTE

Această Anexă cuprinde principalele reguli și reglementări elaborate de Uniunea Europeană, cu accent deosebit pe directivele și deciziile ca principalele acte care conferă drepturi în combaterea rasismului și a discriminării rasiale:

A) NATIUNILE UNITE

- Declarația Națiunilor Unite privind eliminarea tuturor formelor de discriminare rasială din 20 noiembrie 1963
- Convenția internațională privind eliminarea tuturor formelor de discriminare rasială din 21 decembrie 1965, ratificată de Spania la 23 aprilie 1969 (BOE nr. 118, din 17 mai 1969).
- Pactul internațional cu privire la drepturile civile și politice, din 19 decembrie 1966, ratificat de Spania (BOE nr. 103, din 30 aprilie 1977). 9 Pactul internațional cu privire la drepturile economice, sociale și culturale, din 16 decembrie 1966, ratificat de Spania la 30 aprilie 1977(BOE nr. 103 din 30 aprilie 1977).
- Declarația de principii privind toleranța, din 16 noiembrie 1995.
- Declarația și Programul de Acțiune de la Durban, septembrie 2001 1971 Anul Internațional al Combaterii Rasismului și Discriminării Rasale.
- Deceniu pentru combaterea rasismului și a discriminării rasiale (1973-1982)
- Prima Conferință mondială pentru combaterea rasismului și a discriminării rasiale, desfășurată la Geneva în 1978.
- A doua Conferință mondială pentru combaterea rasismului și a discriminării rasiale, desfășurată la Geneva în 1983. D Al doilea deceniu pentru combaterea rasismului și a discriminării rasiale (1983-1992).
- Al treilea deceniu pentru combaterea rasismului și a discriminării rasiale (1993-2002).
- Raportor special pentru formele contemporane de rasism, discriminare rasială, xenofobie și intoleranță asociată (1993).

B) UNIUNEA EUROPEANA

- Tratatul asupra Uniunii Europene, art 2 și art3
- Carta drepturilor fundamentale, art.21
- Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene
- Directiva 2000/43/CE a Consiliului , 29 iunie 2000
- Directiva 2000/78/CE a Consiliului , 27 noiembrie 2000
- Cadrul decisonal Marco 2008/913/JAI al Consiliului,28 noiembrie 2013

MULTICULTURALISM ȘI DIVERSITATE ÎN CONTEXT EDUCAȚIONAL **Școala Gimnazială "Al. I. CUZA", Brăila**

C) CONSILIUL EUROPEI

- Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, noiembrie 1950 (CEDO) ratificată de Spania (BOE nr. 243, din 10 octombrie 1979) și Protocolul 12, din 4 noiembrie 2000, ratificat de Spania (BOE nr. 64 din 14 martie). 2008)
- Carta Socială Europeană din 18 octombrie 1961, ratificată de Spania (BOE nr. 153 din 21 iunie 1980).
- Convenția- cadru pentru protecția minorităților naționale nr. 157 a Consiliului Europei, Strasbourg 1 februarie, ratificată de Spania (BOE nr. 20, din 23 ianuarie 1998).
- Protocol adițional la Convenția privind criminalitatea cibernetică privind incriminarea actelor cu caracter rasist și xenofob săvârșite prin sisteme informatice ratificate de Spania (BOE nr. 26, din 30 ianuarie 2015)
- Convenția privind criminalitatea cibernetică, încheiată la Budapesta la data de 23 Noiembrie 2001, ratificata de Spania (BOE nr. 226, din 17 septembrie 2010)

D) REGLEMENTARILE SPANIEI

d1) Reglementări specifice privind nediscriminarea

Legea 62/2003 din 30 decembrie privind măsurile fiscale, administrative și de ordine socială transpune în cadrul juridic spaniol Directiva 43/2000 privind discriminarea rasială sau de origine etnică în multe domenii” și 78/2000, privind toate motivele de discriminare în temeiul TFUE dar limitat la locul de muncă.2

Legea organică 4/2000 din 11 ianuarie, privind drepturile și libertățile străinilor în Spania și integrarea lor socială. Decretul Regal 557/2011, din 20 aprilie, pentru aprobarea Regulilor Legii Organice 4/2000 privind drepturile și libertățile străinilor în

Spania și integrarea lor socială, după reforma sa prin Legea organică 2/2009. Legea 19/2007, din 11 iulie, împotriva violenței, rasismului, xenofobiei și intoleranței în sport.

E) REGLEMENTARILE ROMANIEI

- Decizia prim-ministrului nr. 138/2019 privind înființarea Comitetului interministerial pentru combaterea antisemitismului, xenofobiei, radicalizării și discursului de ură
- Legea nr. 157/2018 privind unele măsuri pentru prevenirea și combaterea antisemitismului. • Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 31/2002 privind interzicerea organizațiilor, simbolurilor și faptelor cu caracter fascist, legionar, rasist

MULTICULTURALISM ȘI DIVERSITATE ÎN CONTEXT EDUCAȚIONAL **Școala Gimnazială "Al. I. CUZA", Brăila**

sau xenofob și a promovării cultului persoanelor vinovate de săvârșirea unor infracțiuni de genocid contra umanității și de crime de război, aprobată cu modificări și completări prin Legea nr. 107/2006, ca modificările și completările ulterioare.

- Ordonanța Guvernului nr. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare, republicată, cu modificările și completările ulterioare.
- Legea nr. 535/2004 privind prevenirea și combaterea terorismului, cu modificările și completările ulterioare.
- Hotărârea de Guvern nr. 870/2006 cu privire la aprobarea Strategiei pentru îmbunătățirea sistemului de elaborare, coordonare și planificare a politicilor publice la nivelul administrației publice centrale, cu modificările și completările ulterioare.
- Hotărârea de Guvern nr. 561/2009 pentru aprobarea Regulamentului privind procedurile la nivelul Guvernului, pentru elaborarea, avizarea și prezentarea proiectelor de documente de politici publice, a proiectelor de acte normative, precum și a altor documente în vederea adoptării aprobării, cu modificările și completările ulterioare.
- Hotărârea Guvernului nr. 18/2015
- Decizia-cadru 2008/913/JAI a Consiliului din 28 noiembrie 2008 privind combaterea anumitor forme și expresii ale rasismului și xenofobiei prin intermediul dreptului penal

F) REGLEMENTARI EDUCATIONALE

Legea organică 2/2006 privind educația, publicată în B.O.E.nr. 106. din 4 mai 2005. În capitolul 1, privind principiile și principiile de funcționare, Legea prevede în mod explicit în articolul său 1.c), „Transmiterea și implementarea care favorizează edom personal, y cetățenie democratică, solidaritate, toleranță, egalitate, respect și dreptate, și care ajută, de asemenea, la depășirea oricărui tip de decrete inare” ca unul dintre principiile călăuzitoare ale educației. Aceste principii directe se aplică tuturor articolelor citite la diferite v ale educației și autonomiei școlilor. Această secțiune este deosebit de importantă deoarece afectează proiectul educațional al școlii și regulile de organizare, funcționare și conviețuire. De asemenea, oferă școlilor o capacitate semnificativă de a adopta măsuri împotriva rasismului, xenofobiei și discriminării rasiale.

Legea Organică 8/2013, din 9 decembrie, pentru Îmbunătățirea Calității Educației (LOMCE), publicată în B.O.E. din 10 decembrie 2013. Noua lege modifică, dar nu înlocuiește textul Legii organice 02/2006 din 3 mai, a Învățământului. LOMCE include în esență modificări privind atenția la diversitate, atât în Învățământul primar, cât și în Învățământul secundar obligatoriu și gimnazial. , adaptându-le elevilor și formării profesorilor în diversitate.

MULTICULTURALISM ȘI DIVERSITATE ÎN CONTEXT EDUCAȚIONAL
Școala Gimnazială "Al. I. CUZA", Brăila

BIBLIOGRAFIE

- Aguado Ondina, T. (Coord.) (2007). *Rasismul: ce este și cum să tratăm cu el*. Madrid: Pearson/ Prentice Hall.
- Ainscow, M. (2001). *Dezvoltarea școlilor incluzive. Idei, propuneri și experiențe de îmbunătățit institutii școlare*. Madrid: Narcea
- Alegret, J.L. (1991). *Cum să înveți și cum să înveți să- l vezi pe celălalt*. Barcelona: Consiliul municipal din Barcelona.
- Allport, G. (1954), *The Nature of Prejudice*, Reading, Addison Wesley
- Angle, F. (1990). *Cercetare- acțiune în curriculum: o nouă perspectivă în cercetarea educațională*. *Cercetare la școală*, 11, pp. 39-49.
- Banks, J. A. (Ed.) (1995). *Manual de cercetare în educația multiculturală*. New York: MacMillan
- Banks, J. A. (Ed.). (2004). *Diversitate și educație pentru cetățenie: perspective globale*. San Francisco: Jossey- Bass.
- Barkley, E.F.; Cross, K.P. și maior, C.H. (2007). *Tehnici de învățare prin colaborare. Manual pentru profesorii universitari*. Madrid, MEC/ Morata.
- Besalu, X. (1998). *Educația interculturală în Europa. O abordare curriculară*. Barcelona: Pomares- Corredor.
- Besalu, X. (2002). *Diversitate culturală și educație*. Madrid: Sintează.
- Besalu, X. (2006). *Instrumente antirasiste la școală*. *Revista Educăm*, nr. 35, 14.
- Besalú, X. și Vila, I. (2007). *Educație bună: libertate și egalitate în școala secolului XXI*. Madrid: Cărțile Cascada
- Bjorgo, T. (1997). *Violența rasistă și de dreapta în Scandinavia: modele, autori și răspunsuri*. Oslo: Tano Aschehoug.
- Broeder, P. și Mijares, L. (2003). *Plurilingvismul la Madrid. Limbile elevilor de origine imigrantă în Primar*. Madrid: CIDE / Comunitatea Madrid.
- Calvo Cuesta, R. și colab. (1996). *Materiale pentru o educație antirasistă*. Madrid: Thalassa.
- Cash, R. (2004). *Depresia la copii și adolescenți: informații pentru părinți și profesori*. Asociația Națională a Psihologilor Școlari, S5, 35-40. [http:// www.nasponline.org/ resources/ principals/ nasp_deprsp.pdf](http://www.nasponline.org/resources/principals/nasp_deprsp.pdf)

MULTICULTURALISM ȘI DIVERSITATE ÎN CONTEXT EDUCAȚIONAL
Școala Gimnazială "Al. I. CUZA", Brăila

Diaz- Aguado, T. (2001). Educație pentru toleranță și prevenirea violenței la tineri. În Federația de Predare a CCOO (Ed.). Coexistență în școală: o abordare practică. Madrid: FE-CCOO
Díaz- Aguado, T. (2003). Zece condiții de bază pentru prevenirea violenței din adolescență. *Revistă de Studii pentru Tineret*, nr. 62, 21-36

Diaz- Aguado, T. (2006). Educație și învățare interculturală prin desen cooperativ. Madrid: Piramida.
Echeita, G. (2007). Educație pentru incluziune sau educație fără excluderi. Madrid: Narcea.

Echeita, G. și Ainscow, M. (2011). Educația incluzivă ca drept. Cadrul de referință și liniile directe de acțiune pentru dezvoltarea unei revoluții în așteptare. *Tigla*, nu. 12, 26-46

Echeita, G. și Cuevas, I. (2011). Educație incluzivă.

Farrington și Tofi (2009). Programe în școală pentru a reduce intimidarea și victimizarea. *Recenzii sistematice Campbell*, 2009:6.

Garcia, J.A. (2011). Organizarea în școală interculturală. În X. Besalú și B. López (Coords.). *Interculturalitate și cetățenie*. Madrid: Wolters Kluwer.

Giner, S., Lamo de Espinosa, E. și C. Torres (1998). *Dicționar de sociologie*, Madrid, Alianza Editorial

Giroux, H. A. (1990): *Profesorii ca intelectuali. Spre o pedagogie critică a învățării*. Barcelona: Paidós/ MEC.

Gobineau, J.A. de (1967), *Essai sur l'inégalité des races humaines*. Paris, Edițiile Pierre Belfond.

Grañeras și colab. (2007). Atenția lingvistică pentru studenții străini în sistemul educațional spaniol: reglementări, acțiuni și măsuri. În *Revista de Educación*, 343, pp. 149-174.

Heiss, M. (2008) Efectele psihologice ale crimelor motivate de ură. *Experiență individuală și impact asupra comunității*, Centrul Leton pentru Drepturile Omului. http://civilektiesibas.org.lv/site/attachments/30/01/2012/Naida_noziegums_ENG_cietusajiem_Internetam.pdf

Herek, G.M., Gillis, J.R. și Cogan, J.C. Sechele psihologice ale victimizării crimelor motivate de ură în rândul adulților lesbiene, gay și bisexuali. *Jurnal de Consultanță și Psihologie Clinică*. http://psychology.ucdavis.edu/faculty_sites/rainbow/html/hate_crimes_study.html

Jimenez, R. (2006). Construirea unui cum pentru o cetățenie interculturală. I Cu 151/154 national d'Educació a la Mediterrània.

Martin, E. și Mauri, T. (2011). Atenție la diversitate în școală incluzivă. În Martín, E. și Mauri, T. (coords.), *Orientare educațională. Atenție la diversitatea și educația incluzivă*. Barcelona: Graó/ MEC.

MULTICULTURALISM ȘI DIVERSITATE ÎN CONTEXT EDUCAȚIONAL
Școala Gimnazială "Al. I. CUZA", Brăila

Națiunile Unite. Declarația Universală a Drepturilor Omului La [http:// www.un.org/ es/ documents/ udhr/](http://www.un.org/es/documents/udhr/)

Olweus, D. (1999), *Natura bullying- ului școlar: o perspectivă transnațională*. London routledge

Osofsky, J.D. (Ed.) (2004) *Copii mici și traume, Intervenție și tratament*. New York, NY: The Guilford Press

Parekh, B. (2005). *Regândirea multiculturalismului*. Tres Catos (Madrid): Istmul. Parra, J.M. (2003). *Educația în valori și practicarea acesteia în clasă*. *Tendințe pedagogice*, 8, 69-88

Perrenoud, Ph. (2008): *Formarea profesorilor. Unele orientări*. Geneva: Facultatea de Psihologie și Științe ale Educației, p. 7. Disponibil la [www. slideshare.net/ estsector4/ perrenoud- philippe- presentation](http://www.slideshare.net/estsector4/perrenoud-philippe-presentation)

Pettigrew, T.F. și R.W. Mertens (1995), *Prejudecăți subtile și flagrante în Europa de Vest*, *Jurnalul European de Psihologie Socială* 25: pp. 57-75.

Rodríguez- Hidalgo A.J., Ortega- Ruiza, R, și Monks, C.P. (2015). *Victimizarea de la egal la egal în contexte multiculturale: un model structural al efectelor asupra stimei de sine și emoțiilor*, *Psicologia Educativa*, 21, 3-9.

Schaffer, M. (1996). *Răspunsuri criminale la violența motivată de ură: este suficient de dur proiectul de lege C-41?* *McGill Law Journal*, 41, 199-250

Sucking, A. și Temple, C (2006). *Instrumente împotriva agresiunii. O abordare cuprinzătoare*. Edițiile Morata.

UNESCO (1994). *Conferința mondială privind educația cu nevoi speciale: acces și calitate*. Madrid: Ministerul Educației și Științei

Vázquez Aguado, O. (2002). *Competență interculturală și intervenție socială*. În García Castaño, F.J.: *Imigrația în Spania. Contexte și alternative*. Vol II. Granada: Laboratorul de Studii Interculturale. (645-655).

WEBOGRAFIE

- <http://blogs.ubc.ca/stevemcg/files/2014/09/Focus-on-Inquiry-teacher-guide.pdf>
- <http://teachingrefugees.com/wp-content/uploads/2011/05/Survival-Skills.pdf>
- <http://www.zavod-voluntariat.si/wp-content/uploads/2012/09/Cultural-Resource-final->
- <https://cei.umn.edu/active-learning-draft.pdf>

MULTICULTURALISM ȘI DIVERSITATE ÎN CONTEXT EDUCAȚIONAL
Școala Gimnazială "Al. I. CUZA", Brăila

- ✚ <https://culturalatlas.sbs.com.au/syrian-culture/syrian-culture-communication#syrian-culture-communication>
- ✚ <https://culturalatlas.sbs.com.au/syrian-culture/syrian-culture-greetings#syrian-culture-greetings>
- ✚ <https://en.wikipedia.org/wiki/Ethnocentrism>
- ✚ <https://freelymagazine.com/2017/01/07/what-food-tells-us-about-culture/>
- ✚ <https://greatgroupgames.com/memory-game>
- ✚ <https://humanitas.ro/assets/media/culturi-si-organizatii.pdf>
- ✚ <https://nextsteppartners.com/giving-feedback-delving-with-defensiveness>
- ✚ https://pjp-eu.coe.int/documents/42128013/47261272/2_concepts.pdf
- ✚ <https://umanitoba.ca/centre-advancement-teaching-learning/support/providing-feedback>
- ✚ <https://www.ausmed.com/cpd/articles/giving-feedback>
- ✚ <https://www.britishcouncil.org/voices-magazine/>
- ✚ <https://www.businessstopia.net/communication/non-verbal-communication-different->
- ✚ <https://www.ccl.org/articles/leading-effectively-articles/closing-the-gap-between-intent-vs-impact-sbii>
- ✚ <https://www.coachingcultureatwork.com>
- ✚ <https://www.communicaid.com/cross-cultural-instruire/blog/lucrare-eficient>
- ✚ <https://www.culturepartnership.eu/en/publishing/advocacy-course/what-is-advocacy>
- ✚ <https://www.education.vic.gov.au/PAL/iep-summary-guide.pdf>
- ✚ <https://www.hrsuccess.com.au/eblog/here-s-an-i-d-e-a-provide-effective-feedback>
- ✚ <https://www.indiatoday.in/education-today/featurephilia/story/how-emotional-intelligence-benefits-students-1573558-2019-07-25>
- ✚ <https://www.pdst.ie>
- ✚ <https://www.pointtopointeducation.com>
- ✚ <https://www.seap.org.uk/im-looking-for-help-or-support/what-is-advocacy.html>
- ✚ https://www.sheffield.ac.uk/staff/elevate_essentials/assessment-feedback-4
- ✚ <https://www.snapsurveys.com>
- ✚ <https://www.thirteen.org/edonline/concept2class/inquiry/index.html>

MULTICULTURALISM ȘI DIVERSITATE ÎN CONTEXT EDUCAȚIONAL
Școala Gimnazială "Al. I. CUZA", Brăila

- ✚ <https://www.unthsc.edu/center-for-innovative-learning/muddiest-point>
- ✚ <https://www.living-democracy.com/ro/principals/learning/preparation/knowning-and-understanding-the-different-kinds-of-diversity-at-school/>
- ✚ <https://mkor.ro/blog/diversitate-statistici-business/>
- ✚ <https://izidata.ro/studii/studiu-national-atitudini-emotionale-despre-diversitate-si-incluziune-in-romania/>
- ✚ <https://www.intercultural.ro/wp-content/uploads/2020/02/Educatie-interculturala.-Repere-conceptuale.pdf>
- ✚ <https://isj.educv.ro/sites/default/files/suport%20informativ%20egaliattea%20de%20sanse%20%2C%20ptr%20concur%20.doc>

Multiculturalism și diversitate în context educațional

Echipa de implementare a proiectului:

- Prof. Adriana ALBUȘOIU
- Prof. Simona BARBU
- Prof. Lenuța BORCAN
- Prof. Violeta DOROBĂȚ
- Prof. Mirela GROZEA
- Prof. Florentina NEGOIȚĂ
- Prof. Andreea PĂTRAȘCU
- Prof. Daniela PETRE

